

**Utredning av alternative
rapporteringsløsninger for
kirkelig tjenestestatistikk**
Sluttrapport fra utrednings-
gruppen for kirkelig
tjenestestatistikk

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, september 2001
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-4982-1
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

04.90 Metoder, modeller, dokumentasjon

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/290

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Rettet siden forrige utgave	Revised since the previous issue	r

Sammendrag

Kurt Jonny Einarsen (red.)

Utredning av alternative rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk Sluttrapport fra utredningsgruppen for kirkelig tjenestestatistikk

Rapporter 2001/29 • Statistisk sentralbyrå 2001

Utredningsgruppen har redegjort for og vurdert følgende fem fremtidige rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk:

1. Dagens NSD løsning for kirkelig tjenestestatistikk
2. Web-rapportering via NSD
3. Rapportering til SSB via kommunene sitt rapporteringssystem i KOSTRA
4. Web-rapportering til SSB i KOSTRA
5. XML-rapportering til SSB i KOSTRA

Alternativene 1 og 3 er etter utredningsgruppens vurdering de minst rasjonelle alternativene. Dagens NSD løsning har fungert godt i flere år, men oppfyller etter vår vurdering ikke de krav som bør settes til et helhetlig fremtidig rapporteringssystem. Dette skyldes at alternativet innebærer papirskjemarapportering, stor oppgavebyrde, lav aktualitet og mindre muligheter for integrering med KOSTRA-systemet og annen statistikk for kirkelig sektor i SSB. Rapportering til SSB via kommunene sitt KOSTRA-system ble forkastet fordi de kirkelige organer da blir avhengig av kommunene som mellomledd for å få gjennomført sin rapportering. Dermed gjenstår tre alternativer som alle er basert på elektronisk rapportering direkte fra de kirkelige organer. Vår konklusjon er derfor at vi ønsker overgang fra dagens papirskjema rapportering til elektronisk rapportering for den kirkelige tjenestestatistikken. Dette betyr samtidig at vi mener at den kirkelige tjenestestatistikken uansett bør legges om.

Blant de tre gjenstående alternativene er utredningsgruppens vurdering at det samlet sett er flere fordeler knyttet til SSBs alternativer (web-rapportering og XML-rapportering), enn NSDs alternativ (web-rapportering). Utredningsgruppen mener at de viktigste argumentene til fordel for SSBs løsninger er bedre muligheter for samordning med regnskapsstatistikk og annen statistikk ved at all statistikkrapportering for kirkelig sektor samles på en institusjon, og en tettere integrering av kirkestatistikken i KOSTRA-systemet med de fordeler det gir i forhold til publisering, aktualitet, systemer for kvalitetssikring, stordriftsfordeler, videreutviklingspotensiale, osv. Samtidig mener vi at den kirkelige tjenestestatistikken uansett bør legges om både innholdsmessig og teknologisk. Når det da samtidig er flest fordeler knyttet til SSBs løsninger mener utredningsgruppen at vi da like godt bør ta skrittet helt ut ved å overføre ansvaret for den kirkelige tjenestestatistikken fra NSD til SSB.

Når det gjelder de to gjenstående SSB-alternativene mener utredningsgruppen at XML-rapportering trolig er et bedre alternativ enn web-rapportering. Dette skyldes at XML-rapportering er mer utprøvd i KOSTRA, og at XML gir oppgave-giverne muligheter til å lagre skjemaet mens det fylles ut. Blant de fem vurderte alternativene mener utredningsgruppen dermed at XML-rapportering via SSB er den beste rapporteringsløsningen for kirkelig tjenestestatistikk.

Utredningsgruppens forslag til fremtidige rapporteringssystemet for kirkelig tjenestestatistikk er et XML-basert rapporteringssystem til SSB i KOSTRA. Utredningsgruppen mener at dette er den løsningen som er mest kostnadseffektiv og strategisk fremtidsrettet for kirkelig sektor. Selve rapporteringen bør skje direkte fra de kirkelige organer (fellesråd og menighetsråd) til SSB. Resultatene av rapporteringen bør publiseres i form av statistikk i KOSTRA 15. mars (ureviderte tall) og 15. juni (reviderte tall). I tillegg bør det publiseres en "Dagens statistikk-artikkel" med endelige tall for kirkelig tjenestestatistikk. For å sikre god koordinering av statistikkarbeidet bør den ansvarlige seksjon for kirkelig tjenestestatistikk (Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk) ha et overordnet koordineringsansvar for all statistikk om kirkelig sektor. Arbeidet med å etablere det nye rapporteringssystemet bør organiseres som et eget prosjekt for kirkelig tjenestestatistikk. Dette arbeidet bør starte opp senest i januar 2002, med planlagt pilotrapportering 15. mars /15. juni 2003 og fullskala-rapportering innen 15. juni 2004. Det bør også vurderes om det er mest hensiktsmessig at SSB også overtar ansvaret for soknekatalogen og soknedatabasen. Utredningsgruppen vil samtidig understreke at det er viktig at det arbeides med å klargjøre NSD sin fremtidige rolle innenfor kirkelig tjenestestatistikk.

Prosjektstøtte: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF).

Innhold

Forord	6
1. Kyrkjedatabasen ved NSD	7
1.1. Bakgrunn	7
1.2. Vurdering av spørjeskjema og rapporteringsinnhold	7
1.3. Rapporteringsløsninger/rapporteringsteknologi.....	8
1.4. Rapporteringskjede/dataflyt.....	8
1.5. Kontakt med oppgavegjeverar	8
1.6. Oppgavebyrde.....	8
1.7. Rapporteringa - datakvalitet og kvalitetssikring	8
1.8. Aktualitet/rapporteringskalender	10
1.9. Publiseringsløsninger	10
1.10. Planar for vidareutvikling og vidareutviklingspotensiale	10
1.11. Kostnader	11
1.12. Vurdering av sterke og svake sider	11
1.13. Andre relevante tilhøve, tilpasning til KOSTRA-systemet m.m.....	11
1.14. Oppsummering	11
2. Om rapporteringsløsninger via SSB i KOSTRA	13
2.1. Innledning.....	13
2.2. Del I. Systemet for tjenesterapportering i KOSTRA.....	13
2.3. Del II. Rapportering av kirkelig tjenestestatistikk via SSB	19
3. Vurdering av de alternative rapporteringsløsningene.....	24
3.1. Innledning.....	24
3.2. Vurdering av de ulike alternative løsningene	24
3.3. Konklusjon	28
4. Konklusjon og anbefalinger for veien videre for kirkelig tjenestestatistikk	29
4.1. Innledning.....	29
4.2. Konklusjon med forslag til fremtidig rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk	29
4.3. Sentrale faglige utfordringer i det videre arbeidet med å implementere ny rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk	30
4.4. Summarisk forslag til fremdriftsplan	32
Vedlegg A	33
Innspel frå NSD om konsekvensar for NSDs Kyrkjedatabase ved rapportering av data for kyrkeleg sektor i KOSTRA-systemet.....	33
Mandat for utredningsgruppe om rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk	34
Revidert forslag til framdriftsplan for utredningsgruppe for kirkelig tjenestestatistikk	34
Møtereferater fra utredningsgruppens møter	36
Referat fra møte i utredningsgruppe for kirkelig tjenestestatistikk, 30. november 2000.....	39
Referat til referat fra møte i utredningsgruppen 18. april 2001	42
Referat fra møte i utredningsgruppen 7. juni 2001	45
Referat til referat fra møte i utredningsgruppen 27 juni 2001.....	47
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter.....	50

Forord

Utredningsgruppen ble opprettet høsten 2000 etter initiativ fra arbeidsgruppen for kirkelig sektor i KOSTRA. Formålet med opprettelsen av utredningsgruppen var å utrede alternative rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk, med sikte på å etablere et mest mulig kostnadseffektivt og fremtidig rapporteringssystem for kirkelig sektor. I den forbindelse ble det lagt vekt på å synliggjøre de muligheter og krav som kan følge av en tilpasning av kirkelig tjenestestatistikk til KOSTRA-systemet. En viktig forutsetning for gruppens arbeid var at det uansett skulle foreligge data på soknenivå, og at det bør søkes løsninger som ivaretar både NSD, SSB og kirkesektorens interesser.

Utredningsgruppen har bestått av følgende medlemmer:

Betty Haga fra Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, Arild Mellesdal fra Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), Jørn Hagen og Ole Bernt Langset fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF), Per Tanggaard fra Kirkerådet, Ole Gunnar Winsnes fra Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO), Bendicte Lie og Kurt Jonny Einarsen (prosjektleder) fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Utredningsgruppen har avholdt i alt fem møter. Denne rapporten bygger i stor grad på konklusjoner og drøftinger fra disse møtene. I vårt arbeid har vi lagt stor vekt på enstemmig tilslutning til våre konklusjoner og anbefalinger. Derfor er rapportens forslag til fremtidig rapporteringssystem for kirkelig tjenestestatistikk enstemmig.

Kapittel 1 redegjør for NSDs kirkedatabase, mens kapittel 2 omhandler rapporteringsløsninger via SSB i KOSTRA. I kapittel 3 vurderer vi de ulike alternative rapporteringsløsningene i forhold til hverandre. I kapittel 4 konkluderer vi vår utredning og gir anbefalinger for det videre arbeidet med videreutvikling av kirkelig tjenestestatistikk. Kapitlene 1 og 2 er i stor grad partsinnlegg fra henholdsvis NSD og SSB, mens kapitlene 3 og 4 representerer utredningsgruppens syn. Rapporten inneholder også et vedlegg med innspill fra NSD, utredningsgruppens mandat, framdriftsrapport og møtereferater.

Arild Mellesdal fra NSD har utarbeidet kapittel 1, mens Jonny Einarsen og Bendicte Lie fra SSB har utarbeidet kapittel 2. Jonny Einarsen har fungert som prosjektleder og har derfor også skrevet kapitlene 3 og 4 etter aktive innspill fra utredningsgruppen. Paal Sand, Tore Eig, Anne-Britt Svinnet, Terje Risberg, Elisabetta Vassenden og Per Tuhus fra SSB har bidratt med gode innspill og kommentarer til rapporten.

1. Kyrkjedatabasen ved NSD

1.1. Bakgrunn

I 1994 innleia NSD eit samarbeid med Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) om oppbygging av eit kyrkjeleg statistisk arkiv med finansiering frå Kyrkje-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF). Prosjektet var meint å tena departementet og Den norske kyrkja sitt behov for planleggingsdata, samstundes som det vart produsert data for forskingsføremål. I 1996 vart prosjektet vidareført med tilrettelegging av fleire prøveårgangar: 1980, 1990 og 1994-1996.

I 1997 vart ein avtale mellom Kyrkjerådet og NSD om fortløpande registrering av sokna sin årsstatistikk inngått. Avtalen spesifiserer også den servicen NSD skal yte til forskarar, Kyrkjerådet, KIFO, bispedømeråda og Kyrkjeavdelinga i KUF. Det vart oppretta ei stilling ved NSD frå august 1997.

I 1998 vart det oppretta ei referansegruppe for NSD sin Kyrkjedatabase med deltaking frå KIFO, KUF, SSB, KA og Kyrkjerådet. Arbeidsgruppa vert orientert om arbeid med kyrkjestatistikk ved NSD og kjem med innspel i samband med dette.

Dei data som vert samla inn er Menighetenes årsstatistikk som byggjer på kyrkjebøkene, sokna sine dagsregister og i det siste teljingar utført av tilsette i meinigheitene.

Sidan 1950 har store mengder informasjon om aktivitetane innanfor meinigheitane vorte innsamla. Materialet har inntil nyleg berre eksistert i skriftleg form hjå bispedømekontora. Datamaterialet har såleis heller ikkje vore tilrettelagt for statistiske analyseføremål. Ei slik tilrettelegging er avgjerande for å kunna rekna korrekt med det innsamla datamaterialet.

Årsstatistikken innehelder no ei mengd informasjonar, m.a. opplysningar om tal på døypte, konfirmerte, innmeldte og utmeldte, tal på gudstenester, gudsteneste-deltakarar, nattverdsgjestar, innsamla kollekt, aktiviteter for born og unge, diakonale og økumeniske tiltak etc.

Den registrerte statistikken vert kvart år aggregert til kommunenivå og lagt inn i NSD sin Kommunedatabase for å gjera det mogleg å standardisere data til einingar som kan samanliknast. Samstundes gjev dette høve til å studera kyrkjestatistikk i forhold til andre opplysningar om kommunene. Ei viktig grunngeving for NSD sitt arbeid med Kyrkjedatabasen er å tilretteleggja data for forskning.

1.2. Vurdering av spørjeskjema og rapporteringsinnhald

Føre innsamlinga av 1997-statistikken vart omfanget på det innsamla datamaterialet kraftige auka på bakgrunn av at Kyrkjerådet utarbeidd eit nytt og omfattande statistikkskjema til denne årgangen.

1997-statistikken vart registrert og tilrettelagt i løpet av første halvår av 1998, men det vart umiddelbart klart at utvidinga av skjemaet hadde ei rekkje negative effektar både for statistikkprodusentane, registreringa og for den ferdige statistikken. Fleire av opplysningane som skulle samlast inn var nye, og dette førte til mange overslag, usikre og mangelfulle opplysningar. Det store skjemaet kravde ei omfattande og komplisert rettleiing. Omfanget av skjemaet og rettleiinga sette store krav til statistikkførarane, og resultatet vart ein statistikk som ikkje vart så påliteleg som ein kunne ynskja.

Føre statistikkåret 1998 vart difor arbeidet med å forbetra innsamlingsrutinar for kyrkjestatistikken særleg prioritert. Eit nytt statistikkskjema vart utarbeidd i eit samarbeid mellom NSD og Kyrkjerådet. Kyrkjerådet hadde naturleg nok ansvaret for kva opplysningar som skulle samlast inn, og rettleiinga i samband med dette. NSD søkte å gje råd om problematiske variablar og den grafiske utforminga av skjemaet.

Skjemaet har vore justert både for 1999 og 2000. Nokre nye variablar er komne til, nokre er fjerna. M.a. er innsamling av gjennomsnittstal for tiltaksvariablar no erstatta av rapportering av totaltal.

Ut frå analysar av 1998- og 1999-statistikken ser kvaliteten på statistikken ut til å ha blitt monaleg forbetra med det nye statistikkskjemaet.

Likevel er det nok enno rom for å forbetra både skjema og rettleiing. Mykje av dette arbeidet er Kyrkjerådet sitt ansvar, særleg i valet av kva opplysningar som skal samlast inn. NSD kan, gjennom analysar av data-materialet som er samla inn med det nye statistikk-skjemaet, gje råd om kva som vidare kan gjerast med skjemaet for å forbetra statistikken ytterlegare. Det er heilt tydeleg at nokre deler av skjemaet ikkje passar for svært mange sokn, men dette må bli vurdert opp mot Kyrkjerådet sitt behov for opplysningar.

1.3. Rapporteringsløysingar/ rapporterings teknologi

Statistikken vert i dag rapportert på papirskjema som vert oversendt NSD for registrering. Registreringa hjå NSD skjer via eit elektronisk skjema på web. Nettlesaren vert nytta for å senda data inn i databasen, og for å henta innregistrerte data ut av basen for kontroll. I prinsippet er NSD teknologisk såleis klar til å ta i mot elektronisk rapportering av statistikken via Internett, men tilhøva på lokalplanet tilseier at dette nok ligg lenger fram i tid.

NSD registrerer først i kapittel 1 skjemaet. Nøkkeltal (år 2000: 20 sentrale variablar, ca. 26 000 rubrikkar), kvalitetssikrar desse og rapporterer tala på bispedømenivå til Kyrkjerådet og KUF innan medio april. I tillegg vert nøkkeltala gjorde tilgjengelege på Internett. Etter denne rapporteringa vert den resterande statistikken (år 2000: 88 variablar, ca. 115 000 rubrikkar) registrert inn i databasen innan utgangen av juni. Statistikken blir så kvalitetssikra, dokumentert, statistikkfiler vert tilrettelagde og datamaterialet vert aggregert til kommunenivået, og lagt inn i NSD sin Kommunedatabase. Alle data på soknenivået vert også lagt ut på Internett. Ved registrering vert alle tala dobbelkontrollerte, nøkkeltala vert kontrollerte tre gongar.

1.4. Rapporteringskjede/dataflyt

Med dagens rapporteringsløysing skal det ferdig utfylte skjemaet signerast av kyrkjebokførande prest og leiar i soknerådet. Skjemaet skal så oversendast kyrkjeleg fellesråd ved dagleg leiar innan 5. februar. Dagleg leiar i fellesrådet kontrollerer deretter opplysningane og vidare sender samtlege skjema til bispedømerådet innan 15. februar med kopi til prosten. Bispedømerådet sender så samtlege skjema til NSD med kopi til Kyrkjerådet innan 1. mars. NSD mottek vanlegvis, etter mange purringar, skjema langt inn i april månad. Bispedømekontora er til god hjelp for å purra opp sokn med manglande data/skjema.

1.5. Kontakt med oppgåvegjevarar

NSD har i liten grad kontakt med dei lokale rapportørane av kyrkjestatistikken. Berre unntaksvis tek NSD kontakt med sokna for å undersøka rapporterte opplysningar eller manglande slike. NSD sin kontakt med Kyrkja i samband med statistikkarbeidet er først og fremst med bispedømekontora og Kyrkjerådet.

1.6. Oppgåvebyrde

Når det gjeld oppgåvebyrda for rapportørane er nok den varierende mellom dei meir enn 1 300 sokna i Den norske kyrkja. Mange rapporterer sær s ryddig og presist, medan andre leverer meir variable skjema. Det er opplagt at statistikkføringa vert sett på som ei vanskeleg og tidkrevjande oppgåve av mange rapportørar.

Kyrkjerådet rår til at sokna etablerer gode rutinar for fortløpande registrering av opplysningar som skal med i skjemaet, men i og med at data kjem frå mange ulike kjelder (kyrkjebøker, dagsregister og teljingar) er ikkje dette uproblematisk å få til. Sokna er også sær ulike – både små og store sokn, med små og store økonomiske og personlege ressursar. Når det gjeld einingar som rapporterer dårleg viser analysar at desse nok er vilkårleg spreidd mellom bispedøma. Det syner seg at små einingar rapporterer dårlegare enn større einingar. Dette kjem sjølv sagt av, at fleire punkt i skjemaet er uaktuelle i små sokn, men skiljet er der også når det er snakk om manglande data eller feil i data. Rutinar og ressursar er kan hende betre i dei største einingane.

Det store innslaget av friviljug aktivitet i Den norske kyrkja gjer at rapporteringa ofte vert farga av at det er fleire som fyller ut skjemaet – ofte etter ulike framgangsmåtar. Det er soknerådsleiaren og den kyrkjebokførande presten som skal kontrollere og signera skjemaet, men i mange tilfelle er skjemaet underteikna utan at det har vore praktisk mogleg å kontrollere alle opplysningane i skjemaet. Det er eit omfattande skjema som skal fyllast ut, og det krevst eit grundig og ryddig arbeid for å rapportera korrekt. Sjølv om ein del utfører arbeidet prikkfritt er det også tydeleg at årsstatistikken ikkje vert prioritert like høgt alle stader.

1.7. Rapporteringa – datakvalitet og kvalitetssikring

Kvaliteten på den registrerte statistikken i dag må seiast å vera etter måten god. Fleire opplysningar enn nokon gong vert samla inn og lagt til rette for statistisk analyse. Innføringa av eit nytt statistikkskjema, nye rapporteringsrutinar og registreringsprosedyrar gjer at ein ser stadige framsteg. Likevel er det enno rom for forbetringar.

NSD har naturleg nok størst kontroll over rutinane som ligg til grunn ved sjølve registreringa av statistikken. Sjekk av innrapporterte data skjer ved at alle tala vert kontrollerte to gongar ved registreringa, nøkkeltala vert sjekka tre gongar. Problematisk tal vert søkt retta opp eller erstatta med kodar for manglande data. Etter registrering vert datamaterialet analysert for å prøva om ein finn feil og manglar. Kontroll av enkle statistiske mål er stort sett det einaste ein kan gjera av analysar. Utanom kontrollen ved registrering er nemleg statistikken av ulike årsaker vanskeleg å kvalitetssikra.

Rapporteringa kan etter NSD si meining bli betre på fleire område.

For det første er informasjonen om kva sokn som skal rapportera det aktuelle statistikkåret mangelfull. Ein litande soknekatalog manglar. Kyrkjerådet/Kyrkjeleg medlemsregister har sokneoversikter, men desse har til no berre hatt fortløpande oversikter, ikkje oversikter om kva kyrkjeleg inndeling som galdt 1. januar i statistikkåret. Bispedøma har også eit ansvar m.o.t. sokneinndelinga, men også her er det ofte vanskeleg å få ut korrekt informasjon. Endringar av sokneinndelinga kan skje gjennom heile året, og rapporteringa vert uoversikteleg. Ein opplever også at sokn som ikkje eksisterer rapporterer... Resultatet vert eit monaleg meirarbeid som ikkje kan slutførast før skjemaet er mottekne. Kyrkjerådet arbeider no med å oppretta eit sokneregister, men det vil ta tid før dette er operativt med historisk informasjon om sokneinndelinga. NSD tek del i dette arbeidet med spesifikasjonar o.l.

Manglande soknekodar og stadige endringar av administrativ inndeling gjer det også vanskeleg å laga tidsseriar av statistikken. Aggregering til det stabile kommunenivået eller bispedømenivået er difor ofte løysinga når ein vil studera utvikling over tid. Å laga endringshistorie fordrar stabile einskapelege kodingsrutinar.

Den andre veikskapen ved rapporteringa i dag er knytt til oversendinga av skjemaet. Tidsfristar vert brotne, og samla oversendingar frå bispedøma er unntaket snarare enn regelen. Bispedøma er hjelpsame med purringar, men det er nok i dei einskilde sokna skoen trykkjer. Resultatet av dette vert at arbeidet med statistikken vert komplisert og forseinka.

Unødig store ressursar vert altså nytta på å få orden på kven som skal rapportera, og at sokna verkeleg rapporterer.

Eit tredje og svært sentralt problem ved rapporteringa er knytt til kva opplysningar som vert rapporterte. Manglande data er eit problem, men kontrollen av rapporterte opplysningar kan vera eit like stort problem.

Manglande data vil naturleg nok førekoma i denne statistikken. Meir enn 1 300 einingar rapporterer og desse einingane er særskilte – alt frå Nidarosdomen til små sokn i grisgrendte strom.

Opplysningar kan mangla av fleire årsaker: Opplysningar finst ikkje/vert ikkje rapporterte, det er ikkje alle sokna som har aktivitetar som det vert spurt etter, aktivitetar kan vera felles mellom sokn eller at rapporterte opplysningar opplagt er feilaktige.

Frå 1998-årgangen opererer NSD med ei rekkje missingkodar for å skilja mellom ulike typar fråfall. Grepet med fleire missingkodar er viktig ved analysar av soknestatistikken – at ein kan seia noko om kvifor data manglar. Men det er like viktig når ein skal aggregere statistikken frå soknenivået. Både i 1997 og 1998 var fråfallet i underkant av 9 prosent. At fråfallet i 1998 er såpass stort kjem av betre retningslinjer for utfylling og ein strengare kontroll av datamaterialet i samband med det nye statistikkskjemaet. Ei rekkje manglande opplysningar i 1997 skjuler seg truleg bak gyldige 0'ar. I 1999-statistikken er fråfallet ned mot 8 prosent. Det ser såleis ut til at det nye statistikkskjemaet og dei nye rapporteringsrutinane gjev betre statistikk både m.o.t. omfang og kvalitet.

For å søkja og minska vanskaner med manglande data vart det i 1998 skilt ut eit eige kapittel 1. Nøkkeltal i skjemaet. Dei 19 rubrikkane her inneheld sentrale variablar alle sokna skal ha. Manglande data vart ikkje akseptert, og NSD purra etter samtlege manglande nøkkeltal. Med stor arbeidsinnsats har det lukkast å få dette viktige datamaterialet komplett for alle sokna i Noreg både i 1998 og 1999. For å kunna unngå feilslutningar ved utrekningar av forholdstal, og for uproblematisk å kunna aggregere data til eit kvart høgare nivå, gjera korrekte prosentueringar etc. er det svært viktig at desse opplysningane er fullstendige. Desse komplette nøkkeltalseriane er lagde ut på Internettsidene til Kyrkjedatabasen.

Problemet med manglande data vil nok alltid finnast i ein så omfattande statistikk som denne. Likevel kan fleire grep gjerast for å minka omfanget.

Erfaringane frå to år med nytt statistikkskjema tyder på at nokre deler av skjemaet ikkje passar for svært mange sokn. Ei ev. innstramming av den etterspurde datamengda gjer sjølvstundt at ein misser informasjon, men kvaliteten på den rapporterte statistikken vert antakelig betre.

NSD imputerer ikkje verdiar ved manglande data. Dette får det vera opp til forskarar å gjera. NSD leverer ut statistikkfiler der manglande data er med, og i rapportar/tabellar vert opplysningar oppgjevne ut frå eit redusert datamateriale. Når data vert aggregert til eit høgare nivå (t.d. til kommunenivået) vert dette gjort ut frå kriteriet om dersom ei grunneining manglar, manglar også heile den aggregerte eininga. Vona er at dette vil ansvarleggjera statistikkførarane til å gjera fullstendige rapporteringar. Dette heng naturleg nok saman med at statistikkprodusentane må få tilbakemeldingar der statistikken vert presentert. Dette har publikasjonen Den norske kirke i tall vore med på, det same vil utbygde Internett-tenester gjera.

Når det gjeld kvaliteten på det rapporterte datamaterialet, har det definitivt vore ei betring med

overgangen til nytt skjema/ny rettleiing. Likevel er det enno veikskapar ved tala. Dette er knytt til fleire faktorar.

Maskinell kontroll og samanlikningar kan berre gjerast i eit avgrensa omfang. Logiske feil som at det ikkje skal vera fleire gudstenester enn deltakarar eller at eit kor neppe har 0 medlemmer kan kontrollerast. Unormalt høge (eller låge) verdiar kan til ein viss grad avslørast, men dette vert vanskeleggjort ved at einingane varierer frå små til store sokn. Eit middels stort sokn kan verkeleg ha eit så stort aktivitetsnivå som vert rapportert, lokale/særeigne tilhøve kan påverka variablar, men tala kan også vera feil. Dette må ein ha stor lokalkunnskap for å vita. Med meir enn 1 300 einingar i statistikken er ikkje dette lett. NSD har gjort ei rekkje førespurnadar om ekstremverdiar. Det syner seg at overrapportering antakeleg er nokså vanleg. At sokna varierer sterkt i storleik gjer også kontroll av opplysningar i høve til rapporteringa i tidlegare årgangar vanskeleg. Fleire hundre prosents auke eller tilbakegang kan vera naturleg i mange sokn. Særskilde satsingar på visse aktivitetsfelt einskilde år kan også gje store utslag. Likevel gjer NSD i sitt arbeid samanlikningar mellom årgangar. Det gjeld ved produksjon av rapportar (nøkkeltalsrapporten på bispedømenivå og Den norske kirke i tall på kommunenivå) og variabelvis når statistikken er ferdig registrert. Kontrollhøva vert også påverka av mangelen på sekundære datakjelder å kontrollera opplysningar mot.

Sjølv med nytt skjema og ny rettleiing er det eit problem at opplysningar ikkje alltid er konsistente. Dei som fyller ut skjemaa har ikkje alltid same forståing av innhaldet i kvar post som det utformarane av skjemaet og rettleiinga har. Dette vil nok alltid vera eit problem, men å revurdera både problematiske variablar og ei komplisert rettleiing kan betra dette problemet. Konsistensproblemet vert også forsterka ved at det i mange sokn også er mange som er involverte ved utfyllinga av skjemaet. Ansvarlege for utfylling av skjemaet er soknerådet og kyrkjebokførande prest i soknet. Likevel er det tydeleg at i mange sokn er det fleire som bidreg til rapporteringa. Det er ikkje sikkert at dei ulike personane har same oppfatning av kva tal som skal samlast inn. Å gje ansvaret for statistikk til ein særskild person anten i sokna eller i dei kyrkjelege fellestråda kunne kanskje gje positive utslag.

Det største potensialet for å forbetra statistikken finst nemleg der statistikken vert produsert. Kontroll og kvalitetssikring bør skje på eit lågast mogleg nivå. Fellestråda skal kontrollera dei ferdigutfylte skjemaa, men denne kontrollen er i dag nokså illusorisk. Her er det mykje å vinna: Fellestråda har tilgjenge på lokalkunnskapen som trengs, men fellestråda er også ei broga samling – frå små til store kommunar med store og små økonomiske og personlege ressursar.

Skjema og rettleiing kan alltid forbetrast. Omfanget og innhaldet av innsamla statistikk kan vurderast. Likevel er *stabilitet* og forutsigbarhet når det gjeld kva opplysningar som skal samlast inn ynskjeleg. Endringar må vera gjennomtenkte og langsiktige.

Kontakt med statistikkprodusentane er også viktig: Sokna må sjå igjen tala dei rapporterer, ev. sjå konsekvensar av for dårleg rapportering. Å gjera data-materialet tilgjengeleg er såleis viktig for å auka kvaliteten.

1.8. Aktualitet/rapporteringskalender

Med dei eksisterande rapporteringsfristane og innsamlingsrutinane vil det vera mogleg å publisera nøkkeltalsstatistikk medio april. Den øvrige statistikken kan tidlegast verta ferdig to månadar seinare.

1.9. Publiseringssløysingar

NSD oversender *Nøkkeltalsrapport* på bispedømenivå til KUF og Kyrkerådet omgåande etter at kapittel 1. *Nøkkeltal* i skjemaet er ferdigregistrert og kvalitetssikra (medio april). Datamaterialet som ligg til grunn for denne rapporten vert så gjort tilgjengeleg via Internett. Her vert statistikken presentert på bispedøme-, prosti-, prestegjeld- og soknenivå, i tillegg til lands-, fylkes- og kommunenivå. Den komplette årsstatistikken på soknenivå vert også lagt ut på Internett når denne er ferdig registrert og kvalitetssikra (juli/august). Statistikken vert også årleg aggregert til kommunenivået og lagt inn i NSDs Kommunedatabase. NSD har også hatt eit samarbeid med KIFO om ein publikasjon med data frå Kyrkjedatabasen (rapportserien *Den norske kirke i tall*).

1.10. Planar for vidareutvikling og vidareutviklingspotensiale

NSD gjer for tida forsøk med å etablera løysingar for å kunna laga gode tidsseriar på soknenivået. Stadige og mange administrative endringar på fleire geistlege nivå gjer arbeidet komplisert og tidkrevjande. Det vert bygd opp ein parallell «endringsdatabase» med historisk informasjon som held orden både på kyrkjelege inndelingar (bispedømer, prosti, prestegjeld og sokn) og andre administrative inndelingar (fylke, kommunar, GAB-nummerering). Det er avgjerande at kodingsrutinar og rutinar for vedlikehald og oppdatering av ein soknekatalog fungerer. Kyrkerådet og NSD har eit tett samarbeid for å få til dette.

Samarbeidet med KIFO og Kyrkerådet vil verta styrka m.o.t. korleis statistikk om Kyrkja kan utviklast og formidlast. M.a. har KIFO no oppretta ei eiga stilling for slikt arbeid. Det er særleg trong for analysar og kommentarar til eit stort talmateriale.

Vidare utbygging av web-tenester for kyrkjestatistikk vil gje sokn og fellestråd ein møteplass for betre å kunna utnytte datamateriale i sitt arbeid. Her vil

statistikkfiler, rekneark og rapportar verta fortløpande lagt ut etter avtale med Kyrkja.

Med etableringa av det sentrale kyrkjelege medlemsregisteret vil det verta mogeleg å kopla medlemsdata til soknestatistikken. Ein heilt ny dimensjon vil då opna seg for kyrkjeforskinga. Data på soknenivået vil verta viktig for å utnytta ressursane som er nytta for å etablere medlemsregisteret. Frå 2000-årgangen vil medlemstal verta lagde til som variabel i Kyrkje-databasen.

1.11. Kostnader

Ifølgje avtalen NSD inngjekk med Kyrkjerådet i 1997 betalar Kyrkjerådet NSD årleg 450 000 kroner for arbeidet med *Menighetenes årsstatistikk*. Beløpet vert justert årleg for generell løns- og prisutvikling. For år 2000 fakturerte NSD Kyrkjerådet for 485 000 kroner. Beløpet dekkjer eit årsverk ved NSD, og alle drifts-kostnader i samband med ytingane avtalen dekkjer.

1.12. Vurdering av sterke og svake sider

NSD har etter fleire år monaleg erfaring med data-grunnlaget i *Menighetenes årsstatistikk*. Eit tett og godt samarbeid med Kyrkjerådet og KIFO har resultert i stadige forbetringar i innsamlinga av eit omfattande datamateriale. NSD kjenner utfordringane i statistikk-innsamlinga, og har klare oppfatningar om korleis statistikken kan forbeistrast. At statistikken vert registrert av NSD har som største ulempe *avstanden* til statistikkprodusentane. Førmonene er ei einskapeleg handsaming av statistikken av ein nøytral instans. Det er lettare å sjå kvar problema i statistikken ligg når ein får oversyn over heile statistikken og faktisk registrerer og vurderer alle tala som vert rapporterte.

1.13. Andre relevante tilhøve, tilpassing til KOSTRA-systemet m.m.

NSD er ei tverrfagleg infrastrukturteneste for norsk forskning, der hovudmålsetjinga er å betra arbeidsvilkåra for empirisk forskning ved å sikra forskingsmiljøa brei tilgang til relevante data av høg kvalitet. Slik sett er utbygginga av KOSTRA i høgste grad av interesse for NSD. KOSTRA vil framskaffa store datamengder på kommunenivået som vil verta av uvurderleg verdi for norsk forskning. NSD ser også klart at integreringa av kyrkjeleg sektor i KOSTRA kan gje forskingsmiljøa nye og verdfulle forskingsdata. *Likevel er det moment ved rapporteringa av data frå Den norske kyrkja som det bør takast særskilde omsyn til ved ei integrering av kyrkjeleg sektor i KOSTRA.*

Det er Kyrkja sine behov som ligg til grunn for den statistikkrapporteringa som i dag skjer på soknenivået. For NSD og forskinga sin del er det viktig å søkja å oppretthalda det breie datatilfanget og fokuseringa på forskinga sine behov ved overgang til nye rapporteringsformer. Dersom KOSTRA tek over registreringa og tilrettelegginga av årsstatistikken må ein streba

etter å integrera informasjon om kyrkjeleg verksemd som ikkje primært er knytt til kommunale oppgåver, men som likevel kan vera verdfulle for forskingsmiljøa og Kyrkja.

Eit anna moment ved integrering av kyrkjeleg sektor i KOSTRA er knytt til nivået det vert rapportert frå og kvalitetsikringa av denne rapporteringa. *Sokna* er grunneiningane i Kyrkja og er såleis primærprodusentane av statistikken. Dersom rapportering av statistikken skjer gjennom KOSTRA via felleråda ser NSD det som ein føremøn at soknenivået vert bevart som rapporteringsnivå. Dette gjev forskinga best analysevilkår, samstundes som det kan gjera kvalitetskontroll av statistikken betre. Manglande data er eit stort problem i denne statistikken, og det er best at aggregering til kommunenivået skjer på ein einskapeleg måte. Med så mange statistikkprodusentar utan statistisk bakgrunn og ut frå kvaliteten på delar av statistikken er dette behovet påtakeleg. Etableringa av det sentrale kyrkjelege medlemsregisteret på soknenivå har også gjort det mogeleg å kopla medlemsdata til soknestatistikken. Dette vil gje kyrkjeforskinga eit verdifullt datagrunnlag. Data på soknenivå vil vera sentralt for å utnytta ressursane som er nytta for å etablere medlemsregisteret. Slik NSD ser det treng det ikkje vera ein motsetnad mellom rapportering av data frå soknenivået og rapportering via KOSTRA.

1.14. Oppsummering

Kvaliteten på den innsamla statistikken er pr. i dag truleg betre enn nokon gong. Samarbeidet mellom Kyrkjerådet, KIFO og NSD har gjeve ein betre og meir omfattande statistikk. Etter ein periode med store endringar og behov for tilpassingar i sokna ser det ut som at stabilitet og forutsigbarhet i innsamlingsrutinane for statistikken gjev data med høgare kvalitet. Gjennomtenkte endringar kan gjera innsamlinga betre, men større endringar i den omfattande rapporteringa kan skapa ny frustrasjon på grunnplanet i Den norske kyrkja. Erfaringane NSD har etter fleire års arbeid med denne statistikken gjer at NSD har god innsikt i kva som kan gjerast for å ytterlegare auka kvaliteten på statistikken som vert samla inn.

Særskilde tilhøve ved organiseringa av arbeidet i Kyrkja gjer at det er ei utfordring å få til best mogleg rapportering frå denne delen av samfunnslivet. Det store innslaget av friviljug aktivitet er ei utfordring, det same kan seiast om legitimeringa av omfattande statistikkrapportering i eit miljø som legg størst vekt på andeleg arbeid. Mange lekfolk og statistikkførarar utan statistisk bakgrunn gjer at ein må vera særskilt oppmerksom på feilkjelder i datamaterialet. Vidare er det særskilde mange einingar som rapporterer, og desse er ulike både m.o.t. storleik og tradisjonar. I tillegg har Kyrkja ei hierarkisk inndeling med fire nivå i stadig endring, og med kontakt og samarbeid mellom fleire andre administrative nivå i samfunnet. Denne særskilde

organiseringa er det viktig å ta omsyn til ved integreringa av kyrkjeleg sektor i KOSTRA.

Det viktigaste ut frå NSD sin ståstad er at datagrunnlaget for forskning må ivaretakast på ein god måte. Eit breitt datatilfang og data frå nivået der statistikken vert produsert, vil gje forskinga best mogleg vilkår. Etter NSD si oppfatning treng ikkje desse måla koma i konflikt med integreringa av kyrkjeleg sektor i KOSTRA uansett kva rapporteringsløysingar som vert valde.

2. Om rapporteringsløsninger via SSB i KOSTRA

2.1. Innledning

Selv om kirkelig sektor har flere sentrale tilknytningspunkter til det kommunale nivå er den på flere områder ulik andre sektorer i KOSTRA. Dette illustreres blant annet av at de kirkelige organer er selvstendige juridiske enheter som er uavhengige av kommunene. Kirken har sin egen regionale kirkelige inndeling med menighetsråd (1312), kirkelig fellesråd (435) og bispedømmeråd (11). Blant de kirkelige inndelingene tilsvarer bare kirkelig fellesråd de kommunale inndelingene, med parallell til kommunene. De kirkelige organer har også en meget kompleks blandingsøkonomi med inntekter fra både staten, kommunene og private. De kirkelige fellesråd får derfor bare en del av sine inntekter som overføringer fra kommunene.

Kirken har imidlertid også flere sentrale tilknytningspunkter til kommunene. Om lag to tredjedeler av kirkens økonomi finansieres av kommunene. Kommunene har egne regnskapsfunksjoner for overføringer til kirken, og KUF legger i fremtiden opp til at også fellesrådene skal følge kontoplanen i KOSTRA for sin regnskapsførsel. I tillegg yter kommunene ofte flere tjenester for fellesrådene, som f.eks. regnskapsføring. Et annet tilknytningspunkt til kommunal sektor er arbeidsgruppen i KOSTRA, som i sin rapport per 30. juni 2000 til Samordningsrådet i KOSTRA tar sikte på å arbeide for en skrittvis integrering av kirkelig sektor i KOSTRA-systemet.

I vårt arbeid med kirkelig sektor i KOSTRA ble det tidlig klart at det var nødvendig å vise fleksibilitet i forhold til kirkens egenart, for å kunne gi en interessant og helhetlig fremstilling av kirkens økonomi og tjenesteproduksjon. Det er f.eks. ikke mulig å skille de kirkelige tjenester etter om finansieringskilden er kommunal, privat eller statlig. Derfor har det vært nødvendig å ha et bredere perspektiv enn det rent kommunale i vårt arbeid, ved å primært fokusere på kirkens regnskaper, og ikke primært på kommunenes regnskaper. Et slikt bredere perspektiv tjener for øvrig også best kommunenes informasjonsbehov, fordi kommunenes overføringer til fellesrådene som nevnt bare utgjør en del av deres inntekter og tjenesteproduksjon.

Siden et av våre hovedmål er å se kirkens regnskaper og tjenesteproduksjon i sammenheng har vi altså valgt et bredere perspektiv enn det kommunale. For å klargjøre kirkens egenart, og siden SSB ikke har en egen rapporteringsordning for kirkelig tjenestestatistikk har vi valgt å dele dette kapittelet i følgende to hoveddeler:

Del I. Systemet for tjenesterapportering i KOSTRA

Denne delen vil omfatte del 1-11 i utredningsgruppens framdriftsplanen. Her vil vi i hovedsak beskrive dagens system for tjenesterapportering i KOSTRA.

Del II. Rapportering av kirkelig tjenestestatistikk via SSB

Del II omfatter punktene 12-14 i fremdriftsplanen. Her vil vi fokusere mer konkret på hvordan rapporteringssystemet i KOSTRA eventuelt kan benyttes til rapportering av kirkelig tjenestestatistikk via SSB.

2.2. Del I. Systemet for tjenesterapportering i KOSTRA

2.2.1. Bakgrunn for KOSTRA-prosjektet

KOSTRA-prosjektet (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING) ble igangsatt etter initiativ fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) i 1994 som en direkte oppfølging av Stortingsmelding nr. 23 (1992-93) "Om forholdet mellom staten og kommunene". I stortingsmeldingen og i flere andre rapporter ble det påpekt at rapporteringsordningene mellom staten og kommunene var for mangelfulle til å kunne gi grunnlag for god statistikk om forholdet mellom ressursbruk og tjenesteproduksjon i kommunal sektor. Dette skyldtes for det første mangler ved rapporteringsordningenes innhold og for det andre mangler ved rutinene for rapportering.

Når det gjaldt rapporteringsordningenes innhold ble det påpekt at kommunene førte utgifter og inntekter til samme formål på en lite ensartet måte, ved at utgifter til samme tjenestetype ble ført på ulike formål og ulike kapitler i regnskapet. I tillegg var rapporteringsordningene for regnskap og tjenesteproduksjon ikke samordnet. Dette gjorde det svært vanskelig å lage

sammenlignbar statistikk som kunne illustrere hvor mye det faktisk kostet å produsere ulike produkter og tjenester i kommunal sektor. Dermed var det vanskelig å benytte statistikken til styringsformål i stat og kommune.

Når det gjaldt selve rapporteringsrutinene påpekte mange kommuner at de var for ressurskrevende. Anslagsvis 720 årsverk eller 300 millioner kroner ble hvert år brukt på kommunenes rapportering til staten. I tillegg var rapporteringsrutinene lite samordnet. Dette gjorde det vanskelig å lage aktuell og pålitelig styringsinformasjon i form av bl.a. statistikk.

Selve systemet for rapportering skal effektiviseres i KOSTRA ved at all regnskaps- og tjenesterapportering skal foregå via elektroniske skjema eller administrative registre. I tillegg skal dobbeltrapportering unngås bl.a. ved at alle eksisterende rapporteringsordninger skal gjennomgås, og ved at eventuelle nye rapporteringsordninger må vurderes av det regjeringsoppnevnte Samordningsrådet.

Fra og med år 2001 er kommunal sektors rapportering via KOSTRA lovhjemlet i den nye kommuneloven. KOSTRA-prosjektet vil omfatte samtlige kommuner og fylkeskommuner fra og med rapporteringsåret 2001, og prosjektet skal formelt sluttføres innen 1. juli 2002. KOSTRA-prosjektet er et delprosjekt i regjeringens prosjekt for "Ett enklere Norge", og Samordningsrådet er KOSTRAS øverste formelle organ.

2.2.2. Om utvikling av spørreskjema og rapporteringsinnhold i KOSTRA

Det er nærmere 30 elektroniske spørreskjema for rapportering av tjenestetatistikk i KOSTRA. Innholdet i spørreskjemaene har i hovedsak blitt evaluert og videreutviklet i arbeidsgruppene i KOSTRA. I forbindelse med dette arbeidet ble det etterlyst mer systematisk opplæring i hvordan vi kan utvikle gode spørreskjema. På bakgrunn av dette er det satt i gang et arbeid for å utvikle et mer spesialisert fagmiljø for spørreskjemametodikk i SSB, med et omfattende kursprogram med utgangspunkt i Gustav Haraldsen i SSB sin lærebok om "Spørreskjemametodikk etter kokebokmetoden" (Haraldsen 1999). Kursprogrammet i spørreskjemametodikk for år 2001 omfatter ni ulike kurs som bl.a. omhandler praktisk prosjektplanlegging og styring av spørreskjemaundersøkelser, retningslinjer og teknikker for skriving av spørreskjema og programmering av Internett-skjema. Konkrete metoder fra spørreskjemametodikken benyttes bl.a. i forbindelse med revisjonen av nytt web-basert skjema for grunnskolenes rapporteringssystem (GSI).

De elektroniske skjemaene er utviklet i et verktøy som heter Form Flow. Kostnadene for å utvikle et nytt elektronisk spørreskjema er maksimalt 10 000 kroner. Dette inkluderer arbeid med å bygge inn elektroniske

kvalitetskontroller i skjemaet. Det er lagt ned mye arbeid i å utarbeide brukerveiledninger og definisjonskataloger for de elektroniske skjemaene.

Det bør også nevnes at SSB har utviklet en metadata-base som blant annet omfatter definisjoner av sentrale begreper og variabler i skjemaene. For hvert nytt skjema må denne metadatabasen oppdateres med nye definisjoner for at skjemaene skal kunne gå gjennom SSBs datamottaksapparat.

Selve rapporteringsinnholdet i ulike skjemaer i KOSTRA er i hovedsak utviklet i KOSTRA-arbeidsgruppene. Når det gjelder innholdet i skjemaer for tjenesterapportering har det blitt forsøkt lagt spesiell vekt på å tilpasse innholdet til funksjonskontoplanen, for å etablere gode koblinger mellom regnskaps- og tjenestetall.

2.2.3. Rapporteringsløsninger og rapporteringsskjede

Rapporteringssystemet i KOSTRA er basert på elektroniske løsninger for rapportering, produksjon og tilbakemelding/publisering. Hovedtrekkene i rapporteringssystemet og rapporteringsskjeden i KOSTRA kan beskrives på følgende måte:

1. Kommunene rapporterer inn data til SSB via elektroniske skjemaer eller filuttrekk fra egne fagsystemer. Summeringsfunksjoner og preutfylling av opplysninger i elektronisk skjema reduserer oppgavebyrden. Dette arbeidet utføres i praksis av de skjemaansvarlige i sektorer og etater i kommunen. Det er til dels automatikk i purrerutiner, og det purres sentralt både via e-post, brev og telefon.
2. De innrapporterte dataene blir mottatt i en sentral mottaksdatabase (SMT) i SSB. Kommunene får umiddelbart beskjed via e-post om at data er mottatt via en kvitteringsmelding. Deretter blir skjemaene oversendt i en mottakskø, før skjemaene blir kontrollert for feil. I 2000-rapporteringen gikk det dessverre noe tid fra kommunene sendte inn skjema til de fikk beskjed om det var feil i data og hva feilene bestod i. Det arbeides imidlertid med å forbedre rutineene med sikte på å redusere ventetiden i mottakskøen. Via en egen side på SSBs web blir kommunene holdt løpende oppdatert om hvilken status de innrapporterte data har, det vil si om de er mottatt, om det er feil i data og om data er godkjent. Det er via disse web-sidene kommunene får beskjed om hva eventuelt feilen i de innrapporterte dataene skyldes.
3. Etter at de innrapporterte dataene i SMT er godkjent blir dataene overført, aggregert og sammenstilt i KOSTRAS produksjonsdatabase i SSB (KPD). Her blir regnskaps-, personell- og tjenestedata sammenstilt og aggregert til kommunenivå eller annet nivå. Dette gir gode muligheter for kvalitets-sikring av data på tvers, som er et sentralt satsings-

område for KOSTRA i år 2001. For øvrig skjer arbeidet med kvalitetssikring/revisjon av data i hovedsak på den enkelte fagseksjon i SSB. Selve produksjonen av hvert enkelt nøkkeltall i KOSTRA utføres desentralisert på de ulike fagseksjonene, ved hjelp av en såkalt "faktaarkadministrator" som er SSBs system for faktaarkproduksjon.

4. De ferdig bearbejdede nøkkeltallene blir deretter tilbakeført/publisert via SSBs web-sider som er strukturert i tre ulike brukertilpassede nivåer.

Rapporteringsprosessen ovenfor foretas to ganger dersom kommunene har levert inn gale tall til 15.3.-publiseringen. Reviderte KOSTRA-tall publiseres 15. juni. I forbindelse med publiseringen av reviderte tall legges hovedansvaret for kvalitetssikring av data på den enkelte kommune/oppgavegiver. SSB er imidlertid i ferd med å bygge opp et nokså omfattende internt system for revisjon av data, og her skjer revisjonen i tett dialog med kommunene/oppgavegiverne.

2.2.4. Kontakt med oppgavegiverne

Oppgavegiverne varsles om årets rapportering i et brev som sendes fra SSB ca. 1. oktober hvert år. I dette rapporteringsbrevet beskrives hvilke typer data som skal rapporteres til hvilken tid og ev. brukerveiledning for hvordan data skal rapporteres.

I alle kommunene er det KOSTRA-kontakter. I noen tilfeller fyller KOSTRA-kontakten selv ut skjemaene og er ansvarlig for kvaliteten på skjemaene. I andre tilfeller fungerer KOSTRA-kontakten som en koordinator og formidler av skjema. De skjemaansvarlige er spesielt utvalgte for å legge til rette for en mest mulig korrekt utfylling bl.a. ved at de skal ha størst nærhet til de dataene som rapporteres.

I forbindelse med selve rapporteringen har SSB opprettet en hjelpetjeneste med personer som skal svare på tekniske spørsmål i forbindelse med rapporteringen. I tillegg holdes rapportørene orientert om status for deres innrapporterte data via SSBs web-sider. Som nevnt gis det her beskjed om data er godkjent, ikke godkjent og feil i data.

Rapporteringen for år 2000 viser at kommunene fortsatt sliter med å rapportere inn regnskapsdata. Bare om lag 60 prosent av kommunene klarte å rapportere inn godkjente data til 15.3.-publiseringen i 2000, mens 90 prosent hadde rapportert godkjente data til 15.6.-publiseringen. Noe av årsaken til dette er imidlertid at SSB hevet kvalitetskravet for godkjenning av regnskap i 2000-rapporteringen. Kommunene har imidlertid mindre problemer med å rapportere inn tjenestedata. Omtrent 75 prosent av kommunene rapporterte inn godkjente tjenestedata til 15.3.-publiseringen, mens samtlige kommuner klarte å rapportere inn godkjente tjenestedata til 15.6.-publiseringen.

Det holdes også tett kontakt med oppgavegiverne i forbindelse med publiseringen av reviderte tall i KOSTRA. Kommuner som ikke har rapportert inn korrekte data til 15.3.-publiseringen må som nevnt rapportere inn korrekte data innen 15. april.

Den kanskje viktigste kontakten med oppgavegiverne skjer via publiseringen i KOSTRA. Publiseringen gir oppgavegiverne og kommunene muligheter til å sammenligne egen virksomhet med andre i form av f.eks. såkalt "benchmarking". Flere kommuner har imidlertid påpekt at de har behov for økt kompetanse i konkret bruk av KOSTRA-data til styringsformål. For å bidra til økt bruk av KOSTRA-data satses det på opplæring i bruk av KOSTRA-data. I den forbindelse er det bl.a. laget en veiledning i bruk av KOSTRA data som ligger på KRDs web-sider.

Andre sentrale former for kontakt med oppgavegiverne i KOSTRA er deltakelse i arbeidsgruppene i KOSTRA, kurs i KOSTRA-rapportering som avholdes årlig og evalueringer av rapporteringen.

2.2.5. Oppgavebyrde

En av de mest sentrale målsetningene med KOSTRA-prosjektet har vært å samordne og redusere kommunal sektors oppgavebyrde i forbindelse med rapportering til staten. Dette er forsøkt løst på følgende måter:

1. Overgang til elektronisk rapportering ved å etablere en elektronisk "rapporteringsmotorvei" fra kommunene og fylkeskommunene til SSB.
2. Samordne ulike rapporteringsløsninger med utgangspunkt i prinsippet om at en type data kun skal rapporteres en gang, men brukes flere ganger.

Elektronisk rapportering

Tjenesterapportering via elektroniske skjema (ELS) bidrar til å begrense oppgavebyrden på flere måter. Våre erfaringer ved overgangen fra papirskjema rapportering til elektronisk rapportering for barnehager kan bidra til å illustrere fordelene ved elektronisk rapportering.

En av fordelene ved ELS er at brukerveiledningen er bygget inn i selve skjemaet. Når rapportøren fyller ut opplysninger i kolonne 5a. "Barnehagens eier", og krysser av for kommune er det f.eks. lagt inn sperrer i spørsmål som bare gjelder private barnehager. Dersom en har fylt ut at barnehagens eier er kommune kan en f.eks. ikke fylle ut opplysninger i kolumnen 5b. "Nærmere om private organisasjoner", og kolonne 5c. "Barnehagens eierform". Dette reduserer omfanget av feilutfyllinger hos rapportørene.

Det kan også bygges inn funksjoner for selvsummering og preutfylling i de elektroniske skjemaene. I skjemaet for barnehager blir f.eks. antall barn fordelt etter alder, oppholdstid og barn i alt automatisk summert. Eksempler på opplysninger som er preutfyllt i skjema for

barnehager er barnehagens navn, adresse, telefonnummer, kommune, fylke og organisasjonsnummer (må da velge korrekt organisasjonsnummer blant flere alternativer i kommunen).

I tillegg må det nevnes at selve rapporteringen skjer raskere ved ELS enn ved papirskjema rapportering. Våre erfaringer fra omleggingen til ELS for barnehager er at overgang fra papir til elektronisk skjema både reduserer oppgavebyrden, antall feil og vårt eget ressursbehov. Vi har fått flere tilbakemeldinger fra barnehagerapportører om at overgang til ELS har forenklet deres arbeid, og hevet kvaliteten på barnehagedataene.

Samordning av rapporteringsløsninger

Det er lagt ned mye arbeid med å samordne ulike rapporteringsordninger for å forenkle rapporteringsløsningene mellom kommunene og staten. KOSTRA-arbeidsgruppene arbeidet våren 2000 med å redusere og forenkle rapporteringen. Innen videregående opplæring førte dette til at registeret VSI (videregående skolars informasjonssystem) ble lagt ned, og at KUF frafalt sin egen elev- og lærlingrapportering til fordel for rapportering fra fylkeskommunene til SSB. Selv om flere arbeidsgrupper foreslo flere konkrete forenklingsforslag må det imidlertid tilføyes at KR D ikke var helt fornøyd med omfanget av forenklinger.

Samordningsrådet i KOSTRA har en viktig funksjon i forhold til å samordne rapporteringsløsninger. Forslag til eventuelle nye rapporteringsløsninger skal legges frem for Samordningsrådet, og arbeidsgruppene i KOSTRA skal i sin årlige rapport per 30. juni vurdere om rapporteringsløsningene innen sin sektor bidrar til en mest mulig rasjonell og samordnet rapportering fra kommunene til staten.

Det bør her også nevnes at det i forbindelse med Arbeids- og administrasjonsdepartementets (AAD) fornyelsesutvalg for offentlig sektor ble foreslått 107 kutt i kommunenes rapportering. Forslagene til kutt i rapporteringskrav er lagt frem i Kommuneøkonomi-proposisjonen for 2001. I den forbindelse har mange KOSTRA-skjema fungert som et redskap for flere av forenklingsforslagene.

2.2.6. Datakvalitet og sammenlignbarhet

Kvaliteten på data er blant annet avhengig av at respondenten forstår spørsmål og instruksjoner i skjemaet på den måten vi ønsker at de skal forstås. For at det skal skje må det gå tydelig frem hvilken informasjon vi ønsker. Samtidig må informasjon være lett tilgjengelig for respondenten. Datakvalitet henger derfor sammen med grundig gjennomarbeiding av skjemainnhold, skjemaform og veiledning. Det er derfor lagt vekt på å utvikle grundig gjennomarbeidede spørreskjemaer med gode spørsmål og veiledninger i KOSTRA. For å styrke kvaliteten på spørreskjemaene er

det også som nevnt utarbeidet et større kursprogram i spørreskjemametodikk. For øvrig viser en evaluering av datainnsamlingen i KOSTRA at åtte av ti KOSTRA-kontakter vurderer kvaliteten på opplysningene de rapporterer som "ganske god" eller "svært god".

Det er lagt stor vekt på å utarbeide såkalte definisjonskataloger i tilknytning til KOSTRA-skjemaene. Definisjonskatalogene inneholder definisjoner av de mest sentrale begreper og kjennemerker i skjemaene, med sikte på at oppgavegiverne skal ha en korrekt og mest mulig lik forståelse av disse. Ved hjelp av gode definisjoner i skjemaene håper vi å unngå at f.eks. hver fylkeskommune har sin egen forståelse av hva som menes med f.eks. at en elev har fullført videregående utdanning. Definisjonskatalogene er derfor meget viktige for å sikre god sammenlignbarhet mellom kommunene i KOSTRA.

En viktig faktor i forhold til datakvalitet og sammenlignbarhet i KOSTRA er at både regnskaps- og tjenstedata vanligvis samles inn av samme institusjon, som vanligvis er SSB. Dette gir gode muligheter til kvalitets-sikring av data på tvers, bl.a. fordi ekstremverdier ofte blir mer synlige når regnskaps- og tjenstedata sammenstilles. For å utnytte dette bedre til kvalitets-sikringsformål arbeides det med å etablere nye systemer for kvalitetssikring på tvers mellom regnskaps-, tjeneste- og personelldata.

Andre relevante statistikker som f.eks. befolkningstall (fødte, døde, vigsler osv.) gir også gode muligheter for sammenligning og kvalitetssikring av regnskaps- og tjenstedata for kirkelig sektor.

Et annet sentralt punkt for å sikre god sammenlignbarhet er gruppering av kommunene i sammenlignbare kommunegrupper. For å sikre best mulig sammenlignbarhet i en så uensartet gruppe som kommunene har SSB utarbeidet en ny statistikkbasert kommunegruppering hvor kommunene er inndelt i 11 sammenlignbare kommunegrupper, etter en rekke kriterier som for eksempel grad av bundne utgifter, grad av frie inntekter, folketall, osv. De tre største byene unntatt Oslo er f.eks. en egen gruppe, det samme gjelder de ti største kraftkommunene, osv. For kirkeområdet kunne det kanskje vært aktuelt å etablere en lignende noe forenklet gruppering.

Nasjonale standarder for ulike statistiske grupperinger er et annet sentral virkemiddel for å sikre god sammenlignbarhet. Sentrale statistiske standarder som brukes i SSBs statistikkproduksjon er f.eks. Standard for næringsgruppering (NACE) og Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS).

Et annet nøkkelpunkt for å sikre god datakvalitet og sammenlignbarhet er å etablere systemer for kvalitets-sikring og revisjon av data.

2.2.7. Rutiner for kvalitetssikring og revisjon av data

Når det gjelder systemer for kvalitetssikring kan vi skille mellom den kvalitetssikring som skjer i forbindelse med etableringen av et nytt rapporteringssystem, og den kvalitetssikringen som skjer i etterkant etter at rapporteringssystemet er etablert. For å redusere antall feil som en følge av svakheter ved selve rapporteringssystemet, er det lagt vekt på å bygge robuste og gode IT-løsninger for rapportering i KOSTRA. I tillegg er det som nevnt forsøkt lagt vekt på å etablere godt gjennomarbeidede spørreskjemaer med brukerveiledninger, definisjonskataloger og presise spørsmål. Bruk av den såkalte spørreskjemametodiske tilnæringsmåten i utviklingen av nye spørreskjema er også et meget viktig moment for å kvalitetssikre etablering av nye rapporteringssystemer.

I forhold til kvalitetssikring etter at et systemet er etablert så skjer den første kvalitetssikringen i form av elektroniske og manuelle kontroller i skjemaet hos rapportøren. Her får rapportøren som tidligere nevnt f.eks. feilmelding dersom han glemmer å fylle ut et felt. Den neste kontrollen skjer i det rapportørene har sendt dataene til Sentral mottakstjener (SMT) i SSB. Her blir dataene automatisk kontrollert for flere forhold, og etter et par dager får rapportøren beskjed om ev. hva feilen består i.

Etter kontrollen i SMT blir data flyttet til fagseksjonenes revisjonssystem. Her gjennomfører fagseksjonene sin kvalitetssikring av data. Data blir her blant annet kontrollert for feil og mangler som ikke kan oppdages ved automatisk kontroll. Ved fagseksjonen foretas det en rekke typer av ulike kvalitetssikringskontroller som f.eks. kontroller mot fjorårets data, konsistenskontroller, omfangskontroller, kontroller av bedriftsnummer og fødselsnummer, dublett-kontroller, kodekontroller, og ev. kontroller på tvers mot andre data som f.eks. sysselsettings-, befolknings- og regnskapsdata. I tillegg til de elektroniske kontrollene blir det også gjennomført manuelle kontroller.

2.2.8. Aktualitet/rapporteringskalender

Kommunene og fylkeskommunene rapporterer inn data elektronisk til SSBs mottaksapparat innen 15. februar. Ureviderte tall i KOSTRA publiseres 15. mars. Dataene blir overført til en produksjonsdatabase, der de blir behandlet og sammenstilt med regnskapstall og andre data (f.eks. befolkningstall) i KOSTRAs produksjonsdatabase (KPD). Reviderte tall publiseres 15. juni. Dersom det er mulig å få til en omlegging og tilpassing til rapporteringsfristene i KOSTRA, vil aktualiteten for kirkelig tjenestestatistikk forbedres med flere måneder. Så vidt vi kan se er det ingen spesielle forhold som skulle tilsi at kirken skulle ha vanskeligere for å forholde seg til 15. februar som rapporteringsfrist enn kommunene. Ved en slik omlegging kan foreløpige tall

om kirkestatistikk publiseres allerede 15. mars, og reviderte tall 15. juni.

2.2.9. Publiseringsløsninger

Publisering i KOSTRA

All statistikk i KOSTRA blir publisert på SSBs web-sider med adresse "ssb.no/kostra". I publiseringen for 2001 ble det publisert om lag 1 200 nøkkeltall i KOSTRA, og for å unngå at brukerne drukner i indikatorer er KOSTRA-publiseringen strukturert i følgende tre publiseringnivåer:

Nøkkeltall nivå 1 - utvalgte overordnede nøkkeltall rettet mot ordfører, rådmann og andre med sikte på å gi rask oversikt over de mest sentrale nøkkeltallene. Nøkkeltall nivå 2 - gir langt mer detaljerte nøkkeltall rettet mot sektorspesialister som f.eks. ledere av politiske sektorutvalg og rådgivere i stat og kommune. På nivå 2 angis det for øvrig web-linker til annen publisert fagstatistikk for de ulike sektorene. Nøkkeltall nivå 3 - gir grunnlagstall i en brukerstyrt PX-web database rettet mot sektorspesialister og forskere med sikte på egne analyser av KOSTRA-data.

I KOSTRA-publiseringen i år 2000 (1999-rapporteringen) var ikke løsningen for en såkalt brukerstyrt publiseringsskjema klar for publisering. I 2001-publiseringen (2000-rapporteringen) så er det imidlertid blitt publisert KOSTRA-tall for nivå 3 i en brukerstyrt database. Publiseringsskjemaet er utviklet gjennom et teknisk system som kalles PC-AXIS og PX-web, som for øvrig er et resultat av samarbeid mellom statistikkbyråene i Skandinavia. Nivå 3 inneholder teller og nevner i alle nøkkeltall på nivåene 1 og 2, og regnskapenes hovedoversikter. Innholdet i publiseringsskjemaet for nivå 3 vil bli planmessig utvidet i årene fremover.

Publiseringsskjemaet for nivå 3 er spesielt velegnet for publisering av meget detaljert statistikk, og statistikk på lavere nivå enn kommune som f.eks. sokn eller institusjon. I 2001-publiseringen blir det for eksempel publisert tall på institusjonsnivå innenfor somatikk, men SSB har ennå ikke avklart sin policy for publisering av data på lavere nivå enn kommune i KOSTRA. SSB legger opp til å publisere kirke-data på fellesrådsnivå i KOSTRA. Samtidig tar vi til etterretning at KUF ønsker publisering av enkelte hovedvariabler på soknivå. Dersom dette er et klart ønske fra flere brukere og det ikke strider med sensitivitetens problematikk eller SSBs publiseringsskjema kan dette vurderes i fremtiden. Det må imidlertid understrekes at SSB her ikke forplikter seg til å publisere på lavere nivå enn kirkelig fellesråd.

Det bør også nevnes at brukerterskelen for publiseringsskjemaet i PC-AXIS er langt lavere enn SSB opprinnelig forutsatte for nivå 3 i KOSTRA. Dermed kan brukerne på en enkel måte selv lage de tabellene de ønsker fra publiseringsskjemaet og lagre dem på sin egen lokale PC.

Når det gjelder selve oppbygningen av web-sidene i KOSTRA, så kommer brukerne først til en informasjons-side med grunnleggende informasjon og veiledning om KOSTRA-publiseringen. Deretter kommer brukerne inn på sidene med nøkkeltall, hvor en automatisk kan få opp sin egen kommune. På denne siden får en opp egen kommune, snitt for sammenlignbar kommunegruppe, snitt for fylket, snitt på landsbasis, osv. I alle nøkkeltallsfeltene kan en klikke for å få mer informasjon om definisjoner og beregningsgrunnlag. Faktaarkene kan enkelt lastes ned til egne filer i f.eks. Excel på egen PC. Publiseringsløsningene blir evaluert og forbedret i dialog med brukerne bl.a. i arbeidsgruppene i KOSTRA.

For å sikre god sammenlignbarhet mellom kommunene så er kommunene i KOSTRA som nevnt delt inn i 11 sammenlignbare kommunegrupper, etter en rekke kriterier som for eksempel grad av bundne utgifter, grad av frie inntekter, folketall, osv. De tre største byene unntatt Oslo er som nevnt f.eks. en egen gruppe og det samme gjelder de ti største kraftkommunene, osv. For kirkeområdet kunne det kanskje vært aktuelt å gruppere etter de offisielle kirkelige inndelingene med sokn, fellesråd og bispedømme.

Andre relevante publiseringsformer i SSB

Fagstatistikkene i KOSTRA publiseres vanligvis også i andre av SSBs offisielle publiseringsformer, i tillegg til KOSTRA-publiseringen. De mest relevante øvrige publiseringsformene for kirkelig sektor er "Dagens statistikk" (DS), Norges offisielle statistikk (NOS) og ev. statistiske analyser (SA).

"Dagens statistikk" er SSBs primære offisielle publiseringskanal, og består av en kort kommentartekst med vekt på nyheter og hovedfunn samt et tabellvedlegg. "Dagens statistikk" publiseres på SSBs web-sider, og er ofte basert på foreløpige tall. Det bør for øvrig nevnes at det per i dag er over 2 millioner oppslag per måned på SSBs web-sider. For kirkeområdet kunne det ev. vært relevant med f.eks. en DS-artikkel med foreløpige eller endelige tall.

Norges offisielle statistikk (NOS) er en større trykt publikasjon, som ofte fungerer som en mer detaljert og utdypende samlepublikasjon med et større utvalg tabeller og indikatorer. NOS-ene er normalt basert på endelige tall, og de inneholder også oversikt over definisjoner, utvalgsmetoder, feilkilder og annen informasjon om metadata. Innen kirkeområdet kunne det kanskje vært relevant og utvidet den eksisterende NOS-en om kulturstatistikk, med en større tabelldel med kirkestatistikk. Det ville da vært naturlig å samle all statistikk som er relevant for kirkelig sektor i denne NOS-en, og ikke bare kirkelig tjenestestatistikk. På den måten kunne vi kanskje i større grad gitt et totalbilde av hele kirkelig sektor sett i sammenheng med andre relevante samfunnsforhold. Eksempler på annen

relevant statistikk som kunne blitt samlet i en slik NOS er f.eks. regnskapsstatistikk, befolkningsstatistikk, familiestatistikk, sysselsettingsstatistikk, utdanningsstatistikk om religiøse skoler og barnehager, kulturstatistikk og lignende.

Statistiske analysepublikasjoner (SA) er SSBs serie for analyser av statistikk. Denne publikasjonsserien legger vekt på dypere tekstlige og kvantitative analyser av statistikk. Statistiske analyser blir vanligvis gitt ut hvert 2.-5. år innen et fagområde. På lengre sikt kunne det kanskje vært mulig og gitt ut en statistisk analysepublikasjon om kultur- og kirkestatistikk.

Det må imidlertid understrekes at publisering av kirkelig tjenestestatistikk i KOSTRA ikke er avhengig av nye rapporteringsløsninger fra SSB, forutsatt at NSD kan levere tjenestedata et par uker før publiseringfristene i KOSTRA. SSB forutsetter imidlertid da at vi får finansiert vårt merarbeid i forbindelse med tilrettelegging av NSD-data for publisering som bl.a. omfatter tilrettelegging av data i den såkalte faktaarkadministratoren. Arbeidet med å tilrettelegge NSD-data til KOSTRA-publisering vil kreve anslagsvis ett til to månedsværk eller 50 893-101 786 kroner. Samtidig må det understrekes at eventuell publisering av kirkelig tjenestestatistikk i seriene DS, NOS eller SA, er utenfor rammen av KOSTRA.

2.2.10. Planer for videreutvikling og videreutviklingspotensiale

Det legges ned mye ressurser i å videreutvikle de tekniske løsningene i KOSTRA. Sentrale satsingsområder er etablering av nye systemer for såkalt tverrgående revisjon, videreutvikling av publiseringsdatabasen bl.a. med kartfunksjonalitet, mer detaljert publisering, etablering av sikre systemer for rapportering av sensitive data, rapportering via såkalt XML-teknologi og rapportering via web-baserte løsninger på Internett.

For øvrig er dette med web-basert rapportering og XML-rapportering trolig spesielt relevant for kirkelig tjenestestatistikk. Dette skyldes at dette vil muliggjøre rapportering av elektronisk skjema direkte fra f.eks. menighetsrådene eller fellesrådene. Da slipper kirken å rapportere via kommunene sitt KOSTRA-system. Tilgang til Internett er det eneste som trengs av tekniske hjelpemidler for web-basert rapportering eller XML-rapportering. Både web-baserte skjema og XML-skjema er gratis for oppgavegiver, og brukerterskelen ved rapportering er klart lavere enn i kommunene sitt KOSTRA-system. I tillegg bør det nevnes at den brukerstyrte publiseringsdatabasen vil gi brukerne helt nye muligheter for egne analyser av statistikk. Denne databasen vil kunne inneholde nær sagt all statistikk innen kirkelig sektor, og den vil bl.a. kunne være velegnet for presentasjon av statistikk på lavere nivå som f.eks. soknenivå.

2.3. Del II. Rapportering av kirkelig tjenestestatistikk via SSB

2.3.1. Bakgrunnen for kirkelig sektor i KOSTRA, og utredningsgruppen for kirkelig tjenestestatistikk

Etter initiativ fra KUF ble det nedsatt en egen KOSTRA arbeidsgruppe for kirkelig sektor sommeren 1999, med representanter fra KUF, NSD, Kirkens arbeidsgiverorganisasjon (KA), Kirkerådet, KIFO, kommunene, KRD, Kommuneforbundet og SSB (leder). Arbeidsgruppen skulle bl.a. vurdere om kirkelig sektor var egnet for KOSTRA, lage forslag til nøkkeltall, forslag til funksjonskontoplan vurdere rapporteringsløsninger og konkludere sitt arbeid i rapport til Samordningsrådet. I arbeidsgruppens rapport til Samordningsrådet ble det bl.a. konkludert med at vi skulle forsøke å etablere en samordnet og helhetlig kirkestatistikk i KOSTRA via en skrittvis tilnærming, det skulle gjennomføres en pilotrapportering i KOSTRA med utvalgte Fellestråd for rapporteringsåret 2001 og det skulle nedsettes en utredningsgruppe som skulle vurdere alternative fremtidige rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk.

Bakgrunnen for opprettelsen av utredningsgruppen var et ønske om å utrede alternative rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk, med sikte på å etablere et mest mulig kostnadseffektivt fremtidig rapporteringssystem for kirkelig sektor. I den forbindelse ble det lagt vekt på å synliggjøre de muligheter og krav som kan følge av en tilpasning av kirkelig tjenestestatistikk til KOSTRA-systemet. En viktig forutsetning for gruppens arbeid var at det uansett skulle foreligge data på soknenivå, og at det bør søkes løsninger som ivaretar både NSD, SSB og kirke-sektorens interesser.

2.3.2. Utdyping av mulige alternative rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk via SSB i KOSTRA

På grunnlag av den mer generelle omtalen av rapporteringssystemet i KOSTRA ovenfor vil SSB her forsøke å konkretisere hvilke rapporteringsløsninger som kan være velegnet for kirkelig sektor. Slik SSB ser det er det hovedsakelig tre alternative rapporteringsløsninger via SSB i KOSTRA. Det ene alternativet bygger på rapportering via kommunene sitt rapporteringssystem, det andre alternativet bygger på web-basert rapportering direkte fra de kirkelige organer og det tredje bygger på XML-basert rapportering fra de kirkelige organer.

Alternativ 1: Rapportering fra kommunenes KOSTRA-system

Dette alternativet bygger på dagens løsninger for rapportering i KOSTRA. Alternativet forutsetter at kommunene hjelper de kirkelige organer (kirkelig fellestråd) med å rapportere kirkelig tjenestestatistikk via sitt eget KOSTRA-system.

Selve rapporteringen vil kunne skje på samme måte som for annen elektronisk skjema rapportering (ELS) i KOSTRA. Dette vil i praksis bety at den skjemaansvarlige i f.eks. kirkelig fellestråd fyller ut det elektroniske skjemaet, og sender det elektronisk til SSBs mottaksapparat (SMT). Deretter vil det bli sendt en logonmelding med informasjon om rapporteringen er korrekt eller feil. Ved feilrapportering vil det bli gitt beskjed om hva som er feil og eventuelt hvordan feilene kan rettes opp. Forutsatt at rapporteringen går igjennom mottakskontrollene i SMT vil de innrapporterte dataene bli sammenstilt og tilrettelagt for web-publiserings i SSBs system for faktaarkproduksjon. Etter publiseringen av ureviderte tall 15. mars vil tallene bli kvalitetssikret/revidert i et internt revisjonssystem på fagsseksjonene i SSB. Dersom det oppdages feil i dataene må kirken/fellestrådene rapportere inn korrekte data på nytt til SSB innen 15. april. I revisjonsprosessen legges det stor vekt på tett kontakt med rapportørene, bl.a. for å unngå feilaktig oppretting av korrekte data. Deretter avsluttes det hele med publisering av reviderte tjenestetall 15. juni.

Pilotprosjektet for regnskapsrapportering fra utvalgte fellestråd som pågår våren 2001, vil for øvrig gi en liten test av dette alternativet.

Alternativ 2: Web-rapportering i KOSTRA

Det arbeides for tiden med å utvikle løsninger for web-basert rapportering i KOSTRA. Disse rapporteringsløsningene bygger på rapporteringsteknologi som er utviklet i et prosjekt for elektronisk rapportering fra næringslivet til SSB (IDUN-prosjektet). Per dags dato har flere bedrifter rapportert inn data via web-basert rapportering i IDUN-prosjektet. Det vil imidlertid ta noe tid før det kan tilbys web-basert rapportering i KOSTRA, men slike løsninger bør kunne være på plass i løpet av 2002 eller 2003. De web-baserte rapporteringsløsningene er bl.a. utviklet for å forenkle småbedrifters rapporteringsbyrde i forhold til SSB. Derfor er brukerterskelen langt lavere enn for kommunenes KOSTRA-rapportering, og rapporteringsløsningene er som nevnt gratis for bedriftene.

Den store fordelen med web-basert rapportering er at kirken da slipper å rapportere via kommunen som tredje part. Rapporteringen vil da kunne skje direkte fra f.eks. menighetsrådene (eller eventuelt kirkelig fellestråd) til SSB. Menighetsrådene vil da kunne hente et elektronisk skjema for kirkelig sektor via SSBs web-sider, og rapportere direkte til SSBs datamottak i KOSTRA. For øvrig er løsningene for produksjon, kvalitetssikring, publisering, osv. lik alternativ 1 ovenfor.

Alternativ 3: XML-rapportering i KOSTRA

Det har i flere år blitt arbeidet med å utvikle såkalt XML-rapportering i KOSTRA. I år 2000 ble det gjennomført en pilotrapportering via XML-teknologi i KOSTRA, og i år 2001 tilbys det bl.a. XML-rapportering for rapporteringen av individdata på det sensitive

området familievern i KOSTRA. Ved XML-rapportering genereres et spørreskjema fra SSBs metadatabase. Spørreskjemaet blir deretter lagt ut på SSBs web-sider. Rapportørene henter web-skjemaet fra SSBs web-sider, fyller ut skjemaet på vanlig måte og rapporterer det inn til mottakstjeneren i KOSTRA. XML-rapportering er i likhet med web-rapportering gratis for rapportørene. Fordelen med XML-rapportering i forhold til web-rapportering er at rapportørene er "on-line" på Internett kun når de henter skjemaet fra SSBs web-sider. Dermed kan de lagre skjemaet lokalt på sin PC, mens de i ro og mak fyller ut spørreskjemaet. Ved web-rapportering er rapportørene "on-line" på Internett hele tiden mens de fyller ut spørreskjemaet. XML-rapportering gir derfor en noe rimeligere og mer fredfylt arbeidsform enn web-rapportering. En annen viktig faktor er at XML-rapportering har vært en del av KOSTRA-systemet i flere år, mens web-rapportering er nytt i KOSTRA-sammenheng. Det kan derfor være at XML-rapportering er et sikrere alternativ i KOSTRA-sammenheng enn web-basert rapportering.

2.3.3. Kostnader

Kostnadene for de to rapporteringsløsningene er avhengig av om det rapporteres inn et skjema per fellelsråd eller et skjema per sokn. Ved rapportering av et skjema per sokn vil vi motta om lag 1 600 skjema, mens vi ved rapportering av et skjema per fellelsråd kun vil motta 435 skjema. Dette vil ha konsekvenser for vårt ressursbehov. Basert på en årslønnskostnad på 610 716 kroner vil vårt kostnadsbehov være anslagsvis følgende:

A. Anslag på totale kostnader for rapportering av et skjema per fellelsråd fordelt på aktivitet

Aktivitet	Ressursbruk	Kostnad
1.1 Sentral purring og datamottak (seksjon 450)	1/2 månedsverk	25 447 kr
1.2 Tilrettelegging og sammenstilling av data	2 månedsverk	101 786 kr
1.3 Kvalitetssikring av data	1,5 månedsverk	76 340 kr
1.4 Publisering av data (KOSTRA, DS og ev. NOS)	1,5 månedsverk	76 340 kr
1.5 Ledelse av arbeidsgrupper, administrasjon, osv.	1 månedsverk	50 893 kr
1.6 I alt	0,55 årsverk	330 806 kr + moms

B. Anslag på totale kostnader for rapportering av et skjema per sokn og fellelsråd fordelt på aktivitet:

Aktivitet	Ressursbruk	Kostnad
1.1 Sentral purring og datamottak (seksjon 450)	1 månedsverk	50 893 kr
1.2 Tilrettelegging og sammenstilling av data	3 månedsverk	152 679 kr
1.3 Kvalitetssikring av data	2 månedsverk	101 786 kr
1.4 Publisering av data (KOSTRA, DS og ev. NOS)	2 månedsverk	101 786 kr
1.5 Ledelse av arbeidsgrupper, administrasjon, osv.	1 månedsverk	50 893 kr
1.6 I alt	0,75 årsverk	458 037 kr

Siden det blir moms på tjenester fra 1. juli 2001 kommer momskostnader i tillegg. I tillegg forutsetter kostnadsanslaget ovenfor at de fleste sokn klarer å rapportere elektronisk, slik at vi slipper å tilrettelegge for en stor mengde papirskjemaer i tillegg til de elektroniske skjemaene.

Det første etableringsåret bør det påregnes høyere kostnader for å etablere og utvikle systemet. Det første etableringsåret må det påregnes ekstrakostnader til prøverapportering, en meget grundig metodestatistisk gjennomgang av skjema og etablering av IT-løsninger for statistikkproduksjon.

C. Anslag på totale kostnader det første etableringsåret (ved alternativ B ovenfor)

Aktivitet	Ressursbruk	Kostnad
1.1 Prosjektledelse med bl.a. spesifisering av IT-løsninger, arbeidsgruppeledelse, osv.	4 månedsverk	203 572 kr
1.2 Prøverapportering	2 månedsverk	101 786 kr
1.3 Metodestatistisk gjennomgang av spørreskjema	3 månedsverk	152 679 kr
1.4 Spørreskjema utvikling	3 månedsverk	152 679 kr
1.5 Etablering av nye IT-løsninger	5 månedsverk	254 465 kr
1.6 I alt	1,42 årsverk	865 181 kr + moms

Det er alltid knyttet en del usikkerhet til kostnadsanslag for etablering av nye statistikker. Av samme grunn er det også vanskelig å lage en detaljert beskrivelse av ressursbruk fordelt på hver aktivitet. SSB har notert at KUF ønsker en mer detaljert oversikt over ressursbruk fordelt på aktiviteter. Dette vil bli utarbeidet senere i forbindelse med en ev. prosjektplan, fordi vi da bør kunne ha noe mer klarhet i omfanget av de enkelte delaktiviteter. Usikkerheten er størst når det gjelder etableringskostnader i forbindelse med å utvikle nye statistikk-systemer. Blant kostnadsanslagene ovenfor er det derfor knyttet mest usikkerhet til kostnadsanslaget under punkt C for det første etableringsåret. Vi bør f.eks. kanskje ta høyde for at vi bør påregne etableringskostnader i to år før en elektronisk skjema-basert kirkestatistikk er i skikkelig drift. Det kan derfor være behov for inntil like høye kostnader som det første etableringsåret også det andre året, mens kostnadene først er nede på driftsnivå det tredje året. Dette kan bety at SSBs kostnader vil tilsvare 1,42 årsverk det første og andre året (etableringsfasen), og 0,75 årsverk fra og med det tredje året (driftsfasen). SSB forutsetter at kostnadene dekkes av eksterne oppdragsgiver (KUF).

SSBs prispolitikk går for øvrig ut på at all statistikk som publiseres på Internett er gratis for brukerne. For eksterne henvendelser om data som ikke er publisert, krever SSB imidlertid betalt for den arbeidstid som oppdraget krever. Antall slike oppdrag har imidlertid gått kraftig ned, etter at SSB begynte å frigi all

statistikk gratis på Internett. Det er også grunn til å forvente at omfanget av slike småoppdrag vil bli ytterligere redusert når statistikken blir lagt ut på Internett i spredningsdatabaser (PX-web), fordi dette gir brukerne tilgang på langt mer detaljerte data enn tidligere. SSB følger for øvrig marginalkostnadsprinsippet ved prising av oppdrag, dvs. at alle ekstra kostnader utover det som dekkes av statsoppdraget (bevilgningen fra Finansdepartementet) eller andre kilder skal dekkes. Som en offentlig institusjon beregner ikke SSB profitt ved sin prissetting. SSB fører for øvrig månedlige oversikter over intern timeverksforbruk per produkt. Forutsatt at ekstrakostnader til småoppdrag fra brukere dekkes i SSBs oppdrag for kirkelig tjenestestatistikk betyr dette at SSB vil ta betalt for småoppdrag fra brukere som medfører mer enn en times arbeid. På bakgrunn av den spesielle rolle NSD har hatt og trolig fortsatt vil ha i forhold til kirkelig tjenestestatistikk, vil SSB vurdere å gi NSD gratis tilgang til rådata fra kirkelig tjenestestatistikk for viderefremming til forskere.

For å gi et totalt kostnadsanslag bør vi også vurdere eventuelle kostnader for kirken som følge av rapporteringsordningene ovenfor. Eventuelle kostnader for kirken vil først og fremst være knyttet til eventuell opplæring av rapportørene og ev. anskaffelse av PC med tilkobling til Internett. Når det gjelder opplæring så er vår klare vurdering at dette ikke er strengt nødvendig for elektronisk skjemarapportering via web eller XML. Brukerterskelen ved denne formen for elektronisk rapportering er så lav at det ikke er nødvendig med spesiell opplæring. Det bør her nevnes at også NSD vurderer nytteverdien ved ev. opplæring i elektronisk rapportering som lavere enn kostnadene ved dette. NSD ville derfor ikke ha satt i gang et opplæringsopplegg ved ev. overgang til elektronisk rapportering for sitt system for kirkelig tjenestestatistikk. SSB mener imidlertid at det bør vurderes om vi kunne ha fått til en form for enkel og rimelig opplæring eller informasjon i aktuelle kirkelige fora, f.eks. i regi av Kirkens arbeidsgiverorganisasjon (KA). Når det gjelder kostnader til anskaffelse av PC med tilkobling til Internett så har flere medlemmer i utredningsgruppen påpekt at de fleste fellestråd og menighetsråd i dag har slikt utstyr, mens de som ikke har slikt utstyr selv må påregne utgifter til anskaffelse av PC med tilgang til Internett.

Selve etableringen av kirkelig tjenestestatistikk i anslag C ovenfor bør organiseres i form av et utviklingsprosjekt med prosjektorganisering, prosjektplan, ulike delutredninger og klare tids- og kostnadsrammer. Den første oppgaven bør være en grundig metodestatistisk gjennomgang av innholdet i spørreskjemaet. SSB vil her benytte seg av bistand fra egne metodestatistikere. I dette arbeidet foreslår SSB at representanter fra rapportørene i fellestråd og menighetsråd også bør være med.

Etter at innholdet i spørreskjemaet er fastlagt må det utarbeides et elektronisk skjema (XM eller web-skjema), etter våre spesifikasjoner. I den forbindelse må skjemaet også implementeres i SSBs metadatabase. Deretter må det etableres IT-løsninger for datamottak, kobling med andre data (regnskap), revisjon og publisering av kirkelig tjenestestatistikk.

Når IT-løsningene er etablerte bør det være en prøve-rapportering og prøvepublisering med utvalgte menighetsråd. Det må for øvrig legges stor vekt på god informasjon til de kirkelige organer slik at de er forberedt på en eventuell ny tjenesterapportering. Utviklingsprosjektet bør kunne starte opp fra og med høsten 2001, med pilotpublisering 15. mars 2003 og fullskala publisering 15. mars 2004.

2.3.4. Vurdering av sterke og svake sider

De tre ovennevnte alternative rapporteringssystemene har etter vår vurdering følgende *sterke sider*:

- *Elektronisk rapportering*

Hele rapporteringsgangen i KOSTRA er basert på moderne elektroniske løsninger. Dette gjelder både selve spørreskjemarapporteringen, purrerutiner, datamottak, systemer for kvalitetssikring og publisering. Dette gir flere fordeler i forhold til mer manuelle og papirbaserte systemer. Selve rapporteringen går raskere, det blir bl.a. bygget inn automatiske kontroller i spørreskjemaet som forbedrer datakvaliteten, oppgavebyrden reduseres via preutfylling, selvsummerings- og blokkeringsfunksjoner, oppgavegiver får rask beskjed ved feilrapportering, kvalitetssikringen blir raskere og mer effektiv, og en når raskere flere oppgavegivere med purring via f.eks. e-post.

- *Tett oppfølging av oppgavegiver*

For å redusere oppgavebyrden og mulighetene for feilrapportering legges det stor vekt på tett oppfølging av oppgavegiverne. Dette blir bl.a. gjort ved et nokså omfattende apparat for datamottak og brukerstøtte. Det blir bl.a. som nevnt gitt rask beskjed ved feilrapportering. I tillegg er oppgavegiverne normalt representert i arbeidsgruppene i KOSTRA. Den omfattende og meget aktuelle KOSTRA-publiseringen er også en viktig del av den tette kontakten med oppgavegiverne.

- *Høy aktualitet*

Ved hjelp av de elektroniske rapporteringsløsningene blir statistikk fra foregående år publisert allerede 15. mars. Produksjonstiden fra datamottak til publisering i KOSTRA er i underkant av en måned. Den høye aktualiteten på statistikken vil trolig styrke oppgavegiverens motivasjon, samt bedre statistikkens relevans.

- *Systemer for kvalitetssikring av data*

Den viktigste forutsetning for å lage statistikk av høy kvalitet er at de innrapporterte dataene har høyest

mulig kvalitet. Dersom oppgavegiverne rapporterer data med lav kvalitet hjelper det bare i begrenset grad med sofistikerte interne kvalitetssikringssystemer i SSB. Derfor er det lagt stor vekt på at de data oppgavegiverne rapporterer i KOSTRA har høyest mulig kvalitet, bl.a. ved hjelp av kontroller, veiledninger og definisjoner i spørreskjema, feilmeldinger ved feilrapportering, osv.

I tillegg er det på de fleste områder etablert gode interne revisjonssystemer med sikte på å kvalitetssikre publiseringen av reviderte tall i KOSTRA. Eksempler på typer kontroller i de interne revisjonssystemene kan være kontroller mot fjorårets data, konsistenskontroller, omfangskontroller, kontroller av bedriftsnummer og fødselsnummer, dublettkontroller, kodekontroller, ev. kontroller på tvers mot andre data som f.eks. sysselsettingsdata og regnskapsdata. For å ansvarliggjøre oppgavegiverne i kvalitetssikringsprosessen legges det også vekt på tett kontakt med oppgavegiverne.

- *Relativt lave kostnader*

Kostnadene ved å ta inn et nytt område som kirkelig tjenestestatistikk i KOSTRA er relativt lave, fordi den tekniske infrastrukturen i stor grad allerede er ferdig etablert. Det faktum at KOSTRA omfatter så mange fagområder som deler kostnadene gir også stordriftsfordeler som bidrar til å få ned kostnadene per fagområde.

- *Stordriftsfordeler*

KOSTRA-prosjektet omfatter hele 27 fagområder inkludert kirkelig sektor. Størrelsen på prosjektet gir klare stordriftsfordeler bl.a. i forhold til kostnader, og ressursbruk til drift og utvikling av det tekniske produksjonssystemet. I tillegg bidrar prosjektets størrelse til at SSB vil måtte prioritere og utvikle prosjektet når det oppstår fremtidige teknologiske nyvinninger som er relevante for KOSTRA. I tillegg kan SSB gi stordriftsfordeler i kraft av å ha Norges største fagmiljø innenfor statistikk.

- *Muligheter for web-rapportering og XML-rapportering direkte fra menighetsrådene*

Hovedsvakheten ved alternativ 1 med rapportering via kommunene sitt KOSTRA-system er at kirken da blir avhengig av kommunen som tredje part. Ved at KOSTRA også åpner for web-basert rapportering og XML-rapportering så kan vi imidlertid unngå dette problemet. Derfor er alternativene 2 og 3 med rapportering direkte fra de kirkelige organer, trolig de som passer best for kirkelig sektor.

- *Redusert oppgavebyrde*

Rapporteringsløsningene ovenfor tar sikte på å involvere kun ett av de kirkelige nivåene i rapporteringen, og ikke tre kirkelige nivåer som i dagens rapporteringssystem. Sammen med funksjoner for preutfylling av tall i skjema, selvsummering, bruker-

veiledning og brukerstøtteapparat bør dette bidra til å begrense de kirkelige organers rapporteringsbyrde. Dette samsvarer for øvrig meget godt med den sterke politiske vektleggingen av forenklinger i rapporteringssystemer f.eks. i forbindelse med regjeringens prosjekt for "Ett enklere Norge".

- *Både tjenestestatistikk og regnskapsstatistikk rapporteres til samme institusjon*

Dersom SSB overtar kirkelig tjenestestatistikk betyr det at både regnskaps- og tjenstedata rapporteres til samme institusjon. Dette gir gode muligheter for å etablere tette koblinger mellom regnskaps- og tjenestestatistikk, og løpende tilpasninger mellom disse statistikkene. Samtidig gir dette muligheter for kvalitetskontroller av data på tvers mellom regnskaps- og tjenstedata. En annen fordel ved at både regnskaps- og tjenstedata rapporteres til samme institusjon er at rapportørene bare trenger å forholde seg til en aktør (SSB), og ikke to aktører (NSD og SSB) som i dag. I tillegg vil tjenesterapportering via SSB trolig gi bedre muligheter for å se kirkelig sektor i sammenheng med annen relevant statistikk i SSB som befolkningsstatistikk, sysselsettingsstatistikk, osv. Dette bør også bidra til å forhindre dobbeltrapportering, ved at tjenesterapporteringen enklere kan samordnes med annen relevant statistikk i SSB.

- *Vil i større grad kunne integrere kirkestatistikken i KOSTRA*

Som tidligere nevnt er det også mulig å benytte NSDs kirkestatistikk i KOSTRA forutsatt dekning av SSBs kostnader for tilretteleggingen av NSD-data til KOSTRA-publisering, og at de sentrale tidsfristene i KOSTRA overholdes. Dersom SSB overtar kirkelig tjenestestatistikk vil imidlertid statistikken i større grad bli integrert i KOSTRA sitt produksjonsapparat. Da kan vi i større grad utnytte fordelene ved KOSTRA-systemet, samtidig som vi kan vise mer fleksibilitet for sektorens spesielle egenart.

- *Stort videreutviklingspotensiale*

Som tidligere nevnt er KOSTRA så stort at det også etter prosjektperiodens utløp vil bli investert ressurser i å forbedre rapportering, revisjon og publisering. Rapporteringsløsninger som inngår i KOSTRA vil derfor bli løpende videreutviklet i samarbeid med brukere og oppgavegivere. Det må imidlertid tilføyes at finansieringen av KOSTRA i driftsfasen foreløpig er uavklart, men at det legges opp til varig finansiering via KRD og de aktuelle fagdepartementene.

De to ovennevnte alternative rapporteringssystemene har etter vår vurdering følgende *svake sider*:

- *SSB har per i dag begrenset kompetanse om kirkelig sektor*

Selv om SSB har arbeidet i forhold til statistikk for kirkelig sektor i mange tiår, har vi ikke vært like aktivt

involvert i fagområdet kirkelig sektor som NSD har vært via sin kirkelige årsstatistikk. SSB har derfor per i dag forholdsvis begrenset kompetanse om kirkelig sektor. SSB bør imidlertid kunne bygge opp god kompetanse på kirkelig sektor i løpet av etableringsfasen i arbeidet med og ev. etablere et nytt rapporteringssystem for kirkelig tjenestestatistikk. I tillegg kan vi trekke veksler på kompetansen fra kirkelig sektor i arbeidsgruppen. Lav kompetanse om kirkelig sektor i SSB bør derfor kunne bli et forbigående problem.

- *Risiko knyttet til å gå over til et nytt rapporteringssystem*

Det vil være en viss risiko ved å gå over til et nytt rapporteringssystem for kirkelig sektor. Dette gjelder spesielt for web-basert rapportering som foreløpig bare i begrenset grad er testet. Dette vil imidlertid trolig bare gjelde for det første rapporteringsåret, og risikoen vil kunne begrenses ved hjelp av pilotrapportering. Et godt planlagt utviklingsprosjekt bør kunne begrense risikoen ved overgang til et nytt rapporteringssystem.

- *Rapportørene i kirkelig sektor kan bli frustrerte av et nytt rapporteringssystem*

Opgavegiverne i kirkelig sektor kan bli frustrerte av et eventuelt nytt rapporteringssystem via SSB, nå som NSD sitt system endelig begynner å bli innarbeidet. For å unngå dette vil det være meget viktig å gi god og tidlig informasjon om hva en eventuell ny rapporteringsordning vil medføre.

- *Alternativ 1 gjør kirken mer avhengig av kommunal godvilje*

Hovedproblemet med rapportering av kirkelig tjenestestatistikk via kommunene er at kirken da blir avhengig av at kommunene stiller sitt system til disposisjon og hjelper kirken med å rapportere. Det vil kanskje bidra til at kommunen nedprioriterer kirkens rapportering til fordel for egen KOSTRA-rapportering. Alternativet forutsetter i stor grad at KRD inngår bindende avtale med KUF som pålegger kommunene å stille sitt rapporteringssystem til disposisjon for kirken.

- *Alternativene 2 og 3 forutsetter tilgang til Internett og en viss IT-kompetanse*

Web-rapportering forutsetter at rapportørene har tilgang til Internett. Det er mulig at noen menighetsråd og fellesråd ikke har tilgang til Internett. En løsning på dette kunne vært at de som ikke selv har tilgang til web kan rapportere via andre kirkelige organ som har slik tilgang. I den forbindelse bør det imidlertid nevnes at PC-mangel i kommunene var en av SSBs største bekymringer i KOSTRA for få år siden. Denne bekymringen viste seg imidlertid å være nokså overflødig i KOSTRA, fordi antall PC-er har vokst meget sterkt de siste årene samtidig som de minste kommunene ofte er blant de rikeste.

Web- og XML-rapportering forutsetter også en viss IT-kompetanse, men brukerterskelen er klart lavere enn ved KOSTRA-rapportering fra kommunene.

3. Vurdering av de alternative rapporteringsløsningene

3.1. Innledning

Med utgangspunkt i presentasjonen av rapporteringsløsninger fra NSD og SSB i kapitlene 1 og 2, vil utredningsgruppen her vurdere de ulike alternativene. Vurderingene vil i hovedsak være basert på de ulike kriteriene fra de to foregående kapitlene, som bl.a. rapporteringsteknologi, oppgavebyrde, system for kvalitetssikring, datakvalitet, aktualitet, osv.

I vurderingen av de ulike alternativene vil utredningsgruppen her sammenligne SSBs løsninger for web- og XML-rapportering, med henholdsvis dagens NSD-løsning og web-rapportering via NSD. Kapitlene 1 og 2 har på en måte vært partsinnlegg fra henholdsvis NSD og SSB. I dette kapitlet vurderer utredningsgruppen de ulike rapporteringsløsningene i forhold til hverandre. Der vi omtaler oss selv som "vi" refererer vi til utredningsgruppen og ikke NSD eller SSB.

3.2. Vurdering av de ulike alternative løsningene

3.2.1. Utvikling av spørreskjema og rapporteringsinnhold

I dagens NSD-løsning er det utviklet et papirbasert spørreskjema med brukerveiledning. Den siste større revisjonen av spørreskjemaet skjedde i 1998 da antall spørsmål i skjemaet ble redusert, men skjemaet er også revidert i 1999 og 2000. Kirkerådet har vært hovedansvarlig for å utvikle innholdet i skjemaet i samråd med NSD. Det virker som om det er lagt ned mye arbeid i å utvikle et godt skjemainnhold. En svakhet ut fra et KOSTRA-synspunkt er imidlertid at skjema-innholdet i liten grad ser ut til å være tilpasset tankegangen om å koble regnskaps- og tjenestedata.

Ved en ev. overgang til web-rapportering via NSD må det utvikles et elektronisk skjema. Det er etter utredningsgruppens vurdering mange fordeler ved en slik web-basert elektronisk rapportering, fremfor dagens NSD-løsning. Vi går her ut fra at NSD kan bygge den samme funksjonalitet i det elektroniske skjemaet i sin web-baserte løsning, som SSB har i sin web-løsning. Med dette forbehold er vår vurdering at elektronisk rapportering med elektronisk skjema på web, er en klart bedre og mer fremtidsrettet rapporteringsform

enn dagens NSD-løsning. Dette skyldes bl.a. følgende forhold:

1. I elektroniske skjema kan det bygges inn en rekke ulike kvalitetskontroller i selve skjemaet. Dette hever kvaliteten på data som oppgavegiverne rapporterer. Dermed hever vi datakvaliteten i det leddet som betyr mest for datakvaliteten. Dette bør kunne gi statistikk med høyere datakvalitet enn ved papirskjema-rapportering.
2. Elektronisk skjema bidrar til å forenkle og begrense oppgavebyrden ved hjelp av bl.a. funksjoner for preutfylling, selvsummering og ved at brukerveiledningen kan bygges inn i selve skjemaet.
3. Elektronisk rapportering skjer raskere enn papirskjema-rapportering, dermed forbedres statistikkens aktualitet, som på sin side bør kunne bidra til å forbedre oppgavegiverens motivasjon som igjen bør kunne heve datakvaliteten.

En mulig ulempe ved elektroniske skjema er at det forutsetter at rapportørene har tilgang til PC, og at de har en viss IT-kompetanse. Utredningsgruppens inntrykk er imidlertid at de fleste menighetsråd i dag har tilgang til PC. Det bør derfor være realistisk å gjennomføre overgang til elektronisk rapportering for kirkelig tjenestestatistikk. Utredningsgruppen mener at skjemainnhold og rapporteringsgang bør revideres uansett. Da er vår vurdering at vi da samtidig bør legge om til elektronisk skjema-rapportering.

Både web- og XML-rapportering fra SSB bygger på elektroniske skjema, som vi ovenfor vurderte som bedre løsninger enn papirskjema-rapportering. Selve spørreskjemaet i SSBs og NSDs web-baserte rapportering er trolig nokså likt. Det ser heller ikke ut til å være veldig store forskjeller mellom et XML-skjema og et web-basert skjema, med unntak av at rapportørene ikke er tilkoblet Internett mens de fyller ut et XML-skjema. Dette er imidlertid trolig en fordel fordi dette gir rapportørene mer arbeidsro ved at de kan lagre skjemaet på egen PC. Dermed slipper de å fylle ut hele skjemaet på en gang, noe som gir dem bedre tid til ev. å sjekke spørsmål som de kan være usikre på. Denne noe mer fredfylte arbeidsformen kan kanskje ha en

positiv effekt for rapportører som ikke tidligere har erfaring med elektronisk skjemarapportering. Dette er et argument til fordel for XML-basert skjemarapportering.

Når det gjelder kompetanse på å utvikle gode spørreskjema har både NSD og SSB god kompetanse på dette. SSB er som tidligere nevnt i ferd med å bygge opp et forsknings- og utviklingsmiljø for spørreskjema-metodikk, basert på mange av prinsippene fra Gustav Haraldsen sin bok om "Spørreskjemametodikk etter kokebokmetoden" (Haraldsen 1999). I den forbindelse er det utarbeidet et omfattende kursprogram. I tillegg legges det opp til at nye eller reviderte spørreskjema i SSB, skal testes ut sammen med representanter for oppgavegiverne i et eget skjemalaboratorium (fokus-grupper). Det bør her tilføyes at SSB selv hevder at de har hatt stort utbytte av en kritisk spørreskjema-metodisk gjennomgang av spørreskjemaet for Grunnskolenes informasjonssystem (GSI). Selv om dette skjemaet var grundig gjennomarbeidet gjennom mange år hevder SSB at de gjorde flere sentrale korrigeringer i dette spørreskjemaet, som for øvrig er nokså likt oppbygget som skjemaet for kirkelig årsstatistikk. Selv om det er lagt ned mye godt arbeid i å utvikle et godt spørreskjema for kirkelig tjenestestatistikk, tror utredningsgruppen at vi kan ha mye å hente på en grundig metodestatistisk gjennomgang av skjemaet for kirkelig årsstatistikk. SSB har for øvrig satt av tre månedersverk til metodebistand i sine alternativer.

NSD har som nevnt imidlertid også meget høy kompetanse på å utvikle gode spørreskjema. Utredningsgruppen har imidlertid inntrykk av at SSB har et noe større fagmiljø innen spørreskjemametodikk, og et mer systemisert opplegg for å gjennomføre en grundig spørreskjemametodisk gjennomgang av skjemaet for kirkelig tjenestestatistikk. En slik gjennomgang med metodestatistikere, KOSTRA arbeidsgruppen og representanter fra oppgavegiverne tror vi derfor kunne bidratt til å heve skjemaet for kirkelig årsstatistikk, fra å være et meget godt skjema til å bli et svært godt skjema. Dette tror vi både kan bidra til å heve data-kvaliteten, og forenkle oppgavegivernes rapporteringsbyrde.

Selv om SSB ikke har erfaring med skjemarapportering innen kirkelig sektor er utredningsgruppens vurdering at XML-rapportering via SSB trolig er noe bedre enn de andre alternativene, i forhold til utvikling av spørreskjema og rapporteringsinnhold. Dette skyldes at XML-rapportering gir rapportørene bedre tid til utfylling av spørreskjemaet, og at SSB trolig har utviklet et mer systematisk opplegg for spørreskjemametodisk forbedring av skjemaer.

3.2.2. Rapporteringsløsninger, rapporteringskjede, kontakt med oppgavegivere og oppgavebyrde

Dagens NSD-løsning bygger på at det blir oversendt papirskjema til NSD som registrerer opplysningene. Rapporteringskjeden går via de tre leddene menighetsråd, fellesråd (5. februar) og bispedømmeråd (15. februar) før skjemaet blir oversendt til NSD (1. mars). NSD har lite kontakt med oppgavegiverne (menighetsrådene). NSD sin kontakt med oppgavegiverne foregår mer indirekte via bispedømmerådene og Kirkerådet.

Når det gjelder oppgavegivernes oppgavebyrde er rapporteringskjeden nokså omfattende med rapportering av det samme skjema fra både menighetsråd, fellesråd og bispedømmeråd før skjemaet havner i NSD. Kombinert med at det benyttes papirskjema-rapportering bidrar dette til å gjøre kirkens rapporteringsbyrde forholdsvis stor.

Når det gjelder web-rapportering via NSD kommer det ikke klart frem av kapittel 1 hvilke tekniske løsninger dette konkret bygger på. NSD er for øvrig rent teknologisk i stand til å motta web-rapporterte skjema allerede i dag.

SSBs løsninger for web- og XML-rapportering er trolig nokså like NSDs web-løsning. En sannsynlig forskjell er imidlertid at mottaksapparatet i SSB trolig er mer utviklet, fordi dette er utviklet over flere år, krever nokså store personellressurser og er forholdsvis kostbart rent teknologisk. I mottaksapparatet i SSB er det bl.a. bygget inn elektroniske kvalitetskontroller, som raskt avdekker enkelte typer av feil. Rapportørene får i løpet av noen dager beskjed om dataene er feil eller korrekte via en overvåkningsside på SSBs web-sider. Dette gir oppgavegiverne meget rask tilbakemelding dersom de rapporterer inn enkelte typer av feil i sine data. Kombinert med den raske publiseringen i KOSTRA så bør dette kunne bidra til å heve oppgavegivernes "rapporteringsmoral", som igjen bør kunne heve datakvaliteten.

Utredningsgruppens vurdering er at de tre elektroniske løsningene er bedre enn dagens NSD-løsning i forhold til de forannevnte punktene. Dette skyldes at disse løsningene kan redusere kirkens oppgavebyrde ved rapportering direkte fra f.eks. menighetsrådene. Elektronisk skjemarapportering bidrar også til å begrense rapporteringsbyrden. Selve rapporteringsløsningene er også bedre for de tre elektroniske løsningene bl.a. fordi rapporteringen skjer raskere og statistikkens aktualitet dermed kan forbedres.

En fordel ved NSDs løsning er at de trolig kan legge om til elektronisk rapportering raskere enn SSB. SSB vil først kunne implementere sine løsninger fra og med rapporteringsåret 2002 (pilot) eller 2003 (fullskala).

En fordel ved SSBs løsninger er at mottaksapparatet trolig er bedre utbygd enn hos NSD. I SSBs mottaksapparat er det bygget inn enkelte kontroller og i tillegg holdes oppgavegiverne løpende oppdatert om status for sin rapportering via SSBs web-sider. Kombinert med den raske publiseringen så gir dette trolig tettere kontakt med oppgavegiverne, enn NSDs web-løsning. Med forbehold i at NSD trolig vil kunne legge inn mindre ressurser i å bygge opp et lignende mottaksapparat som SSB, er de tre løsningene trolig nokså like når det gjelder rapporteringskjede og oppgavebyrde. Utredningsgruppens inntrykk er at SSBs løsninger trolig er bedre enn NSDs web-baserte løsning når det gjelder kontakt med oppgavegiverne. I tillegg gir trolig XML-løsningen som nevnt en rapportering som gir oppgavegiverne bedre tid til å fylle inn korrekte data. Dette er trolig spesielt en fordel for kirken, fordi den som nevnt ikke har tidligere erfaring med elektronisk rapportering. Utredningsgruppens vurdering er derfor at XML-løsningen trolig er en bedre rapporteringsløsning enn de web-baserte løsningene.

3.2.3. Datakvalitet og systemer for kvalitetssikring

Datakvaliteten på kirkelig tjenestestatistikk i dagens rapporteringsløsning ser ut til å være god, og har blitt bedre fra år til år. Dette gjelder kanskje spesielt for de såkalte nøkkeltalopplysningene i skjemaet. Det ser ut til at NSD har lagt ned mye arbeid i å bedre datakvaliteten. I forbindelse med registreringen av de innkomne skjemaene kontrollerer NSD alle tall to ganger, mens nøkkeltallene blir kontrollert tre ganger. Etter registreringen gjennomfører NSD analyser for å sjekke feil.

Så vidt utredningsgruppen kan se er systemet for kvalitetssikring i dagens NSD-løsning i hovedsak basert på manuelle kontroller hos NSD. NSD gir også uttrykk for at nyttepotensialet ved elektroniske kontroller er begrenset i skjemaet for kirkelig tjenestestatistikk. Fellerådene kontrollerer i liten grad skjemaet som sendes fra menighetsrådene. Hvis dette er tilfellet, også for bispedømmerrådet, ser den omstendelige rapporteringskjeden ut til å være nokså unødvendig. NSD mener for øvrig at det største forbedringspotensialet i forhold til datakvalitet ligger der dataene oppstår, hos rapportørene i menighetsrådene. I dagens NSD løsning er det ikke kvalitetskontroller i skjemaet. Utredningsgruppen mener at dette er en klar ulempe ved dagens NSD-løsning versus de tre elektroniske løsningene.

En fordel ved SSBs løsninger versus NSDs web-løsning er at det i større grad er lagt til rette for elektroniske kontroller i tillegg til manuelle kontroller. NSD er skeptisk til nytteverdien av dette for dagens kirkeskjema. Det er mulig at kirkeskjemaet er lite egnet for elektroniske kvalitetskontroller. SSB mener imidlertid selv at vi kan hente noe i forhold til datakvalitet ved å kjøre kirkedataene igjennom elektroniske kvalitets-

kontroller, i tillegg til kontrollene som ligger i de elektroniske skjemaene og manuelle kontroller.

I likhet med NSD så har SSB påpekt at deres klare erfaring fra skjemarapportering er at det er mest å hente på å bedre datakvaliteten der hvor dataene oppstår, hos oppgavegiverne. Derfor legger SSB stor vekt på å ha en grundig metodestatistisk gjennomgang av alle nye og reviderte skjema, sammen med oppgavegiverne. Som nevnt under punkt 1 ovenfor, mener utredningsgruppen at dette er en fordel ved SSBs løsninger fremfor NSDs web-løsning.

Utredningsgruppens vurdering er at SSBs løsninger og NSDs web-løsning er omtrent like gode i forhold til datakvalitet og kvalitetssikring. NSD har klart bedre erfaring enn SSB med kvalitetssikring av kirkestatistikken, de ser ut til å ha gode rutiner for manuelle kvalitetskontroller, og det er mulig at elektroniske kontroller passer dårlig for dagens kirkeskjema. På den annen side har SSB bedre utbygde systemer for elektroniske kontroller, vil bygge på andres fagkompetanse i utviklingen av nytt skjema og er i ferd med å bygge opp gode metodestatistiske rutiner for forbedring av spørreskjemaer.

3.2.4. Aktualitet og publiseringsløsninger

I dagens NSD-løsning publiseres nøkkeltallene via NSDs web-sider i midten av april, mens komplett publisering skjer i juli/august. NSD publiserer tall på bispedømme-, prosti-, prestegjeld og soknenivå, i tillegg til lands-, fylkes- og kommunetall.

SSBs løsninger legger opp til publisering av ureviderte tall for kirkelig tjenestestatistikk 15. mars og reviderte tall 15. juni SSBs løsninger har dermed bedre aktualitet enn NSDs løsninger, selv om web-rapportering via NSD trolig kan bidra til å øke NSDs aktualitet.

Når det gjelder NSDs publiseringsløsninger er det som nevnt også mulig å publisere NSD-data i KOSTRA-publiseringen. SSB påpeker imidlertid at en forutsetning for dette er at tidsfristene overholdes, og at deres arbeid med å tilrettelegge og koble NSDs data for publisering blir dekket. SSBs løsninger inkluderer også publisering på SSBs web-sider i form av en artikkel i "Dagens statistikk" (DS) med vedleggstabeller. I tillegg vurderer SSB å publisere en såkalt NOS-publikasjon for kirkestatistikk ev. sammen med kultur. SSB har også nevnt at de på sikt kan vurdere å publisere om kirkestatistikk i serien Statistiske analyser (SA).

Selv om det også kan publiseres NSD-data i KOSTRA-publiseringen så er utredningsgruppens vurdering at SSBs publiseringsløsninger er noe mer omfattende enn NSDs publisering, ved at det legges opp til å publisere en DS og kanskje en NOS-publikasjon. Et tilleggsmoment som bør tas med i vår vurdering er at SSB

trolig kan vise større fleksibilitet i forhold til å publisere fellesrådshall og ikke bare kommunetall i KOSTRA-publikasjonen, dersom de selv har ansvar for både tjeneste- og regnskapsdataene. Utredningsgruppen mener derfor at selv om SSB også kan publisere NSD-data i KOSTRA, så er publikasjonen i SSBs løsninger mer omfattende enn i NSDs løsninger.

3.2.5. Samordning med annen statistikk og kirkefaglig kompetanse

Et av de viktigste argumentene til fordel for SSBs løsninger er at kirkelig tjenestestatistikk via SSB innebærer at både regnskaps- og tjenestedata for kirkelig sektor samles på en institusjon. Dette bør bl.a. bidra til å forenkle samordning og kobling mellom regnskaps- og tjenestedata. En annen fordel ved at både regnskaps- og tjenestedata er i samme institusjon er at det forenkler samordning i forhold til f.eks. tidsfrister i KOSTRA. Det er også en fordel at rapportørene i kirkelig sektor bare trenger å forholde seg til en institusjon, og ikke to institusjoner som i dag.

Et annet viktig moment i forhold til SSBs løsninger er at de forenkler samordning i forhold til annen relevant statistikk for kirkelig sektor (i tillegg til regnskapsstatistikken), som f.eks. befolkningsstatistikk og sysselsettingsstatistikk. Dermed bør faren for at det utvikles dobbelrapportering være langt mindre. I tillegg nevner SSB at de da i større grad kan ivareta kirkens interesser i forhold til utvikling av statistikk og teknologi i SSB, som er relevant for kirkelig tjenestestatistikk. Eksempler på dette kan f.eks. være den planlagte utbyggingen av opplysninger for sysselsatte i Bedrifts- og foretaksregisteret i SSB, som bl.a. omfatter soknene, eller forbedringer i bolig- og adresseopplysninger i GAB-registeret i forbindelse med SSBs Folke- og bolig telling 2001. Dette kan bidra til å forbedre grunnlaget for både en korrekt oppdatert soknekatalog, og sysselsettingsopplysninger for kirken. Det kan også være at det ikke bidrar til å forbedre noen av delene. Poenget her er imidlertid at dersom SSB selv har ansvar for tjenestestatistikken påpeker de selv at de da i større grad vil ha insentiver til å sjekke ut nye utviklingsprosjekter i SSB som kan forbedre kirkestatistikken, enn dersom en annen institusjon har ansvar for statistikken.

Når det gjelder kirkefaglig kompetanse så er NSDs løsninger klart bedre enn SSBs løsninger, fordi SSB har begrenset erfaring med kirkelig tjenestestatistikk. Utredningsgruppens vurdering er imidlertid at dette trolig i mindre grad vil bli et problem på sikt, fordi SSB vil involvere både NSD, arbeidsgruppen og rapportørene i utviklingen av en eventuell ny rapporteringsløsning, og gradvis bygge opp kompetanse på området. NSDs kirkefaglige kompetanse er imidlertid en fordel ved NSDs løsninger versus SSBs løsninger.

Utredningsgruppen mener at SSBs løsninger er best når det gjelder samordning med annen statistikk, mens NSDs løsninger er best mht. kirkefaglig kompetanse.

3.2.6. Planer for videreutvikling og kostnader

NSD har planer om å gå over til web-basert rapportering. I tillegg jobber NSD med flere faglige utviklingsaker som f.eks. bedre tidsserier på soknenivå, og en oversiktsdatabase over endringer i kirkelige og kommunale inndelinger.

For SSBs løsninger er det flere sentrale utviklingsprosjekter både i og utenfor KOSTRA, som kan ha konsekvenser for kirkelig tjenestestatistikk. XML-basert rapportering har vært et utviklingsprosjekt i KOSTRA i flere år, og for rapporteringsåret 2001 vil en bl.a. ha slik rapportering for individdata fra familievernkontorene. Andre sentrale utviklingsprosjekter i KOSTRA er registerbasert personelldata (sysselsettingsstatistikk), nye metoder for skjemarevisjon med bl.a. tverrgående revisjon, og forbedret funksjonalitet og mer publisering av detaljerte data i publiseringsdatabasen for nivå 3. SSB påpeker at de mest sentrale forbedringsområdene i KOSTRA fremover trolig blir å forbedre datakvaliteten på KOSTRA-data, bedre publikasjonen, mer bruk av KOSTRA-data til analyseformål og opplæring av brukere i konkret bruk av KOSTRA-data til f.eks. såkalt "benchmarking".

Utredningsgruppen mener at SSBs løsninger trolig er noe bedre enn NSDs løsninger når det gjelder videreutviklingspotensiale fordi de er en del av et større satsingsprosjekt, KOSTRA, og fordi SSB som den sentrale institusjon for statistikkproduksjon i Norge har mer ressurser til utvikling av sine statistikkprodukter enn NSD.

Når det gjelder kostnader så er vår vurdering at NSD og SSBs løsninger er nokså like. Dagens NSD-løsning kostet 485 000 kr i år 2000, mens kostnadene for SSBs løsning er 458 000 kr utfra gjeldende priser i SSB for markedsoppdrag i 2001.

3.2.7. Risiko, integrering av kirkestatistikk i KOSTRA og andre relevante forhold

Utredningsgruppen mener at NSDs løsninger er bedre enn SSBs løsninger når det gjelder risiko. Dette skyldes at dagens NSD-løsning har eksistert i flere år, mens SSB ikke har erfaring med rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk. På bakgrunn av NSDs erfaring er trolig NSDs web-løsning også noe mindre risikofylt enn SSBs løsninger.

Vi skal imidlertid ikke overdrive risikoaspektet, da dette i stor grad knytter seg til muligheter for dårligere datakvalitet det første rapporteringsåret. SSB har lang erfaring med lignende rapporteringsløsninger som kirkelig tjenestestatistikk. KOSTRA-løsningene inkludert XML-rapportering begynner å bli grundig

utprøvd, og SSB kan bygge videre på NSDs erfaringer. Utredningsgruppens vurdering er derfor at risikoen ved SSBs løsninger totalt sett er meget liten, med unntak for at datakvaliteten kanskje blir lavere det første rapporteringsåret.

En av de viktigste fordelene ved SSBs løsninger er at de vil bidra til å integrere kirkelig tjenestestatistikk i KOSTRA-systemet. Dette skyldes dels at selve data-mottaket og revisjonen av data da vil bli fullt integrert med KOSTRA-systemet. SSB vil også ha større insentiver i forhold til å legge ned mye arbeid i å utvikle gode koblinger mellom regnskaps- og tjenestestatistikk, utvikle gode indikatorer for kirkelig sektor i KOSTRA-publiseringsen, osv. dersom SSB selv har ansvar for tjenestestatistikken, enn dersom en annen institusjon har ansvar for denne. Av samme grunn tror vi at også SSB vil kunne legge ned større fleksibilitet i å ivareta kirkelig sektors spesielle egenart i KOSTRA-publiseringsen, dersom de selv har ansvar for tjenestestatistikken enn dersom NSD har ansvar for denne.

En annen fordel ved SSBs løsninger versus NSDs løsninger er at de trolig i større grad vil kunne dra nytte av stordriftsfordeler.

3.3. Konklusjon

Utredningsgruppens vurdering er at dagens NSD-løsning er den blant de fire vurderte alternativene som er minst velegnet for fremtidens kirkelige tjenestestatistikk. Dette skyldes at denne løsningen gir mindre muligheter for kvalitetskontroll hos oppgavegiver (elektronisk skjemacontroller), lavere aktualitet, større oppgavebyrde (rapportering via tre ledd) og at den er en lite fremtidsrettet løsning for et informasjonssamfunn. Derfor vil vi uansett anbefale en omlegging av skjema-innhold og rapporteringssystem for den kirkelige tjenestestatistikken.

Når det gjelder NSDs web-løsning og SSBs XML- og web-løsning, så er utredningsgruppens vurdering at disse er nokså like når det gjelder kostnader, data-kvalitet og systemer for kvalitetssikring. NSDs web-løsning er bedre enn SSBs løsninger når det gjelder risiko og kirkefaglig kompetanse. Vår vurdering er imidlertid at SSBs løsninger er bedre enn NSDs i forhold til videreutvikling av spørreskjemaet. Dette skyldes at XML-løsningen gir oppgavegiverne bedre tid til å fylle inn korrekte data, enn web-løsningene. I tillegg har SSB mer systematiserte metoder for en metodestatistisk gjennomgang av skjemaets innhold. Aktualiteten og publiseringsløsningene er også etter vår vurdering bedre for SSBs løsninger enn for NSDs løsninger. En annen fordel ved SSBs løsninger er at både regnskaps- og tjenestedata er samlet i samme institusjon. I tillegg bør SSBs løsninger gi bedre samordning med annen relevant statistikk, og med relevante statistikkprosjekter i SSB som kan bidra til å

forbedre kirkelig tjenestestatistikk. SSBs løsninger gir trolig også stordriftsfordeler og bedre videreutviklingsmuligheter pga. et større statistikkfaglig miljø, og mer ressurser til teknologiutvikling. En annen fordel ved SSBs løsninger er at de vil bidra til og i større grad integrere kirkestatistikken i KOSTRA-systemet, og anspore kirkestatistikken til tankegangen om å koble regnskaps- og tjenestedata.

Selv om NSD gjennom flere år har gjort et meget godt arbeid med kirkelig tjenestestatistikk er utredningsgruppens vurdering at det totalt sett er flere fordeler ved SSBs løsninger enn ved NSDs løsninger. På bakgrunn av at vi mener at rapporteringssystemet for tjenestestatistikken uansett bør legges om, er vår klare vurdering at vi da likegodt bør ta skrittet fullt ut og satse på en ny XML-basert rapporteringsløsning via SSB.

NSD har imidlertid så mye erfaring innen tjenestestatistikken at de fortsatt bør ha en klar og viktig rolle. Dette bør imidlertid kunne ivaretas ved NSDs ansvar for den nye planlagte analysepublikasjonen Kirkelig monitor, ev. større utvalgsundersøkelser innen kirkelig sektor hvert 2.-5. år og formidling av kirkeidata til forskningsformål.

4. Konklusjon og anbefalinger for veien videre for kirkelig tjenestestatistikk

4.1. Innledning

Dette siste kapittelet vil være inndelt i tre deler. Vi vil først konkludere vår utredning med utgangspunkt i drøftingen i de tidligere kapitlene. Her vil vi også komme med et konkret forslag til fremtidig rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk. Deretter vil vi med bakgrunn i konklusjonen redegjøre for sentrale fremtidige utfordringer for vårt forslag til fremtidig rapporteringssystem for kirkelige tjenestestatistikk. Til slutt vil vi skissere en kort fremdriftsplan for det videre arbeidet med kirkelig tjenestestatistikk.

4.2. Konklusjon med forslag til fremtidig rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk

Utredningsgruppens mandat var å utrede følgende forhold:

1. Beskrive og vurdere innhold, rapporteringsløsninger og planer for videreutvikling for NSDs kirkelig årsstatistikk.
2. Beskrive og vurdere rapporteringsløsninger for tjenestestatistikk i KOSTRA og planer for videreutvikling.
3. Med utgangspunkt i de muligheter og begrensninger som følge av rapporteringsløsninger for NSDs kirkelig årsstatistikk og tjenestestatistikk i KOSTRA skissere alternative fremtidige rapporteringsløsninger for kirkelig sektor.
4. Vurdere fordeler og ulemper ved de ulike alternativene med spesiell vekt på datakvalitet, oppgavebyrde, aktualitet, kostnader, risiko, samordning og utviklingsmuligheter.
5. Legge frem forslag til en mest mulig rasjonell fremtidig rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk, med sikte på å implementere forslaget innen 2002/2003.

Punkt 1 i mandatet har vi utredet i kapittel 1 om "Kirkedatabasen i NSD". Punkt 2 og 3 redegjorde vi for i kapittel 2 om "Rapporteringsløsninger i KOSTRA," og i kapittel 3 "Vurdering av de alternative rapporteringsløsningene". Mandatets punkt 4 ble også drøftet i kapittel 3. Mandatets punkt 5 vil vi redegjøre for i dette sluttkapittelet.

På grunnlag av vår redegjørelse i de to første kapitlene presenterte vi følgende fem alternative fremtidige rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk:

1. Dagens NSD-løsning for kirkelig tjenestestatistikk
2. Web-rapportering via NSD
3. Rapportering til SSB via kommunene sitt rapporteringssystem i KOSTRA
4. Web-rapportering til SSB i KOSTRA
5. XML-rapportering til SSB i KOSTRA

I kapittel 3. vurderte vi fordeler og ulemper ved de fem alternative rapporteringsløsningene ut fra flere sentrale kriterier. To av de ovennevnte alternativene ble her forkastet som reelle fremtidsrettede rapporteringsløsninger. Dagens NSD-løsning ble forkastet som alternativ pga. papirskjemarapportering, stor oppgavebyrde og lav aktualitet. Rapportering til SSB via kommunene sitt KOSTRA-system ble forkastet fordi de kirkelige organer da blir avhengig av kommunene som mellomledd for å få gjennomført sin rapportering. Dermed stod vi igjen med tre alternativer som alle er basert på elektronisk rapportering direkte fra de kirkelige organer. Vår konklusjon er dermed at vi ønsker overgang fra dagens papirskjemarapportering til elektronisk rapportering for den kirkelige tjenestestatistikken. Dette betyr samtidig at vi mener at den kirkelige tjenestestatistikken uansett bør legges om, uavhengig av om ansvaret legges til NSD eller SSB.

Blant de tre gjenstående alternativene er utredningsgruppens vurdering at det samlet sett er flere fordeler knyttet til SSBs alternativer (web-rapportering og XML-rapportering), enn NSDs alternativ (web-rapportering). Utredningsgruppen mener at de viktigste argumentene til fordel for SSBs løsninger er bedre muligheter for samordning med regnskapsstatistikk og annen statistikk ved at all statistikkrapportering for kirkelig sektor samles på en institusjon, og en tettere integrering av kirkestatistikken i KOSTRA-systemet med de fordeler det gir i forhold til publisering, aktualitet, systemer for kvalitetssikring, stordriftsfordeler, videreutviklingspotensiale, osv. Samtidig har vi som nevnt påpekt at den kirkelige tjenestestatistikken uansett bør legges om både innholdsmessig og teknologisk. Når det da samtidig er flest fordeler knyttet til

SSBs løsninger mener utredningsgruppen at vi da like godt bør ta skrittet helt ut ved å overføre ansvaret for den kirkelige tjenestestatistikken fra NSD til SSB.

Når det gjelder de to gjenstående SSB-alternativene mener utredningsgruppen at XML-rapportering trolig er et bedre alternativ enn web-rapportering. Dette skyldes som nevnt at XML-rapportering er mer utprøvd i KOSTRA, og at XML gir oppgavegiverne muligheter til å lagre skjemaet mens det fylles ut. Blant de fem vurderte alternativene mener utredningsgruppen dermed at XML-rapportering via SSB er den beste rapporteringsløsningen for kirkelig tjenestestatistikk.

Utredningsgruppens forslag til fremtidige rapporteringssystemet for kirkelig tjenestestatistikk er et XML-basert rapporteringssystem til SSB i KOSTRA. Utredningsgruppen mener at dette er den løsningen som er mest kostnadseffektiv og strategisk fremtidsrettet for kirkelig sektor. Løsningen bør på sikt kunne bidra til å gi hele statistikkområdet kirkelig sektor et betydelig løft. Selve rapporteringen bør skje direkte fra de kirkelige organer (fellesråd og menighetsråd) til SSB. Resultatene av rapporteringen publiseres i form av statistikk i KOSTRA 15. mars (ureviderte tall) og 15. juni (reviderte tall). I tillegg bør det publiseres en "Dagens statistikk-artikkel" med endelige tall for kirkelig tjenestestatistikk. For å sikre god koordinering av statistikkarbeidet bør den ansvarlige seksjon for kirkelig tjenestestatistikk (Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk) ha et overordnet koordineringsansvar i SSB for all statistikk om kirkelig sektor. Arbeidet med å etablere det nye rapporteringssystemet bør organiseres som et eget prosjekt for kirkelig tjenestestatistikk. Dette arbeidet bør starte opp senest i januar 2002, med planlagt pilotrapportering 15. mars/15. juni 2003 og fullskalareportering innen 15. juni 2004. I tilknytning til SSBs overtakelse av kirkelig tjenestestatistikk bør det for øvrig også vurderes om det er mest hensiktsmessig at SSB også overtar ansvaret for soknekatalogen og soknedatabasen.

4.3. Sentrale faglige utfordringer i det videre arbeidet med å implementere ny rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk

4.3.1. Må bruke tilstrekkelig med tid på å utvikle best mulig rapporteringsinnhold

En av de mest kritiske suksessfaktorene for å utvikle et skikkelig godt statistikkprodukt er å bruke mye tid på gjennomgang av innholdet i rapporteringen. Dette er helt avgjørende for at vi skal få et godt sluttprodukt i prosjektet. For å få til dette er det viktig at vi tar med de mest sentrale brukerne og oppgavegiverne i utviklingen av kirkestatistikken. Det blir her viktig å utvikle forslag til indikatorer og tabeller som er tilpasset kirkens egenart og brukernes statistikkbehov. Hovedfokuset bør her være innholdet i tjenestestatistikken. Men for å etablere gode koblinger med regnskaps- og

personelldata er det avgjørende og vurdere dette i sammenheng med tjenestestatistikken. Sentrale spørsmål som vi må avklare er: Hvilke data om kirkelig sektor har brukerne behov for inkludert tjeneste-, regnskaps- og personelldata? Hvilke data fra skjemaet for kirkelig årsstatistikk bør videreføres? Hvilke data bør vi ha for å etablere bedre koblinger mellom tjeneste- og regnskapsdata. Hvor kan dataene hentes fra? Fra registre, annen statistikk eller direkte fra kirken via elektronisk skjema? Hvilke data finnes i andre av SSBs statistikker som er relevante for kirkestatistikken? Det blir her viktig å begrense omfanget av den skjema-baserte rapporteringen. For å legge til rette for en god prosess i forhold til innholdsutvikling bør det utarbeides en egen kort delplan som både omfatter utvikling av rapporteringsinnholdet og utvikling av spørreskjemaet.

4.3.2. Må bruke en spørreskjemametodisk tilnærming i utviklingen av gode spørreskjema

Som nevnt har vi tro på at vi kan ha mye å hente på å benytte en spørreskjemametodisk tilnærming til arbeidet med å utvikle nye spørreskjema. Dette er helt avgjørende for at vi skal kunne etablere et rapporteringssystem med god datakvalitet og lav oppgavebyrde. For å kvalitetssikre denne prosessen har vi satt av inntil tre månedsverk til metodefaglig bistand fra Dag Roll Hansen og Harald Gustavsen i SSB.

4.3.3. Hva bør rapporteres av hvem, og hvordan bør grenseoppgangen mellom rapportørene være?

Utredningsgruppen har antydnet at det bør rapporteres et tjenesteskjema fra menighetsråd som trolig også bør inneholde enkle regnskapsopplysninger. I tillegg bør det trolig rapporteres et tjenesteskjema og et regnskapsskjema fra fellesrådene. Vår utfordring blir da å avgrense hva som bør rapporteres av hvem i hvilket skjema. Erfaringer fra KOSTRA viser at regnskapsrapportering er vanskeligere å gjennomføre for oppgavegiverne enn tjenesterapportering. Det må derfor legges spesiell vekt på å gjøre regnskapsrapporteringen enklest mulig.

4.3.4. Hvordan sikre fullstendig rapportering til rett tid fra 1 750 rapporteringsenheter?

Rapporteringen av kirkelig tjenestestatistikk skal skje fra ca. 1 750 rapporteringsenheter til klart definerte tidsfrister. Dette blir selvsagt en utfordring. Det første året bør vi være fornøyd om ca. 70 prosent klarer å rapportere innen 15. mars, mens nær 100 prosent bør rapportere innen 15. juni. For regnskapsrapporteringen bør vi være fornøyd dersom 50 prosent rapporterer innen 15. mars, og 70 prosent rapporterer innen 15. juni. I løpet av tre år bør imidlertid over 90 prosent klare å rapportere fullstendige data innen 15. mars både for regnskaps- og tjenestedata. For at vi skal

lykkes med dette er det avgjørende at det gjøres et meget godt arbeid med det faglige innholdet og utformingen av spørreskjemaene bl.a. for å motivere oppgavegiverne og forenkle selve rapporteringen. I tillegg vil det være viktig å etablere gode informasjons- og purrerutiner.

4.3.5. Etablere gode systemer for kvalitetssikring av data

For at vi skal få til et godt sluttprodukt er det viktig at det legges til rette for å etablere best mulig datakvalitet på kirkestatistikken. I tillegg til det ovennevnte punktet 4.3.2 om spørreskjemametodisk tilnærming avhenger dette av at vi lager gode elektroniske kontroller i skjemaene, utarbeider definisjonskatalog og etablerer gode interne revisjonssystemer i SSB. God datakvalitet henger også sammen med at rapportørene selv ser nytten av de data som rapporteres. Vi bør derfor markedsføre hvordan statistikken konkret kan brukes til f.eks. egne styringsformål blant fellestrådene, med utgangspunkt i den brukeropplæringen som er gjort blant kommunene i KOSTRA.

4.3.6. Etablere gode koblinger mellom regnskaps- og tjenestestatistikk, og samordne med annen relevant statistikk

For å få et mer helhetlig grep på kirkestatistikken er det viktig at vi jobber med å etablere gode koblinger mellom regnskaps- og tjenestestatistikk for kirkelig sektor. På andre områder i KOSTRA har det tatt en del tid å få til gode koblinger, bl.a. fordi dette ofte har medført krevende endringer i eksisterende rapporteringssystemer. Innen kirkestatistikken trenger vi imidlertid i mindre grad å forholde oss til allerede eksisterende systemer, slik at dette bør være en overkommelig jobb når vi først har definert klart hvordan koblingene bør være. I tillegg blir det viktig og kartlegge hvilke andre statistikker i SSB som det kan være relevant å presentere i publiseringen av kirkestatistikken. Dette gjelder spesielt for sysselsettingsstatistikk, men gjelder også for annen statistikk.

En annen sentral utfordring er å forsøke å dra nytte av andre interne statistikkutviklingsprosjekter i SSB som vi kan ha fordel av i kirkestatistikken. Dette kan gjelde alt fra nye revisjonsmetoder til utvidelser av byggestatistikken som kan omfatte kirkebygg.

4.3.7. Utarbeiding og implementering av IT-løsninger i SSB

Dette er en viktig og krevende intern oppgave i SSB. Det vil her være avgjørende å bygge på de tekniske løsningene og den kompetansen som IT-prosjektet i KOSTRA (KOSTRA-IT) har opparbeidet. I tillegg må det etableres egne IT-løsninger på fagseksjonen. Dette arbeidet består rent konkret i systemutvikling, utarbeiding av faglige kravspesifikasjoner og programmering.

4.3.8. Etablere en skrittvis problem-løsningsorientert arbeidsmetode

Det vil være krevende og etablere en ny tjenestestatistikk for kirkelig sektor i KOSTRA, med koordineringsansvar for regnskaps-, sysselsettingsstatistikk og annen relevant statistikk for kirken. Det vil derfor være nok av problemer og utfordringer å ta fatt i, og dermed også god mulighet for å gå vill i skoger av problemer. For å unngå at vi mister perspektivet ved å bli for problemfokuseret, er det derfor viktig at vi benytter en skrittvis og gradvis problemløsningsorientert tilnærming til vårt arbeid. Det vil erfaringsmessig helt sikkert dukke opp flere nye og uforutsette problemer i løpet av prosjektfasen. For å unngå havari eller lav fremdrift er det derfor avgjørende at vi har en profesjonell tilnærming til vårt arbeid, som er tilpasset de utfordringer som følge av slike utviklingsprosjekter. Dette forutsetter bl.a. at det settes av tilstrekkelig ressurser til god prosjektplanlegging, og at det utarbeides gode saksnotater til prosjektmøtene.

4.3.9. God informasjon til kirken og oppgavegiverne

Vi har tidligere konkludert med at det ikke er behov for kostnadskrevenende opplæringsprogrammer. Det bør imidlertid informeres om rapporteringsløsningene i aktuelle kirkelige fora som møter, blader, osv.

4.3.10. Etablere en hensiktsmessig prosjektorganisering

Vi bør tenke grundig igjennom hvordan prosjektet bør organiseres. Bør KOSTRA-arbeidsgruppen fungere som den sentrale prosjektgruppen eller er det behov for en egen prosjektgruppe? Det kan være at arbeidsgruppen for kirkelig sektor bør gjøres om til en prosjektgruppe, og at vi ev. oppretter mer ad-hoc-pregede underarbeidsgrupper etter behov. En svakhet ved KOSTRA-arbeidsgruppen er at den har litt i overkant mange representanter fra flere ulike institusjoner som kan ha ulike interesser. Dette kan være en potensielt meget krevende organiseringsform. En mulig rasjonell arbeidsform kan dermed være å gjøre KOSTRA-arbeidsgruppen om til en referansegruppe, mens utredningsgruppen for kirkelig tjenestestatistikk fungere som en prosjektgruppe. Det bør også vurderes om det i tillegg bør være en styringsgruppe bestående av KUF og SSB.

4.4. Summarisk forslag til fremdriftsplan

Det summariske forslaget til fremdriftsplan nedenfor må kun tas som en grov indikasjon på den fremdriften vi bør ha i prosjektet. En mer bindende fremdriftsplan vil bli utarbeidet som en del av prosjektplanen.

Aktivitet	Tidsfrist
4.1 Utarbeiding av prosjektplan	1. mars 2002
4.2 Avklare innholdet i rapporteringen	1. juli 2002
4.3 Avgrensning av hva som bør rapporteres av hvem	1. juli 2002
4.4 Utforming av spørreskjema med elektronisk kontroll	1. nov. 2002
4.5 Utarbeiding av veiledning for rapporteringen	1. des. 2002
4.6 Implementering av tekniske løsninger	1. mars 2003
4.7 Ferdige XML-skjema på SSBs web	1. mars 2003
4.8 Rapporteringsfrist for pilotrapportering	1. mai 2003
4.9 Publisering av data fra pilotrapportering	15. juni 2003
4.10 Fullskalapublisering av reviderte tall	15. juni 2004
4.11 Publisering av " Dagens statistikk-artikkel " med endelige tjenestedata for kirkelig sektor	15. sept 2004?

1. Innspel frå NSD om konsekvensar for NSDs Kyrkedatabase ved rapportering av data for kyrkeleg sektor i KOSTRA-systemet

NSD er ei tverrfagleg infrastrukturteneste for norsk forskning, der hovudmålsetjinga er å betra arbeidsvilkåra for empirisk forskning ved å sikra forskingsmiljøa brei tilgang til relevante data av høg kvalitet. Slik sett er utbygginga av KOSTRA i høgste grad av interesse for NSD. KOSTRA vil framskaffa store datamengder på kommunenivået som vil verta av uvurderleg verdi for norsk forskning. NSD ser også at integreringa av kyrkjeleg sektor i KOSTRA vil gje forskingsmiljøa nye og verdfulle forskingsdata. For NSD og forskinga sin del er det viktig å søkja og ta vare på det breie datatilfanget og fokuseringa på forskinga sine behov ved overgang til nye rapporteringsformer. Det er semje i KOSTRA-arbeidsgruppene for kyrkjeleg sektor om å forenkla rapporteringa for kyrkjeleg sektor. Det vert teke sikte på å sikra ei mest mogleg samla og effektiv rapportering frå heile sektoren, slik at dobbelrapporteringar vert unngått. Det er semje om at KOSTRA-systemet hjå Statistisk sentralbyrå kan gje store vinstar for dataflyt i heile sektoren, og såleis er det beste framtidige alternativet for ei heilskapleg rapportering. Dersom KOSTRA tek over registreringa og tilrettelegginga av årsstatistikken må ein streba etter å integrera informasjon om kyrkjeleg verksemd som ikkje primært er knytt til kommunale oppgåver, men som likevel kan vera verdfulle for forskingsmiljøa og Kyrkja. Omlegginga av rapporteringa frå kyrkjeleg sektor vil få konsekvensar for NSDs Kyrkjedatabase og den eksisterande avtalen mellom NSD og Kyrkerådet. Dersom databasen framleis skal vera eit arkiv for data om Den norske kyrkja må databasen leggjast om og tilpassast den nye rapporteringa. Vidare må det gjerast avtalar om overføring av data frå Statistisk sentralbyrå og tenester NSD skal yta ovanfor Kyrkja og forskingsmiljøa.

Det er etter alt sannsyn grunn til å tru at ei gjennomføring av innstillinga frå KOSTRA-arbeidsgruppene for kyrkjeleg sektor vil få konsekvensar for arbeidet med kyrkjestatistikk ved NSD. Rapportering frå kyrkjeleg sektor i KOSTRA-systemet vil vonleg redusera arbeidsmengda NSD har i samband med dagens registrering i NSDs Kyrkjedatabase, noko som vil få konsekvensar for avtalen mellom NSD og Kyrkerådet frå 1997.

NSD har i arbeidsgruppene gjeve råd om at det er viktig at kyrkjeleg sektor vert handsama særskild i høve til andre sektorar i KOSTRA. Etter NSD si meining har kyrkjeleg sektor tydelege særtrekk som fordrar dette. Sektoren femnar om ei rekkje geistlege nivå som berre delvis overlappar det administrative kommunenivået KOSTRA-systemet hovudsakleg rettar seg mot. Vidare slår Kyrkjelova av 1996 fast at *sokna* er grunneininga i kyrkja. NSD er difor av den oppfatning at statistikk framleis må samlast inn på soknenivået. Dette er det semje om i arbeidsgruppene.

Det er også grunn til å tru at Kyrkja har særskilde behov for data som det kanskje ikkje utan vidare vert oppfatta som naturleg å leggja inn i KOSTRA-systemet. Det er såleis grunn til å understreka kor viktig det er at Kyrkja sjølv formulerer problemstillingar og vert høyrtd når det gjeld integreringa av rapportering frå kyrkjeleg sektor i KOSTRA. Hovudinteressa for NSD er som sagt å sikra eit best mogleg datagrunnlag for forskning, og at tilgangen til data ikkje avheng av dei økonomiske ressursane til kvar enkelt. For forskinga vil eit breiast mogleg datagrunnlag sjølv sagt vera ynskjeleg, og NSD vil understreka at det er viktig at data frå kyrkjeleg sektor framleis vert teke vare på, arkivert og stilt til rådvelde både for Kyrkja sjølv og norske forskingsmiljø. Det vil etter NSD si meining framleis vera bruk for ein database med datamateriale frå soknenivået i Den norske kyrkja.

KOSTRA-rapporteringa som til no er skissert av arbeidsgruppa som utgreier rapporteringsløysingar for kyrkjeleg tenestestatistikk tek høgde for rapportering av data frå *to* nivå – sokn og kyrkjeleg fellestråd. KOSTRA-publisering av data vil sannsynlegvis berre skje med kommunenivået som eining. Dette publiseringsnivået kan tenkjast ikkje å vera tilstrekkeleg for alle brukarar av kyrkjestatistikk. Mange vil difor ha bruk for å venda seg ein stad for å få data på lågare eller høgare nivå. Ei slik brukarteneste kan få eit monaleg omfang, og det er såleis viktig å ta atterhald for dette når ein utformar denne.

Det er også viktig å sikra Kyrkja fri tilgang til informasjonen dei legg inn i KOSTRA-systemet. Kyrkja er ein organisasjon på sida av offentlege forvaltingsnivå. Deira behov for data vil kunna skilja seg frå det KOSTRA legg opp til å publisera. Kyrkja må kunna skaffa seg dette datagrunnlaget, ev. få datamaterialet tilrettelagt på ein god måte. Det same argumentet gjeld også i høgste grad for forskinga.

Dersom NSD skal vidareføra, leggja om og tilpassa NSDs Kyrkjedatabase til den nye rapporteringa for kyrkjeleg sektor, vil dette medføra ei rekkje endringar i høve til dagens ordning. Nye avtalar som regulerer overføring og utnytting av data, rapportering og anna tenesteyting må i alle tilfelle inngåast mellom NSD og SSB, KUF og Kyrkerådet.

Når det gjeld kostnader med omlegging og drift av Kyrkjedatabasen vil dette sjølvsagt avhenga av konsekvensane av omlegginga, både m.o.t. nye soknekodar, variabelomfang, databearbeiding og tekniske løysingar. Eit konkret overslag for dette er såleis vanskeleg å gje. Det er planar om ei omlegging av NSDs Kommunedatabase. Dersom dette arbeidet vert gjennomført, vil dette antakeleg også få konsekvensar for arbeidet med Kyrkjedatabasen.

Men rapportering av kyrkjelege data i full skala i KOSTRA-systemet vil ikkje skje før tidlegast for 2003-statistikken. I samband med ev. overgang til nytt rapporteringssystem vil det vera naturleg å revidera kva tenesteopplysningar som skal samlast inn. NSD vil delta i heile dette arbeidet, så lenge det er ynskjeleg å trekkja vekslar på NSD sin kompetanse på dette feltet. Inntil konklusjonar og ev. omlegging skjer har det vore uttalt frå KOSTRA-arbeidsgruppene at det er ynskjeleg at NSD held fram med å registrera og drifta NSDs Kyrkjedatabase for å unngå brot i tidsseriar. NSD tek såleis sikte på å registrera og tilretteleggja 2002-statistikken etter dagens mønster. Dette vil innebera drift av dagens Kyrkjedatabase godt ut på hausten 2003. Omlegginga av databasen kan antakeleg starta då, slik at ein ev. ny database står klar til å motta data frå KOSTRA-systemet frå våren 2004.

2. Mandat for utredningsgruppe om rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk

Statistisk sentralbyrå viser til møte i kirkegruppen i 31. mai 2000 hvor dette mandatet til en utredningsgruppe som skal utrede mulige alternative fremtidige rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk ble drøftet og godkjent.

Gruppens oppdrag vil være å utrede alternative rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk med sikte på å etablere et mest mulig kostnadseffektivt fremtidig rapporteringssystem for kirkelig sektor. Det bør i den forbindelse legges vekt på de muligheter og krav som kan følge av en tilpasning av kirkelig tjenestestatistikk til KOSTRA-systemet. Gruppen skal primært utrede rapporteringsløsninger og ikke rapporteringsinnhold for kirkelig tjenestestatistikk. For øvrig gir det ansvar som fellerådene og menighetsrådene har i henhold til kirkeloven og gravferdsloven, en formell avgrensning av gruppens ansvarsområde.

Gruppen bør utrede følgende forhold:

1. Beskrive og vurdere innhold, rapporteringsløsninger og planer for videreutvikling for NSDs kirkelig årsstatistikk.
2. Beskrive og vurdere rapporteringsløsninger for tjenestestatistikk i KOSTRA og planer for videreutvikling.
3. Med utgangspunkt i de muligheter og begrensninger som følger av rapporteringsløsninger for NSDs kirkelig årsstatistikk og tjenestestatistikk i KOSTRA skissere alternative fremtidige rapporteringsløsninger for kirkelig sektor.
4. Vurdere fordeler og ulemper ved de ulike alternativene med spesiell vekt på datakvalitet, oppgavebyrde, aktualitet, kostnader, risiko, samordning og utviklingsmuligheter.
5. Legge frem forslag til en mest mulig rasjonell fremtidig rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk, med sikte på å implementere forslaget innen 2002/2003.

Utredningsgruppen består av representanter fra SSB (leder), KUF, Kirkerådet, NSD, KA og KIFO. Gruppen etableres 1. oktober 2000, og skal legge frem resultatet av utredningen i form av en skriftlig rapport innen 1. mai 2001. Rapporten skal legges frem for arbeidsgruppen for kirkelig sektor i KOSTRA og Samordningsrådet i KOSTRA. Endelig vedtak fattes av de kirkelige organer.

3. Revidert forslag til framdriftsplan for utredningsgruppe for kirkelig tjenestestatistikk

1. Bakgrunn

Statistisk sentralbyrå (SSB) viser til mandat og oppnevning av representanter til utredningsgruppe for kirkelig tjenestestatistikk. Formålet med dette forslaget til framdriftsplan er å skape en strukturert tids- og arbeidsramme for utredningsarbeidet. På grunn av Einarsen sin langtidssykemelding er den opprinnelige tidsplanen revidert, noe som medfører at slutføringen av prosjektet er utsatt fra 1. mai til 15. juli 2001.

2. Faglige problemstillinger

2.1. Gjennomføre en grundig, faglig kompetent og nøktern utredning

Det må settes av tilstrekkelig tid og ressurser til å gjennomføre en grundig utredning innenfor ressurs- og tidsrammen. For å få til dette må vi komme raskt i gang med utredningsarbeidet, fordi ferdig utredning skal foreligge innen 1. mai. Før jul bør vi derfor ha ferdigstilt den skriftlige utredningen av rapporteringsløsninger for NSDs kirkelig årsstatistikk og rapporteringsløsninger i KOSTRA. I tillegg må relevante fagpersoner som ikke sitter i utredningsgruppen fra KOSTRA, NSD, rapportører, osv. trekkes aktivt med på råd i arbeidet.

2.2. Etablere god arbeidsdeling

Selv om SSB har hovedansvaret for gruppen bør de andre gruppedeltakerne også påregne å bidra med skriftlige bidrag til utredningen. Det bør f.eks. avklares om NSD og ev. KIFO kan levere hovedbidraget om NSDs kirkelig årsstatistikk, og i hvilken grad også de andre deltakerne kan levere skriftlige bidrag.

2.3. Unngå uheldige interessemotsetninger

SSB vil legge stor vekt på å unngå uheldig interessemotsetninger i gruppen f.eks. mellom SSB og NSD. Vårt klare mål er derfor å komme frem til løsninger som både ivaretar NSD, SSB og kirkesektorens interesser. Det må også legges stor vekt på å etablere enighet om utredningens konklusjoner. Det bør for øvrig nevnes at alle rapporteringsløsninger forutsetter rapportering av data på soknenivå, bl.a. av hensyn til NSDs soknedatabase.

2.4. Vurdere de ulike løsningene i forhold til de krav og muligheter som følger av en KOSTRA-tilpasning av kirkelig tjenestestatistikk

Det bør legges stor vekt på å vurdere de ulike løsningene i forhold til en KOSTRA-tilpasning av kirkelig tjenestestatistikk jf. arbeidet i kirkegruppen i KOSTRA. En KOSTRA-tilpasning setter bl.a. strenge krav til statistikkens aktualitet da ureviderte tall publiseres 15 mars.

3. Forslag til disposisjon for utredningen

Utredningen bør i hovedtrekk følge følgende forslag til disposisjon:

Kapittel 1. NSDs kirkelig årsstatistikk

1. Bakgrunn
2. Vurdering av spørreskjema og rapporteringsinnhold
3. Rapporteringsløsninger/rapporteringsteknologi
4. Rapporteringsskjede/dataflyt
5. Kontakt med oppgavegivere
6. Oppgavebyrde
7. Datakvalitet og sammenlignbarhet
8. Rutiner for kvalitetssikring/revisjon
9. Aktualitet/rapporteringskalender
10. Publiseringsløsninger
11. Planer for videreutvikling og videreutviklingspotensiale
12. Kostnader
13. Vurdering av sterke og svake sider
14. Andre relevante forhold- f.eks. fagkompetanse på kirkeområdet, risiko, samordning med annen relevant statistikk, tilpasning til KOSTRA-systemet, osv.
15. Skriftlige kommentarer fra utredningsgruppen
16. Oppsummering ved NSD/SSB?

Kapittel 2. Kirkelig tjenestestatistikk via SSB i KOSTRA

1. 1Bakgrunn
2. Vurdering av spørreskjema og ev. rapporteringsinnhold
3. Rapporteringsløsninger/rapporteringsteknologi
4. Rapporteringsskjede/dataflyt
5. Kontakt med oppgavegivere
6. Oppgavebyrde
7. Datakvalitet og sammenlignbarhet
8. Rutiner for kvalitetssikring/revisjon
9. Aktualitet/rapporteringskalender
10. Publiseringsløsninger
11. Planer for videreutvikling og videreutviklingspotensiale

12. Kostnader
13. Vurdering av sterke og svake sider
14. Andre relevante forhold- f.eks. fagkompetanse på kirkeområdet, samordning med annen relevant statistikk, risiko, osv.
15. Skriftlige kommentarer fra utredningsgruppen
16. Oppsummering ved SSB

Kapittel 3. Eventuelle andre rapporteringsløsninger

Vurdering av kombinasjoner av de to hovedalternativene og ev. andre alternativ. Blir et kort kapittel da dette trolig er mindre relevant pga. at web-basert rapportering som tidligere bare var mulig via det såkalte IDUN-prosjektet ser ut til å bli en del av rapporteringsløsningene som tilbys i KOSTRA.

Kapittel 4. Vurdering av de ulike alternativene

Vurdering av de ulike alternativene i forhold til de ovennevnte kriteriene i kapittel 1 og 2.

Kapittel 5. Forslag til fremtidig rapporteringssystem for kirkelig sektor

Konklusjon med ev. forslag til tiltak/handlingsplan.

4. Tidsplan

Aktivitet	Tema	Tidsramme
1. Oppstartmøte	NSDs kirkelig årsstatistikk	12. oktober
2. Ferdig forslag til kapittel 1	NSDs kirkelig årsstatistikk	10. november
3. Andre møte	Rapporteringsløsninger i KOSTRA	ultimo november
4. Ferdig skriftlig forslag til kapittel 2	Rapporteringsløsninger i KOSTRA	20. desember
5. Tredje møte	Drøfting og godkjenning av kapittel 2	18. april
6. Forslag til kapittel 3 og 4	Andre alternativer og vurdering av alternativene.	1. juni
7. Fjerde møte	Drøfting og godkjenning av kapittel 3 og 4.	primo juni
8. Forslag til kapittel 5, og fullstendig forslag til utredning	Forslag til fremtidig rapporteringssystem og slutføring av utredning	15. juni
9. Siste møte	Drøfting av kapittel 5 og godkjenning av utredningen.	ultimo juni
10. Ferdig publisert utredning	Rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk	15. juli

4. Møtereferater fra utredningsgruppens møter

Referat fra oppstartsmøte for utredningsgruppen for kirkelig tjenestestatistikk 16.10.2000

Det er nedsatt en egen gruppe som skal utrede alternative rapporteringsløsninger for kirkesektoren. Dette møtet er det første møtet i denne arbeidsgruppen. Hovedtema er presentasjon av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) sin Kirkelige årsstatistikk.

Sak 1. Oppstart og godkjenning av dagsorden

Vedtatt: Godkjent

Sak 2. Orientering om mandat, formål og forslag til fremdriftsplan for gruppen

Dokumentasjon: Forslag til fremdriftsplan fra Jonny Einarsen (SSB)

Jonny Einarsen gikk gjennom forslag til fremdriftsplan. Etter det første møte der NSD presenterer sin statistikk, vil SSB på neste møte presentere rapporteringsløsninger i KOSTRA, og hvordan SSBs rapporterings- og publiseringsløsninger kan benyttes i forhold til kirkelig tjenestestatistikk. Ved gjennomgang av fremdriftsplanen la Einarsen særlig vekt på utarbeidelse av skriftlige deler. SSB foreslår at NSDs presentasjon munner ut i et manus som kan utgjøre kapittel 1 i rapporten, og videre at SSBs presentasjon danner grunnlaget for kapittel 2. Arbeidsgruppen stilte spørsmål til hvorvidt presentasjonene og rapportdelene skulle være normative eller deskriptive. Det ble enighet om å tilstrebe det deskriptive. For SSB sin del vil det være mulig å beskrive allerede eksisterende løsninger i KOSTRA, og så skissere hvordan disse kan fungere for kirkelig årsstatistikk. Det ble understreket at grunnleggende kjennskap til løsninger i KOSTRA var viktig for arbeidsgruppens videre arbeid.

Mellesdal (NSD) understreket at det er viktig å unngå interessekonflikt med hensyn til at det rapporteres på soknenivå. Einarsen påpekte at SSB forutsetter at de behov brukerne har i forhold til soknedata vil bli ivaretatt uavhengig av løsningsvalg.

Hagen (KUF) etterlyste informasjon om hvordan oppgavegiverne til kirkelig årsstatistikk opplever rapporteringen. Hvordan kan disse trekkes inn? Det ble stilt spørsmål om hvorvidt det var ønskelig å ha noen oppgavegivere med på møtene. Tanggaard understreker at en har en viss følelse av hvordan rapporteringen oppleves og hva som er problematisk. Det kom ca. 10 henvendelser i forbindelse med 2000-skjemaet. Det er grunn til å tro at oppgavegiverne opplever det forskjellig. Det ble foreslått at Kirkerådet oppsummerer tilbakemeldingene og gjør noen henvendelser til noen av oppgavegiverne. Det ble også understreket viktigheten med tilbakeføring av informasjonen og synliggjøring av bruksområder.

Einarsen reiste spørsmålet om det var spesielle forhold som skulle ivaretas i forhold til gravferdssektoren. Gruppen var enige om at gravferdssektoren måtte ivaretas i forhold til innhenting av data, men at det ikke var spesielle forhold med tanke på rapporteringsløsninger.

Vedtak: NSD skriver kapittel 1 og oversender det til SSB. SSB distribuerer kapittelet til resten av gruppens medlemmer.

Tidsfrist: 10. november

Vedtak: Kirkerådet v/Tanggaard gjør, i samarbeid med NSD, en oppsummering av tilbakemeldinger fra oppgavegiverne og tar kontakt med noen oppgavegivere.

Vedtak: Foreløpige møtedatoer ble satt opp:

30.november: SSB presenterer løsninger i KOSTRA. Andre datoer: 22. februar og 18. april (se for øvrig ny fremdriftsplan)

Sak 3. Orientering om NSDs rapporteringsløsninger for kirkelige årsstatistikk

NSD gav en fyldig orientering om kirkelig årsstatistikk, der det ble fokusert på utgangspunktet for å etablere den, problemer i forhold til å etablere rapportering i kirkelig sektor (organisering, legitimering av behov osv), historikk og utvikling, gangen i rapporteringen, kontroll av data, datakvalitet, ressursbruk, vansker ved rapporteringen (blant annet ufordelt ansvar for oppdatering av soknekatalogen), hvorfor noen data mangler, vansker med kontroll av rapporterte data, NSDs kirke database, og til slutt hva som kan gi en bedre statistikk og hva som er viktig fremover. Forholdene vil ikke bli referert her i detalj, men vil bli presentert i NSDs skriftlige fremstilling som vil foreligge til neste møte i arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen diskuterte en del detaljer i ulike forhold ved rapporteringsordningen. Forhold som ble diskutert var blant annet:

- Ansvar for soknekatalogen
- I hvilken grad elektroniske skjema kan benyttes på kommunenivå via fellesrådene
- Spesialtilpassede skjema
- Enheter utenfor soknet (f.eks. sykehus og fengsler)
- Kopling mellom grunnkrets og sokn i forhold til innbyggertall og medlemstall
- Publisering
- Aggregering hvis sokn mangler

Hagen understreket at det er en del generelle problemer som en er nødt til å hankses med uansett hvilken rapporteringsløsning som velges.

- Dobbeltreportering
- Kontroll av skjema og data
- Spørreskjemametodikk
- Temaundersøkelser m/panel utenfor ordinær rapportering

KIFO har ikke noe imot å endre på rapporteringen, men understreker at det er viktig å opprettholde rapporteringskulturen. Mulige 5-års rapporteringsplaner ble foreslått. Hagen stilte spørsmålet om hvorvidt kirkesektoren har elementer som innebærer mer usikkerhet enn andre sektorer. SSB understreket at det er andre områder, også innenfor KOSTRA-systemet der det er utfordringer i forhold til definisjoner, ulike typer institusjoner, stor variasjon og mange avgrensninger og avveininger som må taes. Tanggaard understreket det spesielle med kirkelig sektor, at det er mye frivillighet og at ikke all aktivitet kan gjenspeiles i økonomitall. Det er en utfordring å dokumentere det frivillige arbeidet i kirken.

Sak 4. Erfaringer fra NSDs kirkelige årsstatistikk fra sentrale brukere

Alle var meget positive til det arbeidet NSD har gjort med kirkelig tjenestestatistikk.

KIFO: Winsnes understreket nytten av tallene for forskere. Det har vært stor utvikling og fremgang på denne fronten. Tallmaterialet er bedre, mer omfangsrikt og representerer større muligheter for koblinger. Det ble understreket av medlemmene i utredningsgruppen at mengden av informasjon som hentes inn gjennom skjemaet har nådd en absolutt maksimumsgrense. Igjen ble det fokusert på tilbakeføring og kobling. Winsnes understreket at vi over tid har bygget opp en base med rene tall, og at utfordringen vi står overfor nå er å omsette det til tekst og øke kvaliteten.

KUF: Hagen understreket at KUF er opptatt av at det utvikles god statistikk over virksomhet og utvikling over tid. Det er imidlertid et faktum at KUF i liten grad bruker NSDs kirkelige årsstatistikk. KUFs bruk av statistikken begrenser seg til nøkkeltallene som hentes inn i første del av skjemaet. KUF bruker ikke tallene lenger nede i skjemaet. Hagen savnet generelt flere korte analyser og presentasjon av hovedtrekk fra den kirkelig tjenestestatistikken. Han mener videre at Den norske kirke i tall ikke nødvendigvis sier mye og han savner kommentarutgaver som sier noe om hva en leser. Hagen nevnte også at er ikke KUFs mål å analysere tallene. KUF ønsker å måle "temperaturen" på kirkelivet, og se på f. eks forholdet kirke/skole og konfirmasjonsprosenter. KUF ønsker å bruke statistikken bedre for å kunne si og mene noe om kirkeområdet, men i stedet er det gjerne andre kirkelige organers refleksjoner som danner grunnlaget. Tanggaard bemerket også at statistikken var lite brukt og pekte på at brukerne ønsker enkle tall og oversikter. Når brukerne har behov for tall på lokalt nivå, henvender de seg til kirkerådet per telefon. Mellesdal bekreftet dårlig tilgjengelighet for en del brukere, men understreket forskerens bruk. Mellesdal pekte på vansker i forhold til tidsserier, å aggregere til et stabilt nivå. Mellesdal pekte også på at det må taes hensyn til problematiske forhold ved prosentuering.

Hagen etterspurte også en evt. ny gjennomgang av innholdet i kirkelig årsstatistikk. Hagen foreslo at utredningsgruppen vurderer å kutte omfanget av den årlige tjenestestatistikken i kirkelig årsstatistikk, mot at en går mer i dybden i spesialundersøkelser hvert 2.-4. år. Einarsen var åpen for at utredningsgruppen i større grad enn det som opprinnelig var planlagt kan vurdere innholdssiden i statistikken, selv om kirkegruppen i KOSTRA bør har det primære ansvar for dette. Det oppstod diskusjon omkring innholdet i statistikken ved flere av punktene på dagsorden, blant annet i forhold til forenkling, med tanke på dobbelrapportering og samordning med registerstatistikk. Hagen påpekte at det kunne være interessant å ha med andre forhold, å utvide datagrunnlaget i noen retninger, som f.eks. å dokumentere omfanget av frivillig arbeid. Det er positivt at folk stiller opp i frivillig arbeid, og arbeidet bør synliggjøres. Dette er en stor politisk sak og en sentral problemstilling på kirkeområdet. Hagen viste til eksempler der en sognediakoner kan avløse frivillige årsverk.

Kirkerådet: Tanggaard har entydig positive erfaringer med den kirkelige årsstatistikk som produseres av NSD. NSD har en ekspertise som sikrer utarbeidelse av god statistikk, og har drevet frem en stadig forbedring. Skal statistikken og rapporteringsordningen forbedres/endres, må det gjøres ut fra det nivået som allerede er lagt. Tanggaard understreket at Kirkerådet og NSD har hatt et godt og nært, ukentlig, og i perioder daglig samarbeid.

Hagen tok på generelt grunnlag opp spørsmålet om hvem som er brukere av kirkestatistikken. Han gav uttrykk for skuffelse over at ikke bispedømmerådene i større grad bruker statistikken. Winsnes var enig men kan ikke se at det vil skje noe på dette nivået. Hagen understreket at bispedømmene burde sammenligne bispedømmene imellom for å forstå og tolke sin egen situasjon. Den kirkelige årsstatistikken kan brukes for å synliggjøre sin egen profil, fornyelse og f.eks. gudstjenesteøkning. Den kan brukes overfor departementene og kan være et styringsredskap i forhold til hva de ønsker å rette oppmerksomheten sin mot. Den kan brukes som et faktagrunnlag for overføringer. SSB understrekte at dette med sammenlikningsverktøy og tilbakeføring er noen av hovedpoengene med KOSTRA som grunnlag for statistikk.

Konklusjon: Det er et behov for bedre tilbakeføring, og presentasjon av enkle tall, oversikter og hovedpunkter.

Sak 5. Oppsummering og konklusjoner

1. Foreløpig fremdriftsplan er (med et par bemerkninger) godkjent. Einarsen gjør justeringer og sender den ut til utredningsgruppens medlemmer.
2. Det er satt opp forslag til møtedatoer for arbeidsgruppens videre arbeid. Disse er: 30. november, 22. februar og 18. april.
3. Kirkerådet oppsummerer tilbakemeldinger og undersøker erfaringer fra oppgavegiverne.
4. NSD har gitt en grundig presentasjon av rapporteringsløsninger i kirkelige årsstatistikk. Presentasjonen vil bli utarbeidet slik at den kan danne et fyldig bakgrunnskapittel i rapporten fra arbeidsgruppen.

5. Når det gjelder erfaringer med kirkestatistikk får NSD mye skryt. Det er et behov for bedre og mer brukervennlig tilbakeføring.

Sak 6. Eventuelt

Winsnes ønsket å legge til at det bør være en skjemamessig stabilitet, og at han ikke ønsker en reduksjon i datamengde. Det bør være muligheter for å gjøre dybdedykk. Tanggaard stilte spørsmål ved hvordan den skal ligge stabilt. SSB understreket at KOSTRA innebærer en ny tidsregning innenfor offentlig rapportering. Ordningen må sees fra flere sider som en helhetlig rapporteringsordning. Det blir SSBs utfordring å presentere disse løsningene på neste møte, slik at gruppen har et grunnlag for sammen å diskutere løsninger. Hagen understreket viktigheten i spørsmålet til Tanggaard. Vi må kaste det opp i luften og se på hva som skal rapporteres og hvordan; Hvem skal rapportere hva på hvilket nivå?

Det ble stilt spørsmål til forholdet mellom KOSTRA arbeidsgruppe og utredningsgruppen med hensyn til omfang og oppgaver. Det kom frem at det kan bli vanskelig å holde innholdet i rapporteringen helt utenfor, siden rapporteringsmåte, form og innhold henger nøye sammen. Utredningsgruppens funksjon og oppgaver er presisert og begrunnet i mandatet.

Referat fra møte i utredningsgruppe for kirkelig tjenestestatistikk, 30. november 2000

Møtet ble avholdt i Statistisk sentralbyrå sine lokaler i Kongensgate, og var det andre møtet som ble avholdt i arbeidsgruppen som skal utrede rapporteringsløsninger for kirkelig tjenestestatistikk.

Sak 1. Godkjenning av dagsorden og referat

Det var ingen kommentarer til dagsorden og referat.

Sak 2. Orienteringer om rapporteringsløsninger og revisjonssystem i KOSTRA

Tore Eig orienterte om hovedtrekkene ved rapporteringsløsninger og revisjonssystem i KOSTRA. Eig presenterte skisser som viser dataflyten, fra mottak med automatiske kontroller, til behandling i fagsystemene, med kontroll, aggregering og beregning.

Kommunene og fylkeskommunene rapporterer inn data elektronisk til SSBs mottaksapparat (SMT = sentral datamottaksdatabase) innen 15.2. Over 80 prosent av kommunene klarte å rapportere inn godkjente data i 1999-rapporteringen. Dataene blir deretter overført til en produksjonsdatabase, der de blir behandlet, sammenstilt med regnskapstall og kontrollert i KOSTRAs produksjonsdatabase (KPD). Det at både tjenestedata og regnskapsdata rapporteres i samme system gir unike muligheter for revisjon på tvers. Ureviderte tall i KOSTRA publiseres 15.3 og reviderte tall publiseres 15.6. Statistikk i KOSTRA blir publisert på SSBs web-sider strukturert på tre ulike nivåer. I 1999-rapporteringen var den brukerstyrte publiseringsdatabasen for nivå 3 imidlertid ikke ferdig utviklet.

Eig gav en oppsummering av rapporteringen for 1999. For 1999 rapporterte 108 kommuner og 5 fylkeskommuner på henholdsvis 25 og 13 elektroniske skjemaer. 2 skjemaer inneholdt sensitive opplysninger og måtte sendes over diskett. For neste rapportering er det lagt opp til krypteringsrutiner, slik at disse også kan sendes elektronisk. Det ble mottatt 5000 elektroniske skjema og 50.000 skjema via diskett. Data ble også hentet fra ca. 20 andre kilder og til sammen ble over 1000 indikatorer publisert.

Med hensyn til rapporteringen for 2000 legges det stor vekt på sikkerhet for å unngå rapportering ved hjelp av disketter. Slik KOSTRA-IT ser det vil bruk av nettet i fremtiden være like basalt som telefon, og representerer viktige muligheter for automatiske og lettvinde løsninger. For år 2000 er det ca.230 kommuner og 7 fylkeskommuner som skal rapportere gjennom KOSTRA systemet.

På spørsmålet om når rapportering over Internett kan realiseres svarte Eig at det kan være snakk om full omlegging om 3- 4 år. Fordelene er at det er enklere og billigere. SSB vil ha flere erfaringer med web-basert rapportering til sommeren, gjennom blant annet IDUN-prosjektet. For enkelte fagområder rapporteres det også på institusjonsnivå.

Sak 3. Publiseringsløsninger i KOSTRA

Paal Sand orienterte om publiseringsløsninger i KOSTRA.

Nøkkeltall for kommunene publiseres på denne adressen: www.ssb.no/KOSTRA/stt

Denne publiseringen kan ev. tilrettelegges mot publisering for kirkelig fellesråd.

Her presenteres faktaark hvor det er samlet en mengde informasjon i form av nøkkeltall -indikatorer, forholdstall, prioritering, dekningsgrad, enhetskostnad (4 utdypende tjenesteindikatorer):

Nøkkeltall nivå 1- utvalgte overordnede nøkkeltall rettet mot ordfører, rådmann og andre som har liten tid til å sette seg inn i mange enkeltsaker.

Nøkkeltall nivå 2 - gir langt mer detaljerte nøkkeltall rettet mot sektorspesialister som f.eks. ledere av politiske sektorutvalg og rådgivere i stat og kommune.

Nøkkeltall nivå 3 - gir grunnlagstall i brukerstyrt database rettet mot sektorspesialister og forskere med sikte på egne analyser av KOSTRA-data.

Kommunene i KOSTRA er delt inn i 10 sammenliknbare kommunegrupper med sikte på mest mulig relevant sammenlikning. Inndelingen er foretatt ut fra en rekke kriterier. F.eks. er de 4 største byene delt inn for seg, 10 største kraftkommunene osv. Modellene er utarbeidet på grunnlag av befolkningstall og økonomi (0 - 5000 innbyggere osv.). For kirkeområdet kan det være aktuelt å lage egne grupperinger ut fra andre kriterier.

Etter en informasjonsside kommer en inn på siden med nøkkeltall hvor en automatisk kan få opp sin egen kommune. På denne siden får en opp egen kommune, snitt for fylket, snitt på landsbasis osv. I alle nøkkeltallsfeltene kan en klikke for å få mer informasjon om beregningsgrunnlaget. Faktaarkene kan lastes ned til en egen fil der en kan arbeide videre med dem. Indikatorene er under stadig utvikling i dialog med brukerne.

SSB arbeider med utvikling av et nytt system, (PC-AXIS og PX-WEB), som skal gjøre data tilgjengelig også på nivå 3. Sand ga en presentasjon av systemet, med eksempler på søk en kunne utføre i databasen. Dette illustrerte den gode brukervennligheten. Utfordringen blir å finne ut hvilke data som skal gjøres tilgjengelig. Teller og nevner til alle nøkkeltall bør legges ut, samt annen relevant informasjon.

Fordelen med publiseringssystemet er at det er gratis og det krever ingen programvare. Alt kan hentes rett fra web'en. KOSTRA byr på en mer strukturert og brukertilpasset publiseringsmetode.

I den påfølgende diskusjonen kom det frem at fordelen med KOSTRA systemet er at infrastrukturen ligger klar. Det behøver ikke å koste mye å ta inn et nytt område. Elektronisk skjema må tilrettelegges, en må se på hva som skal rapporteres og hva som skal publiseres. I det skjemaverktøyet som KOSTRA benytter (Form Flow) koster det max 10.000,- å tilrettelegge nytt skjema.

Det ble også diskutert hvordan en kan løse problemet med rapportering for fellesråd vs kommuner. Det kan være aktuelt med et sett med sider for fellesrådene, med andre ledetekster, men bygd opp over samme grunntanke. Sett fra et IT-synspunkt er det forholdsvis kurant. Det utvikles og utarbeides nye og bedre løsninger som gjør at problemene i forhold til nye problemstillinger minker.

Sak 4. Drøfting/godkjenning av kapittel 1

Noen av møtedeltakerne hadde kommentarer til kapittelet utarbeidet av NSD. Det ble besluttet at disse skulle nedfelles skriftlig og sendes til SSB innen 20.12. Kommentarene vil bli tatt med i slutten av kapittelet. Kirkerådet v/Per Tanggaard skal foreta en oppsummering av tilbakemeldinger og kontakten med de som rapporterer. De skal også ta noen telefoner for å høre litt mer om hvordan rapportørene opplever rapporteringen. Denne delen skal innarbeides i kapittel 1. Slik Tanggaard ser det kan rapportørene grupperes etter hvorvidt 1)de synes rapporteringen går greit, 2)de som er motvillige og mener de burde fått kompensasjon for arbeidet, 3)og de som mener at statistikk ikke har noe med kirkelig aktivitet å gjøre.

Igjen ble problemet med medlemsregister og soknekatalog reist. Kirkerådet fikk i sin tid oppgaven med å oppdatere soknekatalogen (og noen midler). Tanggaard pekte på noen problemstillinger i forhold til oppdraget, og påpeker at de ikke har den nødvendige kompetanse. NSD har også vært involvert i arbeidet. Det er imidlertid ikke fastlagt noe klart system for denne oppdateringen. SSB ga uttrykk for at dette er et oppdrag SSB kunne tenkt seg, og synes det ville være naturlig ettersom SSB ellers har ansvaret for regionale inndelinger og en rekke slike registre. KUF henstiller til Kirkerådet å ta ballen videre og se på hvor det vil være hensiktsmessig at ansvaret legges.

Vedtak: De som har eventuelle kommentarer sender disse skriftlig til SSB.

Vedtak: Kirkerådet og NSD ferdigstiller kapittel 1 med hensyn til avsnitt om erfaringer fra rapportørene.

Vedtak: Kirkerådet lager et lite skriv til neste møte for å avklare om ansvaret for oppdatering av soknekatalog ev. bør overføres til SSB.

Frist: 20. desember

Sak 5. Oppsummering av forskjeller mellom rapporteringsløsninger i KOSTRA og Kirkelig årsstatistikk fra NSD

Einarsen ga en oppsummering av forskjeller på KOSTRA-systemet og dagens kirkelige årsstatistikk.

En av hovedforskjellene er at KOSTRA-systemet er basert på elektronisk rapportering, mens NSD sitt system er basert på papirskjemarapportering.

KOSTRA rapporteringen innebærer strengere tidsfrister, men raskere publisering. Frist for rapportering i KOSTRA-systemet er 15/2. I NSD's rapporteringsopplegg er den 5/2, men dataene går gjennom et rapporteringssystem og skal være NSD i hende 1/3. Det har vist seg vanskelig for en del fellelråd å overholde denne fristen. Tilbakemelding fra brukerne tyder på at det er vanskelig å få dem til å rapportere tidlig i januar pga. arbeidsbelastning i forhold til juleaktiviteter i kirken og menighetens årsmøte. Etter jul tar det tid før aktørene får oversikt.

Diskusjonen om frister henger sammen med rapporteringsløsninger, og vil bli tatt opp igjen på et senere tidspunkt. Disse bør tilpasses etter forholdene i kirken.

En annen hovedforskjell i rapporteringssystemene er forskjeller i kontakt med oppgavegiverne. I KOSTRA er det lagt opp til kontakt med oppgavegiverne umiddelbart idet de rapporterer. Det er automatikk i purrerutiner. Summeringsfunksjoner og preutfylling av opplysninger i el. skjema reduserer oppgavebyrden.

Kommunene får umiddelbart beskjed om mottak av data idet de leverer. Ved feilrapportering får kommunene umiddelbar tilbakemelding om hva feilen består i via "logon-meldinger". Når det gjelder kontroller i KOSTRA-systemet er det opp til oss å bestemme hvilke kontroller som skal legges inn. Vi bestemmer hvor terskelen skal legges i fht type kontroller, og kontroll i fht fjorårets tall. Dette bør være en del av kravspesifikasjonen til ev. elektronisk skjema. SSB understreker at ansvarliggjøring av rapportørene er helt sentralt i KOSTRA. Revisjonen i dialog med rapportørene gjøres frem til 15/4. SSB understreker verdien av tverrgående revisjon.

I KOSTRA foreligger det publiseringsløsninger der data er svært tilgjengelig og strukturert i 3 nivåer. Kommunene kan få melding om publisering straks KOSTRA-publiseringen er klar. Dette skjer bl.a. via e-post.

En annen løsning for rapportering kan være web-rapportering, som det nå åpnes for i KOSTRA. En slik løsning har klare fordeler for kirkelig sektor, fordi vi da slipper å rapportere via kommunene sitt KOSTRA-system. Rapportering kan da skje direkte fra menighetsrådene eller fellelrådene. Rapporteringen er gratis og rapporteringsterskelen er lavere for web-rapportering enn for rapportering via kommunene sitt KOSTRA-system. Web-skjema fungerer noe annerledes i forhold til kontroller. SSB nevnte at det i 5. rammeprogram i EU arbeides med å utforme standarder for slik rapportering.

Per i dag har SSB mindre erfaring med kirkelig statistikk enn NSD. Denne kompetansen kan imidlertid opparbeides og kombineres med annen statistikkfaglig kompetanse som finnes i SSB.

I fortsettelsen nevnte Winsnes igjen at han var opptatt av at skjemaet må ligge rolig, og at en heller må redusere spørsmålsmengden enn øke den. Tanggaard understreket også at skjema burde forbi uendret frem til en ev. større omlegging med mer dramatiske endringer.

Det må foretas en vurdering i forhold til publisering på sokne-, menighetsråd- og fellelrådsnivå. I KOSTRA-systemet er det slik at gamlehjem og barnehager rapporterer på institusjonsnivå og samlet fra kommunenivå. Sokneinndelingen tilsvarende til en viss grad systemet som er tilrettelagt for bydeler i store kommuner og representerer ikke en stor utfordring i så måte.

Hagen stilte spørsmålstegn ved hvordan vi løser dette lokalt blant en gruppe der ikke alle har kunnskap og utstyr. Dersom alt en trenger er PC og Internett-tilgang har vi kommet langt. KUF mente at det mest ideelle er direkte rapportering fra menighetsrådene. Tanggaard mente at i noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å legge rapporteringen til sokn. Winsnes pekte på at det er nødvendig med opplæring på lokalt plan, for å redegjøre for hvilke krav som stilles til rapporteringen.

Hagen fremholdt at en ting var kurs, en annen ting var motivasjon. Informasjonen samles på overordnet nivå, men må spres nedover igjen. En viktig side av det å jobbe med motivasjon er å la rapportørene se det de har presentert.

De kan koble, bruke befolkningstall osv. SSB pekte på at dette er nettopp en av fordelene med KOSTRA. Det ble igjen pekt på viktigheten med publisering.

Winsnes forslø å sette rapportering og anvendelse av datane på dagsorden på et møte i Kirkemøtet. I forbindelse med datainnsamlingen kan det være lurt å samtidig gi informasjon om hvor data blir tilbakeført. SSB sender utkast til et avsnitt om publisering i KOSTRA, som kan inkluderes i brevet som kirkerådet sender ut til fellerådene medio desember.

Mellesdal har e-postadressene til alle fellerådene. I KOSTRA kan en legge inn automatisk info når data blir publisert. Einarsen pekte på at det finnes KOSTRA kontaktpersoner i alle kommunene som kanskje kan bistå noe med informasjon om KOSTRA.

Sak 6. Eventuelt

Det var ingen saker som ble tatt opp under dette punktet.

Dato for neste møte er 22. februar.

Referat fra møte i utredningsgruppen 18. april 2001

Sak 1. Godkjenning av innkalling, dagsorden og referat

Det var ingen kommentarer til dagsorden eller møteinnkalling. Referatet fra forrige møte ble gjennomgått med tanke på oppfølgingssaker. Per Tangaard ble imidlertid bedt om å lage en kort skriftlig klargjøring av problematikken rundt oppdatering av soknekatalogen og et kort skriv om oppgavegivers erfaringer fra årets rapportering til neste møte.

Sak 2. Gjennomgang av nytt utkast til kapittel 2

Einarsen gikk gjennom utkastet. Utkastet er blitt omarbeidet og delt inn i to deler. Den første tar for seg KOSTRA-rapporteringen som sådan og den andre delen skisserer hvordan tjenesterapportering for kirkeområdet kan innarbeides i KOSTRA-systemet. Det er lagt mer vekt på teknisk beskrivelse og på en mer detaljert kostnadsberegning. Med små innvendinger mente arbeidsgruppen at innledningen fungerer bra. Winsnes mente den nye inndelingen gjør det lettere å se hva som er hva. Hagen mente det var bra å få en god faktabeskrivelse av KOSTRA. Tangaard påpekte at det var noen gjentakelser i kapitlet, men at de i hovedsak fungerer til å understreke poengene. Det hadde vært bra om det ble vist til det foregående punktet. Gjentakelsene er mest påfallende mellom punkt 4 og 8. Under del I der KOSTRA-systemet beskrives pekte Hagen på at departementet har de samme interessene som KOSTRA. Forenkling og avvikling av unødig rapportering og dobbelrapportering er svært tunge hensyn. Det kom en del kommentarer underveis. Formålet med KOSTRA er "et enklere Norge". Både KRD og KUF er svært opptatt av den forenklingmuligheten KOSTRA representerer. Hagen understreket at dette er et overordnet perspektiv som er viktig å ha med seg i alle sider av diskusjonen. Arbeidsgruppen ser det som svært positivt at rapportørene får rask tilbakemelding. Per i dag går rapporteringen gjennom flere ledd og det kan gå lang tid før de får spørsmål og tilbakemelding på feil. Arbeidsgruppen etterlyste mer informasjon om kontroll og revisjon av data utover det som skjer ved mottak i Sentral mottakstjener (SMT). Det ble påpekt behov for presiseringer et par steder. Ellers var det ikke flere kommentarer til den første delen av kapitlet.

Del II skisserer rapportering av kirkelig tjenestetatistikk via SSB. SSB ønsket tilbakemeldinger fra arbeidsgruppen på om svake sider var tilstrekkelig belyst. Arbeidsgruppen var enige om at svakheter og risiko ved omlegging må belyses grundig i kapittel 4-5. Einarsen understreket at det vil bli lagt stor vekt på å utarbeide gode definisjoner og spørsmål som fungerer godt for de som skal rapportere. Winsnes var opptatt av kvalitetssikring av dataene og var bekymret for om mulige "feil" ville bli tilstrekkelig fulgt opp og avdekket. Han pekte på at det var mange problematiske forhold som for eksempel ved gravlegging vs jordfesting og kremering. Hagen pekte på at dette er problemer som må løses enten men velger den ene rapporteringsmåten eller den andre. Omleggingen vil uansett innebære en del metodiske problemer. Vi må skille mellom hvordan vi får data inn og hvordan de kontrolleres. Rapporteringgangen er en ting. Det er en fordel at data kommer fort inn og at det blir foretatt maskinelle kontroller. Det må likevel foretas en omfattende manuell kontroll. SSB vil legge større vekt på å redegjøre for kontrollarbeidet i et omarbeidet utkast av kapitlet.

Det ble stilt spørsmål ved dato for omlegging og innføring av nytt skjema. Noen krever å få skjema tilsendt allerede 1. januar det året de skal rapportere for. Andre vil ikke ha det før slutten av året. Det ble klart at nytt skjema bør foreligge tidlig i året det skal rapporteres for. Det vil likevel ikke bli snakk om at kirken må registrere data etter nye og mer kompliserte prinsipper for å kunne rapportere på et eventuelt nytt skjema. Arbeidsgruppen kom inn på spørsmålet om hvilket nivå som skal rapportere, enten det skal skje fra felleråd eller sokn. Web-

rapportering må kunne håndtere data på begge nivåer. Tanggaard understreket at dersom rapportering skal skje via fellestråd må en få frem data på soknenivå. Skjemamengden vil bli forskjellig, fra ca 450 til ca 1600. Hagen pekte på at kostnadene ved rapportering på fellestrådsnivå eller soknenivå er en ting. Data på soknenivå må uansett ivaretas. De er en forutsetning av vi får data på soknenivå enten det blir aggregert lokalt eller i byrået. Diskusjonen omkring rapporteringsnivå ble besluttet tatt opp igjen under punkt 4 på dagsorden. Siste del av kapittel to tar for seg sterke og svake sider ved rapportering av tjenestestatistikk via KOSTRA. SSB har i kapitlet konsentrert seg om å vurdere KOSTRA-løsningen isolert. Diskusjonen trakk i retning både av å vurdere alternativene SSB/NSD opp mot hverandre, og av å diskutere utfordringer ved omlegging uavhengig av hvilken institusjon det skal rapporteres til, og la sånn sett føringer for drøftingen i kapittel 3-4. Hagen poengterte at elektronisk rapportering kan gjennomføres både av NSD og SSB. Han pekte på at NSD har styrke i å kjenne problemer ved rapporteringen og kunnskap til å følge opp oppgavegiverne. Fordelen med KOSTRA er høy aktualitet. Dette er en klar styrke, men forholdet med tidfrister innebærer også mindre grad av fleksibilitet ettersom data skal publiseres 15/3 og 15/6. Han stilte spørsmål ved om det er realistisk å gjennomføre dette for kirkeområdet. Einarsen mente at dersom det ikke er særskilte kirkelige forhold som gjør at 15.2 passer dårligere som tidsfrist enn for andre sektorer i KOSTRA, så bør ikke dette være spesielt problematisk. Den maskinelle kontrollen i SSB kan være bedre enn i NSD. Det er mange fordeler ved elektronisk rapportering som gjelder for begge institusjonene. Det er viktig å få klart frem hvorfor man i tilfelle skal velge SSB. En klar fordel er at SSB også er mottakere av regnskapsdata og at en slipper å forholde seg til to mottakere. Dette gjelder også ved kobling av data. At KOSTRA er et stort system som blir videreutviklet og ivarettatt kan rapporteringen for kirkeområdet også dra nytte av. Dette er fordeler NSD ikke har. Mellesdal pekte på de klare fordelene ved å være en del av KOSTRA-systemet. Dette må sees i forhold til revisjon av data og revisjon av skjema. Arbeidsgruppen argumenterte for en omlegging av skjema og revidering av innhold samtidig med en omlegging til rapportering av tjenstedata gjennom KOSTRA. Dette kan en vinne mye på. Tanggaard mente at mye er gitt i og med fordelene av at tjenstedata, sysselsettingsdata og økonomi rapporteres gjennom samme system. Mellesdal understreket at det er en ting å flytte rapporteringen til SSB, en annen ting er en total gjennomgang og forenkling av rapporteringen.

Hagen meddelte at for KUF sin del er det ikke trukket noen konklusjoner i forhold til hvordan rapporteringen skal foregå. De var skeptiske til den høye "turnover" i SSB, og at rapporteringen kunne lide under utskiftninger av personell. Einarsen viste til at SSB har en stabil arbeidskraft på lavere saksbehandlernivå, og at det ikke ville være noe problem i forhold til ivaretagelse av rapporteringen. Lie viste til at SSB legger stor vekt på dokumentasjon og at rapportering til SSB ikke ville være mer personavhengig enn den er i NSD. SSB har i utkastet til kapittel to estimert en del ressurser til opplæring av rapportørene. Arbeidsgruppen kunne ikke se behovet for mer opplæring ved elektronisk rapportering. Haga pekte på at den mest utfordrende delen av rapporteringen er regnskapsdata. Tanggaard ønsket å understreke den viktige rollen NSD har hatt så langt i arbeidet med å utarbeide god statistikk for kirken og å fremskaffe brukbare data. Samarbeidet har fungert utmerket og det er ubetinget praktiske og utviklingsmessige forhold ved en omlegging som er argumenter for å velge SSB som rapporteringsmottaker. Det ble hevdet at det ikke burde være umulig å få frem tjenstedata til 15/3. NSD var enige i at fristen 15/3 burde være mulig å overholde, men at noen burde ansvarliggjøres for å få dem til å rapportere i tide. Problemet i dag er at ingen tar ansvar for fristene. Kan man organisere innhold og utføring bra kan man fjerne mange svake sider ved rapporteringen. Det ble diskutert litt frem og tilbake hvordan rapportørene kunne ansvarliggjøres. KUF kan ikke uten videre legge ansvaret på noen, og det ble klart at fellestrådene ikke kan pålegges å rapportere gjennom kommunen. For å gjøre det lettest mulig for fellestrådene bør rapporteringen være WEB-basert, men det må også være mulighet til å levere på papirskjema.

Sak 3. Kapittel 3 og 4 Alternative løsninger og vurdering av de ulike alternativene

Mellesdal påpekte at det bør gjøres mer rede for XML-rapportering som et alternativ for kirkelige organer.

Tanggaard stilte spørsmål om hva som skal inngå i ordinær rapportering og hva som eventuelt kan innhentes gjennom ekstraordinær innhenting, for eksempel hvert tredje år.

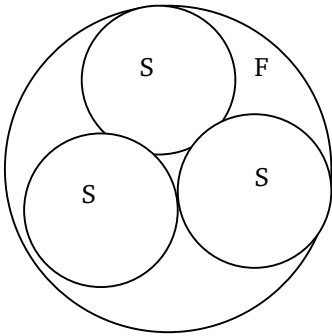
NSD påpekte at deres primære rolle er å få og formidle data til forskning. De ønsker å ha et dataarkiv og få data overført slik at de kan formidle data til forskning. NSD vil kunne få data overført til kirke databasen når data er klare.

Hagen stemte for å slå sammen kapittel 3 og 4. Ut fra arbeidet i utredningsgruppen virker de som om hovedalternativene er åpenbare. Enten hentes data inn av NSD eller SSB. Dette fremstår som to åpenbare alternativer, med eventuelle og nødvendige tilpasninger. Mellesdal pekte på at spørsmålet er om KOSTRA kan gi det kirken trenger. Problemene med innhold og praktisk gjennomføring må uansett vurderes. Tanggaard pekte igjen på

problemet med å ha ulike data ulike steder. Det gjør dem vanskeligere å kombinere. Han mente det var en fordel å ha data på samme sted.

Sak 4. Rapporteringsnivå

Det var grunnleggende enighet i gruppen om at sokn må være den grunnleggende enheten i rapporteringen. Spørsmålet er hvem som skal rapportere inn. Menighetsrådet vil uansett være rapportavgiver til fellelrådene. Nesten alle menighetsrådene har PC eller tilgang til PC. KUF mente det ikke høres fornuftig ut å be fellelrådene summere for soknene. Gruppen mente det også burde koordineres med økonomiske data på soknenivå. Økonomidata på soknenivå er viktige for å vise det totale bildet av kirken. Våre valg for nivå for rapportering av tjenstedata vil derfor også ha konsekvenser for rapporteringsnivået for regnskapsdata.

Haga presenterte denne figuren som viser sokn og fellelråd, og forklarte at for å se på aktiviteten i fellelrådet må vi se på fire regnskaper, ett for hvert av soknene i tillegg til fellelrådets eget regnskap. Tanggaard stemte for at rapportering på menighetsrådsnivå velges.

Arbeidsgruppen argumenterte for at hele statistikkskjema må omarbeides. Vi må se på hvem som skal rapportere hva. Datainnhenting bør sorteres i forhold til de ulike nivåene med tanke på hvem som bør svare på hva og hvor data er tilgjengelig. Arbeidsgruppen konkluderte dermed med at det er behov for utarbeidelse av et nytt skjema for innhenting av tjenstedata uavhengig av om en velger NSD eller SSBs løsning for tjenesterapportering.

Spørsmål med ansvarliggjøring kom opp igjen, og KUF ble spurt om hvem som skal rapportere kan festes ved forskrifter. Det er forskjeller med hensyn til hvem som rapporterer, hvem som har best forutsetning for å rapportere, og det avhenger av hvilken rapporteringsskjema som velges (prest, menighetsrådsleder...). Slike forhold må avdekkes ved en omarbeidning av rapporteringen. Tanggaard foreslo at menighetsrådet peker ut noen som kan rapportere. KUF pekte på at organet som sådan kunne bli pålagt rapporteringsplikt.

I diskusjonen ble det igjen påpekt at det er umulig å vurdere løsning og rapporteringsvei uten å se på innhold.

Mellesdal fremholdt at det ikke bør legges opp til en løsning der fellelrådene aggregerer data selv. Haga argumenterte for å samle inn både økonomi og tjenstedata på begge nivåer. Flere av medlemmene i arbeidsgruppen mente at en innhenting fra begge nivåer og altså ca 1600 rapportører vil være den beste løsningen. Alle dataene samles så i en database. Rapportering gjennom kommunenes KOSTRA-system er ikke et alternativ. Lie stilte spørsmål ved hvilke data som skal brukes og til hva? Hvilket nivå skal vi presentere tall for? KUF er mest interessert i data på fellelrådsnivå, men ønsker at disse skal kobles av profesjonelle folk og ikke av fellelrådene selv. Soknedata bør være tilgjengelig for forskere, men kan også være interessante for lokal planlegging. Winsnes pekte på at hovedsaken var at rapportørene hadde en å forholde seg til, men at data kunne utveksles for kontroll mellom SSB og NSD. Mellesdal påpekte at det var en fordel om kontrollen foregikk på ett sted, og at de dersom rapportering skjer til SSB, får oversendt en fil når dataene er klare. Kontroll i SSB må naturligvis bygge på og utarbeides i forhold til de erfaringene som NSD har opparbeidet seg på området.

Arbeidsgruppens diskusjon gikk i retning av to konklusjoner: 1) Skjemaet og innhold må gjennomgå uansett med tanke på forenkling, og 2) dette henger nøye sammen med hvilken teknisk løsning som velges. Det tyder på at det mest ideelle hadde vært å få til web-rapportering fra soknenivå og fellelrådsnivå.

Som en bakgrunn for å kunne vurdere alternativene gjør SSB gjør rede for forskjellene ved HTML- og XML-løsninger. Hvilken løsning som velges vil ha en del å si i forhold til funksjonalitet i systemet og krav til maskinvare.

Tanggaard ønsket å understreke viktigheten av at rapportørene får se sine egne data. Det er ved tilbakeføring at kvaliteten blir bra. KUF pekte likevel på at kirken nok ikke i utgangspunktet vil være blant de som venter i størst spenning på tallene.

Til slutt nevnte Tanggaard mulighetene som ligger i elektronisk kirkebokføring. Denne vil kunne være grunnlag for en automatisk innhenting av data!

Sak 5. Revidert fremdriftsplan

Neste møte i utredningsgruppen vil bli avholdt 7. juni, kl 10.30 – 14.00. SSB lager utkast til kapittel 3 og sender det til utredningsgruppen for kommentarer i forkant av møtet. Ny frist for levering av endelig rapport er satt til 15. juli. Noen av medlemmene i arbeidsgruppen pekte på at dette kunne kollidere noe med ferieavvikling uten at det nødvendigvis vil være et problem. ø/

Det var ingen kommentarer til dagsorden eller møteinnkalling. Referatet fra forrige møte ble gjennomgått med tanke på oppfølgingssaker. Per Tangaard ble imidlertid bedt om å lage en kort skriftlig klargjøring av problematikken rundt oppdatering av soknekatalogen og et kort skriv om oppgavegivers erfaringer fra årets rapportering til neste møte.

Referat fra møte i utredningsgruppen 7. juni 2001

Sak 1. Godkjenning av dagsorden og referat

Det var ingen kommentarer til dagsorden. Referatet ble utdelt på møtet og kommentarer gis i løpet av 14 dager. Det var et par oppfølgingssaker fra forrige møte. NSD og kirkerådet følger opp fordeling av ansvaret for soknekatalogen. En anbefaling legges ved utredningsgruppens sluttrapport. Neste møte ble satt til 27/6, kl. 10.30-14.00.

Sak 2. Gjennomgang av kapittel 2

Kapittelet har vært gjennomgått før, og Einarsen redegjorde for endringer/nyheter. Einarsen redegjorde kort for kostnader som er involvert for SSB ved omlegging til elektronisk rapportering. Deretter forklarte Einarsen kort om XML-teknologi, som kan bli den valgte rapporteringsmåten hvis SSB skal overta kirkelig tjenestestatistikk. Hovedgrunnene for å velge XML-rapportering er at det er mer utprøvd enn web-rapportering, og at det vil gi en fredeligere arbeidssituasjon for rapportørene. XML er tidligere prøvd for barnevernsdata.

Hagen ønsket en utdyping av kostnadsspørsmålet, særlig spørsmålet om kostnadsfordeling. Hvis elektronisk rapportering medfører opplæringskostnader for kirken, må dette tas med i beregningen påpekte Hagen. Einarsen og Lie henviste til at opplæring ikke skal være nødvendig, og at det er først og fremst regnskapsdelen som er komplisert. Einarsen viste til at opplæring for alle menighetsråd vil medføre en merkostnad på tre millioner kroner. Mellesdal påpekte at det uansett vil bli kostnader ved brukerstøtte og infrastruktur. Tanggaard henviste til at hvis ikke menighetsrådene som skal rapportere har pc, må disse finne løsninger for dette. Hagen mente at en opplæringsrunde vil være nyttig også for å motivere til god rapportering. Hagen mente at hvis det blir innført elektronisk rapportering, kan det være ønskelig med opplæring. Det vil uansett være en kostnad ved opplæring for regnskapsdata. Hagen understreket at KUF ikke er beredt på en ekstrautgift på 3-4 millioner kroner til opplæring. Hagen påpekte at det er viktig å drøfte konsekvenser av pliktig elektronisk rapportering.

Det ble stilt spørsmål om hvem som eventuelt står for kostnader til opplæring. Hagen understreket at det ikke ville være aktuelt å pålegge kommunene å finansiere opplæring til menighetsråd og fellesråd. Hagen gjentok også at det er viktig å drøfte hva som er opplæringsbehovet. Hagen påpekte igjen at det kan være en fordel med opplæring for å fokusere på korrekt rapportering, men foreslo at det kanskje lot seg gjøre å redusere kostnadene ved denne noe. Einarsen henviste til at SSBs kostnadsoverslag på 2000 kroner for hvert menighetsråd er pga. de høye prisene private IT firmaer tar for sånne tjenester. Einarsen mente også at det vil være mulig å redusere kostnadene ved opplæring ved å bruke en enklere modell, sånn at ikke alle menighetsråd må igjennom obligatorisk opplæring.

Tanggaard påpekte at noe av det viktigste med opplæringen må være at forståelsen av dataene er identiske, siden regnskapsdata og tjenstedata kommer fra forskjellige grupper mennesker. Mellesdal hevdet at siden det er rapportering på flere nivåer, men at KOSTRA ansvarlig er på fellesrådsnivå, kan dette føre til forvirring i rapporteringsgangen. Det ble stilt spørsmål om hva slags data menighetsrådene skal rapportere, og om det også inkluderer økonomiske data. Hagen understreket at rapporteringsbyrden vil bli størst på fellesrådsnivå, og at det vil bli en begrenset og enklere rapportering fra menighetsrådene. Følgelig bør ikke opplæringsbehovet være det største her. Vanlig pc og Internett kjennskap skal være nok på dette nivået. Mellesdal sa seg enig i at det er viktig å forenkle dataene. Kirken må selv definere hva slags data de har behov for. Hagen gjentok at denne diskusjonen må

inn i rapporten og at opplæringsbehov må kostnadsberegnes. Arbeidsgruppen var enig om at man må ta for gitt at rapportørene har pc tilgang. Tanggaard understreket viktigheten av å rapportere gode data, som igjen forutsetter god forståelse av egne data. Hva som skal inkluderes, utelates osv. krever en viss kompetanse hos rapportørene. Hagen påpekte at kostnadene ved en slik opplæring vil være vesentlig lavere enn ved en rent teknisk data opplæring.

Lie stilte spørsmål ved om NSD hadde planer om opplæring/kurs i forbindelse med sin løsning for elektronisk rapportering. Mellesdal argumenterte for at opplæringsbiten ikke vil være avgjørende for hvorvidt man får inn gode data. Noe av årsaken til dette er den store utskiftningen blant rapportørene. Fra NSDs erfaring har det også vist seg at ca. 10 prosent uansett vil gjøre feil, rapportere for seint eller utelate data. Mellesdal hevdet også at god brukerstøtte vil medføre mindre kostnader enn kurs. NSD har derfor ikke planer om opplæring/kurs ved ev. innføring av elektronisk rapportering via NSD. I KOSTRA-systemet er det utviklet en hjelpetjeneste.

Diskusjonen trakk i retning av at kursopplæring ikke bør være nødvendig for alle rapportører. Det kom også frem at kirken til dels kan trekke på egne faglige nettverk, der hvor disse allerede finnes. Lie henviste til grunnskolene hvor noe av den samme tankegangen er gjeldende. Her er det de forskjellige utdanningskontorene i fylkene som er ansvarlige for å formidle omlegginger/vanskeligheter ut til kommunene og de forskjellige skolene. Arbeidsgruppen var enig om at utarbeidelsen av skjemaene følgelig må være slik at det ikke skal være nødvendig med opplæring. Det må legges vekt på enkle og selvforklarende løsninger.

Det ble også diskutert når elektronisk rapportering kan implementeres. Einarsen foreslo en pilotpublisering i 2003 og fullskalapublisering i 2004. Hagen presiserte at en tempoplan bør diskuteres i et annet kapittel, og at neste fase av arbeidet nå vil bestå i å utvikle et godt skjema.

Diskusjonen gikk også på hva slags data som skal rapporteres, og av hvem. Hagen understreket at alle sokn skal rapportere inn. Data skal ikke aggregeres på fellestrådsnivå. Menighetsrådene bør rapportere inn økonomiske data og tjenestedata på ett skjema. For fellestrådene kan det være en mulighet å ha to skjemaer.

Når det gjelder sysselsettingsstatistikk var det enighet om at sentrale registre er den beste måten å hente ut denne informasjonen på. I SSB foregår det en opprydning i sysselsettingsregistre, og inntil denne jobben er gjort vil man basere seg på KAs tall. Haga påpekte at avhengig av hva slags sysselsettingstall man vil ha, bør det være mulig å ha disse tilgjengelig til 15. mars.

Det ble også stilt spørsmål ved om tidsfristene ville bli overholdt, med tanke på den korte tiden mellom rapportering og publisering. Einarsen framholdt at han forventet at 70 prosent ville holde tidsfristen for rapportering. Han viste også til at 70 prosent av kommunene så langt holder fristene for rapportering i KOSTRA. Mellesdal bekreftet at 80 prosent nok leverte, men noen ikke før i april. Det kom frem at det mest kritiske vil være for regnskapsdata, og at det er her det vil bli problemer med å holde fristen. Winsnes bemerket at regnskapsdata skal godkjennes på årsmøtet (som er i slutten av mars) og at mange venter med å rapportere til etter dette. I noen tilfeller har kommunene ansvaret for regnskapsføringen og får ikke gjort det ferdig i tide. Hagen pekte på forsinkelser fra kommunene som en vanlig forklaring. Uansett rapporteringsløsning vil det alltid være noen tall som mangler.

Sak 3. Gjennomgang og drøfting av forslag til kapittel 3

Einarsen ønsket først generelle kommentarer, for siden å gå mer detaljert gjennom utkastet. Hagen slo fast at det var et godt kapittel. Han fremhevet god pro og kontra argumentasjon som ledet fram til en klar konklusjon. Hagen hadde heller ingen motforestillinger til kapittelets prinsipielle valg. Hagen fremhevet at man bør utnytte kompetanse og ressurser der den allerede finnes i forvaltningen. Han fremhevet også gevinsten for kirken ved å samle all data på ett sted, og dermed unngå dobbelrapportering og dessuten sikre historiske data. Det vil også medføre forenkling ved å legge om til elektronisk rapportering.

Mellesdal sa seg også enig i konklusjonen og understreket at det er gjennomføringen som er det viktige. Det kom også frem at SSBs og NSDs samarbeid vil være viktig for framtiden. Selv om SSB får ansvaret for regnskap- og tjenestedata for kirken i framtida, vil NSD kunne ha ansvaret for en soknedatabase som kan betjene kirke og forskning.

Arbeidsgruppen konkluderte dermed i at elektronisk rapportering av tjenestedata via SSB (XML-rapportering) er det beste alternativet for kirken.

Mellesdal understreket at det er viktig for NSD å fortsatt ha tilgang til kirkestatistikken, sånn at de fortsatt kan formidle viktige kirke-data for kirken og andre. Mellesdal framholdt at det var naturlig at NSDs nåværende avtale med kirken går ut. Han understreket at det er viktig at kirken fortsatt får full tilgang til kirke-data vederlagsfritt. Hagen presiserte at hvis flyttingen av datainnsamlingen fra NSD til SSB medfører at NSD må betale SSB for å få data må dette utredes. Her må det eventuelt, i avtalen mellom KUF og SSB, spesifiseres hva NSD skal ha av data. Hagen stilte også spørsmål ved om ansvarsforhold for kirke-databasen bør utredes i rapporten. Hvis datamengden i skjema legges om må kirke-databasen også legges om og tilpasses. Dette koster penger. Hvem skal gjøre det? Haga understreket at det er naturlig at NSD har en kirke-database som er oppdatert til forskningsformål. Arbeidsgruppen sa seg enig i at NSDs rolle som formidler av kirke-data bør utredes så snart som mulig, men at det hørtes fornuftig ut at kirke-databasen ligger hos NSD. Mellesdal og Tanggaard forbereder notater og saken tas opp på neste møte.

Einarsen påpekte at SSB generelt tar betaling for data som ikke er publisert, og som må tilrettelegges for oppdragsgiver. Det samme vil være tilfelle for kirke-data. Einarsen henviste imidlertid til at oppdragsmengden er halvert etter at Internett nå er primærkanalen for publisering. Lie påpekte at noe av poenget med KOSTRA er at mye data skal være tilgjengelig slik at behovet for tilleggsdata skal være minimalt. Mellesdal påpekte at siden KOSTRA- publisering vil skje på fellesrådsnivå, vil man måtte tilrettelegge spesielt hvis noen ønsker data på soknenivå. Einarsen argumenterte at nivå 3 i KOSTRA vil gi detaljerte data, og at det kan være egnet for publisering på menighetsrådsnivå, men at det er tenkt publisert på fellesrådsnivå. Einarsen påpekte at det ville være naturlig at NSD skal tjene som dataleverandør på soknenivå. Det er naturlig at NSD fortsatt har ansvar for sokne-databasen, og at de i den forbindelse også får ansvar for å videreformidle data til forskere og ev. kirken. Tanggaard presiserte at kirken er uviss på fremtidige behov, men at tekniske løsninger og økonomiske interesser må sees i sammenheng.

Det ble stilt spørsmål ved koblingen mellom regnskapsdata og tjenstedata. Siden det er stort sprik i detaljeringsgraden for disse dataene vil det være avgjørende å få til en god kobling. Winsnes argumenterte for at rapporten bør presisere hva KOSTRA gir og hva det ikke gir, f.eks. i form av bruksområder og tilgjengelighet for andre enn SSB. Einarsen påpekte at KOSTRA generelt gir mye mer detaljert dataoversikt, og at det følgelig blir en utfordring å formidle disse dataene på en god måte.

Sak 4. Innspill til kapittel 4 med konklusjoner

Det ble stilt spørsmål ved om dette kapittelet bør si noe om fremdriftsplanen og konsekvenser av innstillingsforslaget. Viktige elementer i arbeidet fremover vil være endring av skjemaer, nye data, og en videre utredning om avtaler og økonomi. Arbeidsgruppen sa seg enig i at utvelgelse av tjenstedata, nøkkeltall og kobling mellom data hører hjemme i KOSTRA arbeidsgruppen. Det blir viktig å se på hvilke data som er interessante over tid og gi komparative analyser. Uansett hvilke data som blir valgt, skal datagrunnlaget gi forvaltningen og kirken økt kunnskap. Kirken må være med på å ta ansvar for identifiseringen av data her.

Einarsen understreket at det vil være mye arbeid med utarbeidelse av gode skjemaer, men at det er viktig at folk fra kirken og andre med god fagkompetanse blir trekt med i dette arbeidet. Lie påpekte at en spørreskjemametodisk gjennomgang innebærer en grundig gjennomgang og kartlegging av databehovet, en kritisk gjennomgang av skjemainnholdet, og en grundig gjennomgang av rutiner i datainnsamlingen, som f.eks. hvor data er lettest tilgjengelig (f.eks. i elektroniske registre). Mellesdal understreket at det vil være viktig å dra med mange rapportører, både store og små, i dette arbeidet.

Sak 5. Fremdriftsplan

Det ble stilt spørsmål ved hvem som er mottakerne av rapporten. Hagen mente at de som merker konsekvensene vil være fellesråd, menighetsråd og bisperåd. KA bør også spille en rolle her og vurdere praktiske økonomiske og administrative konsekvenser. Arbeidsgruppen var enig i at Samordningsrådet ikke må involveres i denne rapporten. Det ble også stilt spørsmål ved hvem som eventuelt fatter vedtak i denne saken. Det var enighet om at KOSTRA gruppen må gi en vurdering av videre framdrift. Lie mente det bør settes av tid til videre møter for å diskutere framdriftsplan og dra med metodeseksjonen og regnskapsseksjonen i dette arbeidet.

Referat fra møte i utredningsgruppen 27. juni 2001

Sak 1. Godkjenning av dagsorden og referat

Det var ingen kommentarer til referatet. Det kom opp at det vil være ønskelig å få til et møte for å diskutere framtidig ansvarshold for soknekatalogen. SSB har tidligere tatt opp dette i et brev som ble sendt til KUF (datert 3/8 2000). På dette møtet bør bl.a. eventuelle endringer i ansvarsholdet for soknekatalogen og kirkelig

medlemsregistret drøftes samt konsekvenser av dette. NSD og Kirkerådet har skrevet et notat om soknekoder (datert 29/6 2001). KUF tar initiativ til møtet og innkaller de involverte parter etter sommerferien.

Sak 2. Orientering om spørreskjemametodikk

På grunn av frafall måtte Dag Roll-Hansen fra metodeseksjonen hoppe inn for å gi en kort orientering om spørreskjemametodikk. Han beskrev hovedtrekk ved utvikling av nye spørreskjemaer. Roll-Hansen understreket at datautvelgelsen må oppdragsgiverne for en stor del gjøre selv. En viktig del av arbeidet gjøres i såkalte fokusgrupper. I disse gruppene ser man på hva slags data som man vil beholde, og hva som eventuelt kan utelates. Dataene bør være lett tilgjengelig for rapportøren, hvis ikke bør man vurdere å utelate dem.

En annen viktig del av arbeidet består i å gjøre skjemaet brukervennlig. Det oppnår man ved:

- * å ikke gjøre oppgavebyrden for høy
- * unngå tolkningsproblemer
- * tilpasse skjemaene til den som rapporterer
- * bruk av hjelpetekster og logiske kontroller

Det ble også stilt spørsmål ved hvor rapportørene henter informasjonen fra. Det kan være av betydning å se på skjemaene som rapportørene bruker som grunnlag for rapporteringen. Tanggaard forklarte at det hvert år kommer 150-200 nye rapportører, som bare får enkel veiledning i hvordan kirkebokføringen skal foregå. Dette har bl.a. ført til rot i statistikken med antall døde. Hagen foreslo at registreringsrutinene hos rapportørene, ved f.eks. gudstjenester, bør kartlegges. Winsnes sa seg enig i dette, og pekte også på at ulike bakgrunner og språkforskjeller kan føre til misforståelser. En grundig begrepsavklaring er derfor svært viktig. Einarsen spurte om det finnes administrative datasystemer lokalt i kirken som kan tilrettelegges for bl.a. statistikk og regnskapsføring. På statistikkområder som har slike administrative datasystemer så er disse ofte tilrettelagt for statistikk- og regnskapsføring. Et eksempel på slike systemer er de såkalte skoleadministrative systemene som er primærkilden for mye av utdanningsstatistikken. Tanggaard nevnte at det finnes et system for kirkebokføring som benyttes lokalt i kirken.

Sak 3. Gjennomgang og drøfting av forslag til kapittel 4

Einarsen redegjorde kort for kapittelet som er delt inn i tre deler: konklusjon, faglige utfordringer og framdriftsplan.

Hagen understreket at prosessen videre blir skrittvis og at man må fokusere på hvilke oppgaver som skal løses i ulike faser fremover. I første omgang må man gjennomgå neste fase grundig også med kostnadsoverslag. Hagen framholdt at en framdriftsplan ikke hører hjemme i denne gruppen. Einarsen påpekte at kostnadsoverslag allerede er med i rapporten, og at det vil bli en skrittvis problemorientert løsning. .

Winsnes argumenterte for at man bør se på skjemaene som benyttes til rapportering i dag, og hva som kan gjøres innenfor rammen av det.

Hagen gjentok at utarbeidelsen av nytt skjema er neste fase. Ved utarbeidelsen av innholdet i skjemaet er det hos kirken kompetansen ligger. Man bør også trekke erfaringer fra arbeidet med årsstatistikken. Hagen understreket også at SSB må avsette nok tid og ressurser til dette arbeidet, og at KUF ønsker å være trygge på hva det vil koste før man setter i gang. Einarsen sa seg enig i at man må trekke på kirken i de faglige spørsmålene, og at SSBs ansvar blir prosjektledelse, koordinering og tilretteleggelse for gode faglige og tekniske løsninger. Han understreket også at det er viktig at SSB får klar beskjed fra KUF om at vi nå går for en ny rapporteringsløsning for kirkelig tjenestestatistikk via SSB.

Tanggaard påpekte at det er usikkerhet omkring hvor mye ressurser og engasjement kirken legger i dette arbeidet. Winsnes argumenterte for at dette ikke bare er snakk om bevilgninger, men at de involverte parter setter seg sammen og gjør jobben.

Gruppen sa seg enig i at det viktige nå er å slutføre rapporten, og komme i gang med jobben.

Sak 4. Drøfting av slutføringen av utredningen og veien videre

Einarsen renskriver rapporten og sender utkast til høring med tidsfrist for tilbakemelding satt til 17. august. Etter gjennomsyn vil rapporten bli publisert i løpet av august. Kirkerådet orienteres om saken.

Sak 5. Eventuelt

NSD har skrevet et notat om hvilke konsekvenser en omlegging av kirkestatistikken til KOSTRA vil få for kirke databasen (datert 25.06.01). Mellesdal redegjorde kort for notatet. NSD mener at kirke databasen fortsatt vil være viktig for å sikre et best mulig datagrunnlag for forskning. Omfattende endringer vil imidlertid kreve større ressurser for å tilpasse databasen til den nye rapporteringen. Driften av databasen vil bli billigere enn i dag. Nye avtaler må inngås mellom NSD, SSB, KUF og kirkerådet.

Lie påpekte at en del forutsetninger og betingelser må konkretiseres for å antyde en arbeidsfordeling mellom NSD og SSB.

Gruppen var enige om at notatet går inn i kapittel 4.

Det ble også satt dato for **neste møte i KOSTRA-kirke arbeidsgruppen:**

Mandag 24. september kl. 11.00

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2001/6 B. Tornsjø: Utslipp til luft fra innenriks sjøfart, fiske og annen sjøtrafikk mellom norske havner. 2001. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4903-1
- 2001/7 M. Sollie og I. Svendsen: En økonometrisk studie av arbeidstilbudet i Norge. 2001. 94s. 150 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4907-4
- 2001/8 E. Nørgaard: Finansiering av helse- og sosialutgifter i Norge 1990-1998. 2001. 45s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4908-2
- 2001/9 J. Epland: Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utvikling, årsaker. 2001. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4925-2
- 2001/10 A. Krüger Enge: Prisindeks for tenesteytande næringer. 2001. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4920-1
- 2001/11 L.H. Thingstad: Avanseundersøking for engroshandel. 2001. 63s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4919-8
- 2001/12 J. Holmøy: Pleie- og omsorgstjenester 1995-1999: Noen hovedtall basert på GERIX-data. 2001. 69s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4927-9
- 2001/13 H.M. Edvardsen: Hovedstadsområdets nasjonale rolle, del 1: Hovedstadsregionens plass i den regionale arbeidsdeling. Hvordan er næringskonsentrasjonene i regionen knyttet til næringskonsen-trasjonene i resten av landet? 2001. 39s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4928-7
- 2001/14 T. Martinsen: Energibruk i norsk industri. 2001. 78s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4929-5
- 2001/15 E. Kvingedal: Indikatorer for energibruk og utslipp til luft i industri- og energisektorene. 2001. 38s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4930-9
- 2001/16 S. Holtskog: Direkte energibruk og utslipp til luft fra transport i Norge 1994 og 1998. 2001. 49s. 150 kr. inkl. mva. ISBN 82-537-4953-8
- 2001/17 A. Finstad, G. Haakonsen, E. Kvingedal og K. Rypdal: Utslipp til luft av noen miljøgifter i Norge. Dokumentasjon av metode og resultater. 2001. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4954-6
- 2001/18 T. Fæhn, J.A. Jørgensen, B. Strøm, T. Åvitsland og W. Drzwi: Effektive satser for næringsstøtte 1998. Beregninger som inkluderer skatteutgifter. 2001. 69s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4955-4
- 2001/19 A. Snellingen Bye og S. Erik Stave: Resultatkontroll jordbruk 2001. Jordbruk og miljø. 2001. 82s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4962
- 2001/20 N. Bruksås, K. Myran og L.H. Svenneby: Prisnivå på matvarer i de nordiske land, Tyskland og EU 1994-2000. 2001. 29s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4958-9
- 2001/21 Ø. Døhl og J. Larsson: Faste versus stokastiske heterogenitetskoeffisienter i ubalansert datasett ved analyse av teknologiforskjeller mellom bedrifter. 2001. 26s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-53-4961-9
- 2001/22 L. Østby: Flyktningers sekundær-flyttinger under 1990-tallet. Undertittel. 2001. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4962-7
- 2001/23 B. Halvorsen, B.M. Larsen og R. Nesbakken: Fordelingseffekter av elektrisitetsavgift belyst ved ulike fordelingsbegreper. 2001. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4963-5
- 2001/24 T. Løwe: Boligkonsum og husholdningsstruktur. Livsfase- og generasjonsendringer i perioden 1973-1997. 2001. 73s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4964-3
- 2001/25 T. Fæhn, J.A. Jørgensen, B. Støm og W. Drzwi: Reduserte aggregeringssjvheter i beregninger av effektive satser for næringsstøtte 1998. 2001. 52s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4968-6
- 2001/26 T.I. Tysse: Effects of Enerprise Characteristics on Early Retirement. 2001. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4970-8
- 2001/27 A. Langørgen: Inntektssystemet for kommunene: Måling av utgiftsbehov og fordelingsvirkninger. 2001. 34s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4971-6